

Δρόμος

ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Τζέιμς Πέτρας

καθηγητής Κοινωνιολογίας

«Οι εντάσεις αυξάνονται, χωρίς να δίνεται λύση»

Ανοιχτά μέτωπα σ' όλο τον κόσμο, κλιματική αλλαγή και προβλήματα των ΗΠΑ

ΣΕΛΙΔΑ 7

ΕΡΝΤΟΓΑΝ-ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: ΣΙΩΠΕΣ ΚΑΙ ΨΕΥΔΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

ΣΕΛΙΔΑ 12

Ήτανε στραβό το κλίμα...

Δίπλα στους τεράστιους κινδύνους για το περιβάλλον και την ανθρωπότητα από ένα καταστροφικό σύστημα, προστίθεται η απόπειρα του πόλου της παγκοσμιοποίησης να σπονσοράρει τη διεθνή ανησυχία • Σιωπούν για πολέμους, πυρηνικά, εξάρτηση-διάλυση χωρών και χρηματιστηριακό τζόγο

ΣΕΛΙΔΕΣ 10-11

ΤΟ ΘΕΜΑ

Thomas Cook

Πτώχευση, συμφέροντα και συνέπειες

ΣΕΛΙΔΕΣ 2-3

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Βαθμοί κυριαρχίας και υποτέλεια

Διλήμματα και επιλογές σ' έναν ταραγμένο κόσμο

ΣΕΛΙΔΑ 5

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Σχεδιάζουν Μόριες σ' όλη την Ελλάδα

ΣΕΛΙΔΕΣ 8-9

ΔΙΕΘΝΗ

Τι έδειξε η 74η Γ.Σ. του ΟΗΕ

ΣΕΛΙΔΕΣ 16-17

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Ανταπόκριση

42ο Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας

ΣΕΛΙΔΕΣ 24-25

το θέμα της εβδομάδας

■ **Κείμενα:**
Παύλος Δερμενάκης

Κάποια funds είχαν πολύ ισχυρά συμφέροντα να μην βρεθεί λύση επιβίωσης της Thomas Cook έστω και με κάποια εναλλακτική μορφή. Αντίστοιχα κάποιοι ανταγωνιστές δεν ήθελαν να περάσει ο έλεγχος της εταιρείας στην κινεζική Fosun

Thomas Cook: Πτώχευση και συμφέροντα

Η χρεοκοπία της αγγλικής Thomas Cook τη Δευτέρα 23/9, μετά από 178 έτη λειτουργίας, ανέδειξε από μια οδυνηρή πλευρά το πόσο ευάλωτος είναι ο τουρισμός στην Ελλάδα όταν εξαρτάται από τους tour operators. Η ονομαζόμενη «βαριά βιομηχανία» της Ελλάδας βρέθηκε σε μια στιγμή γυμνή σε ένα κυκεώνα εξελίξεων, με άγνωστο το τελικό οικονομικό αλλά και κοινωνικό μέγεθος των αρνητικών επιπτώσεων. Παράλληλα η όλη εξέλιξη θέτει μια σειρά ερωτήματα και προβληματισμούς για το ρόλο των στελεχών των επιχειρήσεων, το ρόλο του κράτους που υποτίθεται ότι εποπτεύει, αλλά και τους διεθνείς ανταγωνισμούς γιγάντων στον τομέα του τουρισμού καθώς και το ρόλο των αρπακτικών funds.

Ερωτήματα από τη χρεοκοπία

Η Thomas Cook ήταν η πρώτη παγκόσμια εταιρεία οργάνωσης μαζικού τουρισμού. Άρχισε να λειτουργεί το 1849 και μετεξελίχθηκε στο γιγάντιο tour operator που γνωρίζαμε τις τελευταίες δεκαετίες. Απασχολούσε 22.000 εργαζόμενους σε 16 χώρες, διακινούσε 19 εκατ. τουρίστες ετησίως και είχε τζίρο 9 δισ. στερλίνες (10 δισ. ευρώ).

Η εταιρεία εδώ και 20 χρόνια αντιμετώπιζε προβλήματα υπερχρέωσης που οξύνθηκαν λόγω συνθηκών την τελευταία πενταετία. Ενώ η εταιρεία ήταν μεταξύ «φθοράς και αφθαρσίας» και αναζητούσε συνεχώς λύσεις για να συνεχίσει τη λειτουργία της, τα μεγαλοστελέχη «έκαναν πάρτι» όσον αφορά τις αμοιβές τους. Μόνο ο CEO για την περίοδο 2014-2018 πήρε ως αμοιβές 8,3 εκατ. λίρες. Επίσης, απ' όσα είδαν το φως της δημοσιότητας, εξωφρενικά ποσά εκατομμυρίων κατ' έτος πήγαιναν στα διάφορα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας ανά τον κόσμο. Εκτός από τη στιγμή που επελέγη για τη χρεοκοπία της εταιρείας –στο τέλος της τουριστικής περιόδου για τη Μεγάλη Βρετανία και ενώ είχε εισπράξει όλα τα έσοδα που θα μπορούσε– υπάρχουν και πολλά ερωτηματικά και όσον αφορά τη μορφή της χρεοκοπίας. Η συνήθης πρακτική σε τέτοιες περιπτώσεις είναι οι διοικούντες να προσπαθούν να διατηρηθεί η δραστηριότητα της εταιρείας ή ένα τμήμα της και οι δανειστές ανταλλάσσουν το χρέος τους με νέες μετοχές για να ελαχιστοποιήσουν τις ζημιές τους. Αντί γι' αυτό η εταιρεία οδηγήθηκε από την διοίκηση σε

διάλυση και εκκαθάριση. Φαίνεται ότι η μορφή της χρεοκοπίας που επιλέχτηκε εξυπηρετεί διάφορα συμφέροντα. Πρώτα τους κερδοσκόπους. Είναι γνωστό ότι η χρηματιστηριακή αξία της εταιρείας πριν ένα χρόνο ήταν πάνω από 1 δισ. λίρες και η μετοχή της εταιρείας είχε «σορταριστεί» σε πολύ μεγάλο βαθμό από κερδοσκοπικά funds (πώληση μετοχών που δεν κατέχουν με υποχρέωση να τις παραδώσουν στο μέλλον, τώρα σε μηδενική τιμή). Κάποιοι έβγαλαν από αυτή τη «φάμπρικα» τεράστια ποσά καθώς είχε σορταριστεί πάνω από το 10% των μετοχών της. Παράλληλα στήθηκε «πάρτι» και στα ασφάλιστρα κινδύνου (τα γνωστά μας CDS, από την περίοδο της όξυνσης της ελληνικής κρίσης). Συνεπώς κάποια funds είχαν πολύ ισχυρά συμφέροντα να μην βρεθεί λύση επιβίωσης της εταιρείας έστω και με κάποια εναλλακτική μορφή. Αντίστοιχα κάποιοι ανταγωνιστές δεν θα ήθελαν να περάσει ο έλεγχος της εταιρείας στην κινεζική Fosun, η οποία ήταν ο μεγαλύτερος μέτοχος και είχε προτείνει ένα σχέδιο σωτηρίας αρκεί να βρισκόταν 200 εκατ. λίρες. Να σημειωθεί ότι αμέσως μετά την χρεοκοπία της Thomas

Cook υπήρξαν σημαντικές ανατιμήσεις προϊόντων (π.χ. αεροπορικά εισιτήρια) από ανταγωνιστές. Συνεπώς υπήρχαν πολλοί που ενδιαφέρονταν να μην βρεθεί λύση. Η κυβέρνηση της Μεγάλης Βρετανίας αρνήθηκε την παροχή οικονομικής βοήθειας 150 εκατ. λιρών που ζήτησε η εταιρεία ως έσχατο μέσο με το αιτιολογικό ότι δεν ήταν βιώσιμη και όπως είπε και ο πρωθυπουργός Μπ. Τζόνσον έθετε «έναν ηθικό κίνδυνο στην περίπτωση μελλοντικών τέτοιων εμπορικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες». Την ίδια στιγμή το κόστος που καταβάλλει για να επιστρέψουν οι 150.000 χιλιάδες Βρετανοί τουρίστες στα σπίτια τους (το μεγαλύτερο έργο επαναπατριsmού σε περίοδο ειρήνης) έχει κόστος για το κράτος ίσο με εκείνο της «διάσωσης»! Τρεις μέρες μετά την άρνηση της κυβέρνησης της Μεγάλης Βρετανίας να συνδράμει στη σωτηρία της Thomas Cook η γερμανική κυβέρνηση χορήγησε δάνειο 380 εκατ. ευρώ για τη σωτηρία της αεροπορικής εταιρείας Condor, θυγατρικής της Thomas Cook στη Γερμανία, με την αιτιολογία ότι πρόκειται για υγιή και κερδοφόρα εταιρεία.

Συνέπειες για την Ελλάδα

Η συμμετοχή της Thomas Cook στην ελληνική τουριστική αγορά είναι ιδιαίτερα σημαντική. Συνολικά διακινούσε 3 εκατ. τουρίστες ετησίως, δηλαδή το 10% των αφίξεων, είχε 48 μονάδες στην Ελλάδα σε ένα σύνολο 200 παγκοσμίως. Τη στιγμή που ανακοινώθηκε η χρεοκοπία και το τέλος της δραστηριότητάς της βρίσκονταν στην Ελλάδα περίπου 50.000 τουρίστες –και 600.000 παγκόσμια– που θα πρέπει να προωθηθούν στις χώρες τους με τη συνδρομή των κρατών τους, ενώ ακόμα 500.000 είχε κανονιστεί να έρθουν στη χώρα μας μέσα στους επόμενους μήνες.

Οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες από την χρεοκοπία της Thomas Cook για την Ελλάδα είναι ιδιαίτερα σημαντικές, χωρίς να μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια το τελικό τους μέγεθος, καθώς θα υπάρξουν και παράλληλες πολλαπλασιαστικές αρνητικές επιδράσεις εκτός από τις άμεσες επιπτώσεις στον τομέα του τουρισμού. Κατ' αρχήν δημιουργούνται πολλά ερωτήματα για τη χρονική στιγμή της χρεοκοπίας. Μια επιχείρηση που επί χρόνια αντιμετωπίζει τεράστια προβλήματα με το συσσωρευμένο χρέος της (1,7 δισ. λίρες), που ανακοίνωσε εξαμηνιαία αποτελέσματα ζημιών 1,5 δισ. λίρες, που αναζητούσε εναγωνίως εδώ και πολλούς μήνες στήριξη από πιστωτές, μετόχους και το ίδιο το κράτος της Μεγάλης Βρετανίας, ανακοίνωσε τη χρεοκοπία της στο τέλος της τουριστικής περιόδου, καθώς η περίοδος τουριστικής αιχμής λήγει στο τέλος Σεπτεμβρίου. Όταν δηλαδή είχε εισπράξει τα έσοδα, είχε στείλει στον προορισμό τους το σύνολο σχεδόν των τουριστών για το 2019 και άφησε σε εκκρεμότητα, χωρίς εκκαθάριση-πληρωμή, τις τουριστικές μονάδες που φιλοξένησαν αυτό τον κόσμο μετά τον φετινό Ιούνιο. Δηλαδή οι συνεργαζόμενες με την Thomas Cook τουριστικές μονάδες θα μείνουν απλήρωτες για όλη την περίοδο αιχμής του 2019 με ό,τι αυτό σημαίνει για τις ίδιες το προσωπικό, τους προμηθευτές, τις τράπεζες κ.λπ. και γενικότερα τις τοπικές κοινωνίες.

Από μια πρώτη εκτίμηση η άμεση ζημιά στις τουριστικές μονάδες ανέρχεται σε τουλάχιστον 500 εκατ. ευρώ και αντιστοιχεί στο 3,2% του συνόλου των άμεσων τουριστικών εσόδων. Συνολικά και σε βάθος χρόνου, καθώς οι συνέπειες δεν θα είναι μόνο για το 2019 αλλά αφορούν και συμβόλαιο του 2020, μαζί με τις πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις η ζημιά θα ξεπεράσει το 1 δισ. ευρώ (0,5% του ΑΕΠ). Οι επιπτώσεις, οικονομικές και κοινωνικές, θα είναι ιδιαίτερα

Οφείλουμε να σημειώσουμε και την πρακτική των αρμόδιων υπουργών σχετικά με την Thomas Cook. Ο υπουργός Τουρισμού, Θ. Θεοχάρης, επισκέφθηκε την Thomas Cook στις 25 Ιουλίου ανταλλάσσοντας φιλοφρονήσεις με τον διοικούντα (CEO) της Thomas Cook χωρίς να θέσει κάποιο θέμα για την κατάσταση της εταιρείας που ήταν πολύ ευρέως γνωστό ότι ήταν άκρως προβληματική. Αρκέστηκε να βγάλει φωτογραφίες, όπως και η κα Κουντουρά προηγούμενα, να λάβει υποσχέσεις για επενδύσεις ύψους 150 εκατ. ευρώ οι οποίες ανακοινώθηκαν για να ανακοινωθούν. Με τέτοιες λογικές ο τουρισμός στην Ελλάδα δεν μπορεί να προσδοκά καλύτερο μέλλον...

έντονες στις περιοχές που είχε μεγάλη συμμετοχή ήτοι Κρήτη, Ρόδος, Κως, Ζάκυνθος, Κέρκυρα και Σκόπελος. Το 70% των τουριστικών μονάδων της Κρήτης είχαν συνεργασία με την Thomas Cook. Σημειώνεται ότι αντίστοιχα σε μέγεθος προβλήματα αντιμετωπίζουν και οι άλλοι αγαπημένοι προορισμοί των πελατών της Thomas Cook δηλαδή η Τουρκία, η Ισπανία και η Κύπρος. Τέλος να αναφέρουμε ότι εξ' αιτίας της Thomas Cook η Moody's υποβάθμισε τις ελληνικές τράπεζες εκτιμώντας ότι θα υπάρξουν σημαντικές συνέπειες στην ομαλή αποπληρωμή δανείων τουριστικών μονάδων, καθώς το σύνολο των σχετικών δανείων αντιστοιχεί στο 10,8% του συνολικού χαρτοφυλακίου τους.

Ποιο τουριστικό μοντέλο;

Η χρεοκοπία της Thomas Cook και τα πολλαπλά προβλήματα που δημιουργεί θέτει ξανά το πρόβλημα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Το κατά πόσον ο σχεδιασμός κράτους και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα μπορεί να αρκούνται στο προϊόν του μαζικού τουρισμού με το «βραχιολάκι» (all inclusive) και στο να «μετράνε κεφάλια» (30 εκατ. τουρίστες το 2018, εκτός κρουαζιέρας) για να κριθεί επιτυχημένη η χρονιά. Η λειτουργία θέρετρων

της Thomas Cook και της TUI, όπου οι τουρίστες είναι «κλεισμένοι» όλη την περίοδο της διαμονής τους χωρίς να βγουν έξω από αυτά δεν προσφέρει πολλά στον τουρισμό και την ελληνική οικονομία. Πολύ δε περισσότερο όταν υπάρχουν μελέτες που αποδεικνύουν ότι από ένα τέτοιο τουριστικό προϊόν δεν μένει τελικά στην χώρα ούτε το 25% της συνολικής αξίας που φαίνεται ότι εισρέει, λόγω εισαγωγών προϊόντων, υπέρ/υπό τιμολογήσεων για φορολογικούς λόγους κ.λπ.

Είναι σαφές ότι η Ελλάδα έχει να προσφέρει πολλά ποιοτικά στοιχεία στον τουρισμό (φιλόξενος λαός, ιστορία, πολιτισμός, φυσικές ομορφιές, τεράστια ακτογραμμή-παράλεις, γαστρονομία κ.λπ.) αρκεί να αναδειχθούν και να αξιοποιηθούν με σχεδιασμό. Η λογική του μαζικού τουρισμού των tour operators, χωρίς σεβασμό στο περιβάλλον, στο όνομα της «ανάπτυξης» για να κάνουν «μπίζνες» μερικοί επώνυμοι Έλληνες και ξένοι και να δουλεύουν στη «γαλέρα» οι εργαζόμενοι των 500 ευρώ για μερικούς μήνες, δεν αποτελεί βιώσιμη λύση για τον τουρισμό και τη χώρα. Πολύ δε περισσότερο όταν αυτό το μοντέλο έχει τεράστιες διακυμάνσεις στις περιόδους της κρίσης και η Ευρώπη φαίνεται ότι βρίσκεται πλέον πολύ κοντά στην επόμενη.

Συνολικά η ζημιά για την ελληνική οικονομία για το 2019 και το 2020 θα ξεπεράσει το 1 δισ. ευρώ (0,5% του ΑΕΠ). Οι επιπτώσεις, οικονομικές και κοινωνικές, θα είναι ιδιαίτερα έντονες για Κρήτη, Ρόδο, Κω, Ζάκυνθο, Κέρκυρα και Σκόπελο

editorial

Ενέσεις αισιοδοξίας ή αμοραλισμού;

Και ενώ σε ολόκληρο τον κόσμο –όπως φάνηκε από τις ομιλίες ηγετών χωρών στον ΟΗΕ, ανακοινώσεις διεθνών οικονομικών οργανισμών και κινητοποιήσεις για το περιβάλλον σε ολόκληρο τον πλανήτη– η ανησυχία για το «αύριο» παίρνει μεγάλες διαστάσεις, η Ελλάδα αποτελεί ξεχωριστή εξαίρεση. Στη χώρα όπου καταγράφονται ρεκόρ απαισιοδοξίας στον πληθυσμό (είμαστε πρώτοι σχεδόν σε ολόκληρο τον κόσμο στις σχετικές μετρήσεις την τελευταία δεκαετία) η πολιτική ηγεσία αρέσκεται να παρουσιάζει την κατάσταση ως πηγή εκπομπών αισιοδοξίας. Ο μεν Κ. Μητσοτάκης όπου βρεθεί (κι ιδίως στην Νέα Υόρκη) δηλώνει ότι στην Ελλάδα «υπερβήκαμε τον λαϊκισμό, τώρα στηρίζουμε τις επενδύσεις», οι δε του ΣΥΡΙΖΑ περηφανεύονται ότι «παρέδωσαν» υγιή οικονομία στην Ν.Δ. Το πάρτι έχει αρχίσει για τα καλά...

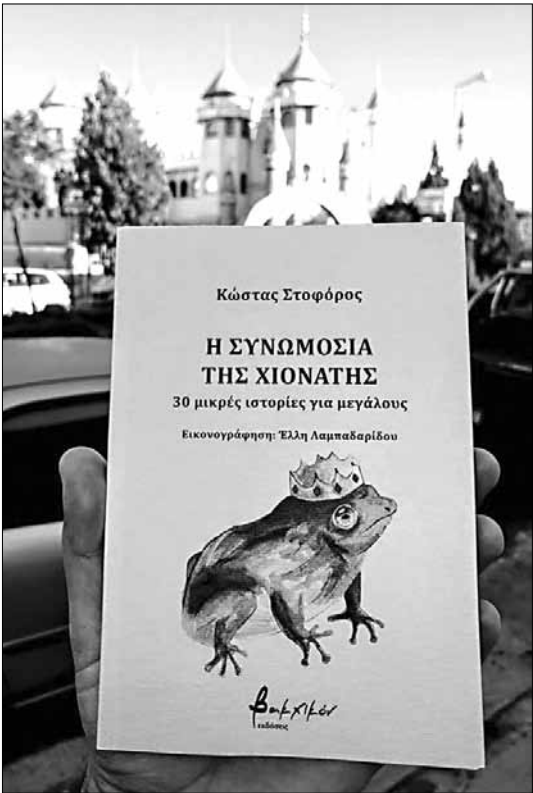
Τα χαμόγελα δίνουν και παίρνουν στις συναντήσεις με οικονομικούς παράγοντες, πρεσβευτές-μεσολαβητές αμερικανο-γερμανο-γαλλικών συμφερόντων. Επέκταση Σούδας, διευκολύνσεις των ΗΠΑ σε Λάρισα και Αλεξανδρούπολη και βεβαίως αναθέρμανση του Συμβουλίου με την Τουρκία κατά την πρόσφατη συνάντηση Μητσοτάκη-Ερντογάν. Οι καραβιές με πρόσφυγες που στέλνονται από την Τουρκία φθάνουν στα ελληνικά νησιά και προκαλούν ένα τεράστιο ζήτημα: Η Ελλάδα θα σπαρθεί με hotspots. Πόσα ακριβώς δεν μας λένε, αλλά αυτός θα είναι ο ρόλος της. Δεν έρχεται η ανάπτυξη αλλά το γενικό πλιάτσικο. Την επόμενη βδομάδα έχει την τιμητική του ο Μ. Πομπέο και η νέα συμφωνία συνεργασίας Ελλάδας-ΗΠΑ...

Η υπόθεση της Tomas Cook ήρθε να δείξει πόσο εύθραυστη είναι η «βαριά βιομηχανία» του τουρισμού και ορισμένες περιοχές θα πληγούν αρκετά. Το πρόγραμμα (των θεσμών) εφαρμόζεται σταθερά, οι ελεγκτικοί μηχανισμοί ήρθαν, έλεγξαν και απήλθαν – για να μην ξεχνιόμαστε.

Παράλληλα ο πόλεμος για τον έλεγχο των μηχανισμών της εξουσίας (π.χ. δικαιοσύνη) μαινεται ασταμάτητα. Ο Δ. Παπαγγελόπουλος και η παραπομπή του, η διάρκεια της διερεύνησης και οι διακλαδώσεις που θα εμφανιστούν αφορούν ένα «ξήλωμα» που θα γίνει και ένα όμορφο κουκούλωμα του σκανδάλου του φαρμάκου στην Ελλάδα. Το πάρτι –είπαμε– θα συνεχιστεί, με νέους κανόνες και άλλο προσωπικό.

Στο πολιτικό σκηνικό, η Ν.Δ. θέλει να προχωρήσει όσο πιο γρήγορα μπορεί και να καταφέρει πλήγματα στα απομεινάρια του «καθεστώτος ΣΥΡΙΖΑ», να προχωρήσει σε συνταγματικές αλλαγές, τροποποίηση του εκλογικού νόμου και να βάλει τις βάσεις για την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας σε λίγους μήνες. Ο ΣΥΡΙΖΑ θέλει να αλλάξει δέρμα, να πρασινίσει (οικολογία) και να πασοκοποιηθεί αφήνοντας πίσω το «ράντικαλ» παρελθόν. Θέλει να συνομιλεί με ευρωπαίους σοσιαλιστές και εργατικούς (π.χ. Κόρμπιν), με Πράσινους της Κεντρικής Ευρώπης, με δυνάμεις του Κέντρου και να συντονιστεί καλύτερα με τους Δημοκρατικούς των ΗΠΑ. Και δεν βιάζεται.

Γι' όλους αυτούς δεν χρειάζεται καμιά κυριαρχία η χώρα μας. Μπορεί να υπάρξει ως παρασιτικό εξάρτημα της δυτικής οικονομίας και γεωπολιτικής, ακόμα και μικρότερη απ' όσο φαίνεται τώρα. Ο Α. Τσίπρας έχει ομολογήσει ότι είχε αυταπάτες αλλά δεν οργάνωσε μια μεγάλη απάτη. Ψεύδεται στο εξής σημείο: Μάθαινε πως λειτουργεί το σύστημα και προσαρμοζόταν σε αυτό, ανοίγοντας τον δρόμο στο ξέπλυμα όλου του πολιτικού συστήματος και την επάνοδο της Ν.Δ. Ο Κ. Μητσοτάκης γνωρίζει καλά πόσο σαθρός είναι όλος αυτός ο κόσμος. Ίσως κάποτε ομολογήσει ότι είχε κάποιες ψευδαισθήσεις... Προς το παρόν και οι δύο διεκπεραιώνουν αποτελεσματικά για το «κατεστημένο» υπό την σημαία του αμοραλισμού... Πόσο αποδεκτός έχει γίνει ο αμοραλισμός από την κοινωνία;

✓ **Η Χιονάτη (ξανά) συνωμοτεί στο Πόρτο Κάγιο**

Μετά την επιτυχημένη παράσταση του καλοκαιριού, η Χιονάτη επιστρέφει για μια **Φθινοπωρινή Συνωμοσία** (και) με νέες ιστορίες: Την Παρασκευή 4 Οκτωβρίου στις 9.00, δύο αφηγητές – ο ομάδα αφήγησης Παραμυθανθός, δυο μουσικοί – Θωμάς Ζήσης, Δημήτρης Μάλλης, και ένας συγγραφέας – Κώστας Στοφόρος, επί σκηνής σε μια ξεχωριστή παράσταση αφήγησης με ζωντανή μουσική στο Πόρτο Κάγιο (Γαρτυτού 112, Αγία Παρασκευή) Όπου οι ήρωες των παραμυθιών εμφανίζονται κυριολεκτικά αγνώριστοι, σε μικρές ιστορίες που έρχονται να ανατρέψουν κάθε είδους στερεότυπα.

Μια ξενάγηση από την ρηκή πραγματικότητα του καιρού μας στο βυθό των παραμυθιών και αντίστροφα.

Η αφήγηση μπλέκει με τη μουσική από jazz standarts , με μελωδίες γνωστές που αγαπήσαμε και την παρουσία του ίδιου του συγγραφέα.

Οι παραστάσεις του «**Παραμυθανθού**», εκτός των άλλων, χαρακτηρίζονται από τη χρήση μουσικής που σηματοδοτεί αφηγηματικά, συμπληρώνει και αλληλεπιδρά με την αφήγηση. Ήχοι, μουσικές και τραγούδια, που γράφονται ειδικά για τα παραμύθια, παρουσιάζονται ζωντανά από τους μουσικούς και τους αφηγητές επί σκηνής.

Κόστος: 12 ευρώ -στην τιμή περιλαμβάνεται κρασί και μεζές

✓ **2η Πανελλαδική Συνάντηση των πρωτοβουλιών ενάντια στις εξορύξεις υδρογονανθράκων**

Σήμερα, **Σάββατο 28/9**, στις 12 το μεσημέρι, θα πραγματοποιηθεί η 2η πανελλαδική συνάντηση των πρωτοβουλιών ενάντια στις εξορύξεις υδρογονανθράκων, με σκοπό το συντονισμό των δράσεών τους. Ο χώρος της συνάντησης θα είναι το Αυτοδιαχειριζόμενο Κυλικείο Νομικής Αθήνας,

με είσοδο από τον πεζόδρομο μεταξύ των οδών Σόλωνος και Ακαδημίας. Στον ίδιο χώρο, το βράδυ, στις 21:00, θα πραγματοποιηθεί συναυλία, με εθελοντική οικονομική συνεισφορά για τα έξοδα και την οικονομική ενίσχυση του αγώνα ενάντια στις εξορύξεις.

► **Εκδηλώσεις**

■ **Σάββατο 28/9 Αθήνα**

Η Ομάδα Συλλογικών Δράσεων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για το 18 Άνω και το Σωματείο Υποστήριξη του Κοινωνικού και Επιστημονικού Έργου του 18 Άνω, διοργανώνουν **Bazaar** οικονομικής ενίσχυσης για τη δημιουργία νέου αυτοοργανωμένου Κοινωνικού Ιατρείου. Από τις 11:00 έως τις 18:00, Μπότσιας 11, Εξάρχεια.

■ **Σάββατο 28 Σεπτεμβρίου Θεσσαλονίκη**

Η Επιτροπή Αλληλεγγύης για τους Πολιτικούς κρατούμενους στην Τουρκία και το Κουρδιστάν καλεί σε συγκέντρωση συμπάραστασης με τα τα κρατούμενα μέλη (ο Ibrahim Gökcek, η Bahar Kurt, ο Baris Yüksel, η Helin Bölek και ο Ali Araci) του επαναστατικού μουσικού συγκροτήματος GRUP YORUM που βρίσκονται σε απεργία πείνας από τις 17 του Μάη και τον κρατούμενο Mustafa Koçak που βρίσκεται σε απεργία πείνας από τις 3 του Ιούλη. Στις 12: 00 στο Τουρκικό Προξενείο, Αγ. Δημητρίου 151.

■ **Δευτέρα 30/9 Θεσσαλονίκη**

Με ένα αγαπημένο φιλμ της δεκαετίας του '60 κλείνουν το αφιέρωμά τους **Cult** σκιές η Κινηματογραφική Λέσχη των εργαζομένων της EPT3 και το ΚΕΜΕΣ, Πρόκειται για το Αραμπέσκ (Arabesque, ΗΠΑ, 1966) σε σκηνοθεσία Στάνλεϊ Ντόνεν και σενάριο από το μυθιστόρημα του Γκόρντον Κότλερ. Στις 21:30 στον θερινό κινηματογράφο Απόλλων (Σαρανταπόρου 4).

■ **Τετάρτη 2/10 Αθήνα**

Παρουσίαση του βιβλίου της **Γιάννας Μπακούτα Η κατοίκηση σε κρίση: το παράδειγμα της Αθήνας από την κατοικία στην κλίμακα της πόλης**. Θα μιλήσουν η Ντίνα Βαϊού, ο Αλέξανδρος Κιουρκιολής, ο Λόης Παπαδόπουλος και η συγγραφέας. Ο Βασίλης Νούλας θα διαβάσει αποσπάσματα του βιβλίου. Στις 20:00, στο Polis Art Cafe (Πεζμαζόγλου 5, στο Αίθριο Στοάς Βιβλίου στο κέντρο της Αθήνας)

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΝΙΚΟ ΓΚΑΤΣΟ

Πολιτιστικό Κέντρο ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ

Κυριακή, 29 Σεπτεμβρίου ώρα 7:30 μ.μ.

Πιάνο, ενορχήστρωση και μουσική διεύθυνση: Γιώργος Τσοκάνης.

Ερμηνεύουν: Χρήστος Κάλλου, Πένυ Ξενάκη, Μαρία Κανελοπούλου, Όλγα Καμπλάρη.

Συμμετέχει η γυναίκα χαρωδιά του Μουσικού και Πολιτιστικού Συλλόγου «Semitono» υπό τη διεύθυνση της Όλγας Καμπλάρη.

Πλήκτρα: Μαρίνα Τσοκάνη. Τύμπανα: Χρήστος Αλεξόπουλος. Μπουζούκι: Αλέκος Παπαϊωάννου και Γιώργος Μπάρλας.

Εταιρεία Τεχνών Επιστήμης και Πολιτισμού Κερατσινίου - Δραπετσώνας

✓ **Αφιέρωμα στον Νίκο Γκάτσο**

Κυριακή 29/9, 19:30 στο θέατρο Α. Σαμαράκης (Μικράς Ασίας 24 & Παπαναστασίου, Κερατσίνι – Ταμπούρια)

Ο Δήμος Κερατσινίου–Δραπετσώνας και η Εταιρεία Τεχνών Επιστήμης και Πολιτισμού Κερατσινίου διοργανώνουν εκδήλωση - αφιέρωμα στον σπουδαίο ποιητή και στιχουργό Νίκο Γκάτσο. Μελοποιημένους στίχους του Ν. Γκάτσου . Ερμηνεύουν: Χρήστος Κάλλου, Πένυ Ξενάκη, Μαρία Κανελοπούλου, Όλγα Καμπλάρη. Η εκδήλωση, εκτός από τραγούδια σε στίχους Νίκου Γκάτσου, θα περιλαμβάνει κείμενα και βίντεο αφιερωμένα στη ζωή και στο έργο του.

της Αριστεράς
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ρεθύμνου 11, 106 82 Αθήνα
Τηλ.: 210 3468282
Φαξ: 210 3468282
E-mail: info@edromos.gr
www.edromos.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:
ΕΝΟΤΗΤΑ αστική μη
κερδοσκοπική εταιρία

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ρούντι Πινάλντι

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Τάσος Βαρούνης, Στέλιος
Ελληνιάδης, Σταμάτης
Μαυροειδής, Ρούλα
Μουτσέλου, Βασίλης Ξυδιάς,
Σπύρος Παναγιώτου, Γιώργος
Παπαϊωάννου, Σοφία
Παπασυριδώνος, Μιχάλης Σιάχος,
Νίκος Ταυρής, Ερρίκος Φινάλης

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
Κώστας Ανδριανόπουλος,
Αντώνης Ανδρουλιδάκης

Λουκάς Αξελός, Απόστολος
Αποστολόπουλος, Κώστας
Βενιζέλος, Νίκος Γεωργιάδης,
Παύλος Δερμενιάκης, Χριστίνα
Βαλεντίνια Θάνου, Στέργιος
Θεοδωρίδης, Γιώργος
Θεοδωρόπουλος, Ιφιγένεια
Καλαντζή, Γιώργος Α. Λεονταρίτης,
Κώστας Λιβιεράτος, Γιώργος
Λιερός, Μαρία Μάρκου,
Δημήτρης Μόνος, Μανόλης
Μούστος, Ευτύχης Μπιτσάκης,
Μύρωνας Ξυδάκης, Δημήτρης

Ουλής, Γιώργος Πατέλης,
Χρήστος Πραμαντιώτης, Γιάννης
Ραχιώτης, Σωτήρης Ρούσσος,
Τριαντάφυλλος Σερμέτης, Λόλα
Σκαλτσά, Κώστας Στοφόρος, Φώτης
Τερζάκης, Γιώργος Τσαφέρης

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ:
Κάρλο Φορμέντι (Ιταλία), Κατού
Αρκανάδα (Βολιβία), Σάλεμ Μπεν
Παχία (Τυνησία), Χάλεντ Μπαράκατ
(Παλαιστίνη), Μάρκο Σαντοπάντρε
(Ιταλία), Μουμία Αμπού Τζαμάλ

(ΗΠΑ), Χοσέ Μαρία Σισόν (ILPS),
Ρικάρντο Φιέρο (Αργεντινή)

ΣΚΙΤΣΑ:
Βαγγέλης Παπαβασιλείου,
Πέτρος Ζερβός, John Αντόνο
(Γιάννης Αντωνόπουλος), Latuff,
Vasco Gargalo

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ:
Δημήτρης Αρβανίτης

ΥΠΕΥΘ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ:
Νίκος Μάλλιαρης
Τηλ.: 6945804299
E-mail: malliaris@edromos.gr

Τάνια Μήτσιου
Τηλ.: 6976864058

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:
Newspresshold
Γ. Τασσιόπουλος – Κ. Μπάρλας Ο.Ε.
Τηλ. 210 6620788-734

01 πολιτική

Βαθμοί κυριαρχίας και υποτέλεια

■ του Ρούντι Ρινάλντι

Διλήμματα και επιλογές σε έναν ταραγμένο κόσμο

Οι πολιτικές και οικονομικές δυνάμεις του συστήματος (ή κατεστημένου) στην Ελλάδα, έχουν επίγνωση ότι πιθανόν να αντιμετωπίσουν δύο μεγάλα προβλήματα. Το πρώτο αφορά στα εθνικά θέματα, με κυρίαρχο τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και την πιθανότητα σύγκρουσης ή παραχώρησης χωρίς σύγκρουση τμημάτων της κυριαρχίας της χώρας. Θέμα που προφανώς συνεπάγεται και σημαντικές πολιτικές εξελίξεις. Το δεύτερο σχετίζεται με την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας και τις επιπτώσεις που θα έχει μια κρίση για την εγχώρια οικονομική ζωή. Το πρόβλημα αυτό, υπολογίζεται ότι μπορεί πιο εύκολα να αποδοθεί στη γενικότερη κατάσταση, ώστε να αποφευχθούν μεγάλα τραντάγματα στο πολιτικό σκηνικό.

Ο τρόπος αντιμετώπισης και των δύο προβλημάτων, δεν έχει καμία πρωτοτυπία. Ως πανάκεια επιλέγεται η εθελοντική παραχώρηση βαθμών κυριαρχίας, τόσο σε διεθνείς οργανισμούς και συνασπισμούς (Ε.Ε., ΕΚΤ, ΔΝΤ, ΗΠΑ, ΝΑΤΟ), όσο και η επιδίωξη μέσω της «ελληνοτουρκικής φιλίας» να παραχωρηθούν αρκετά από όσα ζητά η Τουρκία «για να ησυχάσουμε επιτέλους». Σημαία του πολιτικού συστήματος είναι η διαχειριστική υποτέλεια και η παρασιτική πρόσδεση της χώρας και της οικονομίας της στους δυτικούς «εταίρους».

Προσαρμοστικότητα των ελίτ

Στην εποχή της γεωπολιτικής που έχουμε εισέλθει, δηλαδή σε μια περίοδο επίλυσης διαφορών δια της ισχύος και νέων περιχαράκωσεων, αποτελεί ουτοπία η αναζήτηση «ησυχίας» ή χώρου κίνησης μέσα στην αγκαλιά μεγάλων παικτών ή ανερχόμενων επεκτατικών δυνάμεων. Η Ελλάδα ως μικρή χώρα –έκταση, οικονομία, πληθυσμός κ.λπ.– ενδιαφέρει ισχυρούς και επεκτατιστές, όχι για την αγορά της, αλλά για τη γεωπολιτική της θέση. Πέρασμα και διαμετακομιστικός κόμβος (κλασικά), στρατηγικό σημείο βάσεων και ηλεκτρονικός κόμβος (Κρήτη κ.λπ.), και βασικό φράγμα σήμερα των προσφυγικών ροών προς τη Δύση. Το Αιγαίο, και η Μεσόγειος γενικά, έχουν μετατραπεί σε υγρό τάφο για χιλιάδες ανθρώπους στον βωμό των γεωπολιτικών σχεδίων για τη Μέση Ανατολή και τη Β. Αφρική. Το Προσφυγικό έχει μετατραπεί σε όπλο στα χέρια αδίστακτων και επεκτατικών δυνάμεων. Τα μνημόνια δεν αποσκοπούσαν ως σχεδιασμός στην οικονομική σωτηρία και ανόρθωση της χώρας. Ήταν δρόμος και τρόπος για την περεταίρω κυριαρχία και διείσδυση δυτικών συμφερόντων. Για

Πειθήνιοι και καλοί σύμμαχοι, υποτελείς εντεταλμένοι. Δεν χρειάζεται εγχώριο σχέδιο. Μόνο σχεδιάκια για να εμφανίζεται η μία παράταξη καταλληλότερη της άλλης. Ιδιαίτερη επιδίωξη, να εμποτιστεί και ολόκληρο το κοινωνικό σώμα στην ανάγκη αυτής της «πρόσδεσης»

πειράματα προς εξαγωγή ή παραδειγματισμό, για τον χωρισμό σε ζώνες και πύλες εισόδου και εξόδου. Τέλος, υπήρχαν πάντα στον σχεδιασμό στοιχεία κατάλυσης της κυριαρχίας. Πολιτειακά, συνοριακά, πολιτιστικά, εδαφικά. Όποιος αντιμετώπισε τα μνημόνια αποκλειστικά ως προς την οικονομική τους διάσταση, χάνει από την οπτική του την αλλαγή καθεστώτος που αυτά επέφεραν. Είναι ζήτημα αν η «έξοδος» από τα μνημόνια οδήγησε σε μεγαλύτερο βαθμό κυριαρχίας σε όλους τους αποφασιστικούς τομείς της κοινωνικής ζωής. Κανένα σημάδι δεν μαρτυρά κάτι τέτοιο.

Η προσαρμοστικότητα που κλασικά έφεραν ως αρετή οι ελληνικές ελίτ, τις οδήγησε και τις οδηγεί να μην έχουν καθαρή ματιά για όσα συμβαίνουν. Για παράδειγμα, ολόκληρη την Ευρώπη διαπερνούν μεγάλα κύματα πολιτικής αστάθειας και αποσταθεροποίησης. Αγγλία, Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία, Γερμανία διαπερνούνται από εκδηλώσεις πολιτικής κρίσης και γήρανσης, από έλλειψη εναλλακτικών απέναντι σε άλλες τάσεις. Η Γηραιά Ήπειρος στέκεται αμήχανη και αποσβολωμένη απέναντι στο δίλλημα πόσο πολύ αντιρωσική πολιτική πρέπει να ακολουθήσει και πόση υποταγή να επιδεικνύει στις ΗΠΑ. Ο κόσμος αλλάζει με ταχύτητα και νέες δυνάμεις αναδύονται. Η Ελλάδα επιλέγει την υπαγωγή στη γερμανική Ευρώπη του *court* και σε ό,τι θέλουν οι ΗΠΑ (υπό Τραμπ σήμερα, Ομπάμα, Κλίντον

χθες κ.λπ.). Και όχι μόνο. Νομίζει ότι στο ταραγμένο τοπίο, μια «συμφωνία», όπως την περιγράφει ο πολύς Σημίτης, με την Τουρκία, θα περισώσει την κατάσταση και θα φέρει ηρεμία.

Σε εποχές γενικευμένης αστάθειας και μεγάλων ανακατατάξεων, σε εποχές που ο καθένας μεριμνά για «τα του οίκου του», οι εγχώριες ελίτ δεν πιστεύουν ούτε στον εαυτό τους. Θέλουν να ακουμπήσουν σε ισχυρές πλάτες, να πληρώσουν προστάτες όσο-όσο, να υποταχθούν στον νταή της περιοχής. Κι αυτό το παρουσιάζουν ως σχέδιο για την Ελλάδα του 2021... Η απώλεια κυριαρχίας και η μετατροπή της χώρας σε αποικία πολλών αφεντάδων, θεωρείται αναπότρεπτη επιλογή που μάλιστα βάζει την Ελλάδα στον προθάλαμο της νέας ψηφιακής εποχής. Χρειαζόμαστε 6 ουρανοξύστες στο Ελληνικό, πολλές μαρίνες σε όλες τις θάλασσες, καζίνο, μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, ξεπούλημα όλων των δημόσιων επιχειρήσεων και εφαρμογή όσων έχουν συμφωνηθεί με τους «θεσμούς» για μέχρι το 2060 ή για 99 χρόνια. Επέκταση της βάσης στη Σούδα, Λάρισα και Αλεξανδρούπολη, ναυπηγεία στην Σύρο, όλα για τον αμερικάνικο στρατό. Ο Πομπέο, της κυβέρνησης Τραμπ, θα τιμηθεί ιδιαίτερα σε λίγες μέρες που θα βρίσκεται στην Αθήνα.

Το πραγματικό ζητούμενο

Ορισμένοι στην Ελλάδα αμφισβητούν το αν υφίσταται τούρκικος επεκτατισμός.

Πρόσφατα, ο Α. Ανδριανόπουλος αναρωτήθηκε: «Έχει πραγματικά επεκτατικές τάσεις η Τουρκία; Από πού προκύπτει ένα τέτοιο συμπέρασμα; Τα τελευταία 150 χρόνια, η Τουρκία συρρικνώνεται. Δεν επεκτείνεται. Οι όποιες επιθετικές προς τα έξω κινήσεις της, προκύπτουν από την ανασφάλεια για τη μελλοντική της πορεία». Απλά ανασφαλής χώρα που θέλει να αντιστρέψει τη διαρκή της συρρίκνωση... Τέτοιες αναλύσεις πλασάρονται και κυκλοφορούν.

Ο Τραμπ από το βήμα του ΟΗΕ το λέει καθαρά: «Το μέλλον δεν ανήκει στους παγκοσμιοποιητές, ανήκει στους πατριώτες». Άλλωστε το έχει διακηρύξει από παλιά («θα ξανακάνουμε την Αμερική ισχυρή»). Αυτό είναι το νόημα του τραμπικού «πατριωτισμού», μια διαφορετική ιεράρχηση και στρατηγική για να σταματήσει τη φθίνουσα πορεία των ΗΠΑ. Ο Ερντογάν έχει την δική του στρατηγική: Να μεγαλώσει την Τουρκία, να την κάνει πρωταγωνιστική διεθνή δύναμη ισάξια ή και ανώτερη από πολλές ευρωπαϊκές χώρες (Γερμανία, Γαλλία κ.λπ.). Γι αυτό αμφισβητεί ανοιχτά το μονοπώλιο των πυρηνικών όπλων από μερικές χώρες.

Οι ελληνικές ελίτ είναι άνετες. Αποφεύγουν κάθε επιλογή. Τι Τραμπ, τι Ομπάμα, υπό τις ΗΠΑ και βλέπουμε. Υπό το διευθυντήριο της Ε.Ε. είτε με Γιούνκερ, είτε με Φον ντερ Λάιεν. Ουδεμία αμφισβήτηση. Πειθήνιοι και καλοί σύμμαχοι, υποτελείς εντεταλμένοι. Δεν χρειάζεται εγχώριο σχέδιο. Μόνο σχεδιάκια για να εμφανίζεται η μία παράταξη καταλληλότερη της άλλης. Ιδιαίτερη επιδίωξη, να εμποτιστεί και ολόκληρο το κοινωνικό σώμα στην ανάγκη αυτής της «πρόσδεσης».

Το πραγματικό ζητούμενο, και επιβεβαιωμένο από την ιστορία, είναι πως η κυριαρχία των χωρών, η κατάκτηση βαθμών κυριαρχίας, είναι όρος για τη διαχείριση διεθνών ζητημάτων προς όφελός τους χωρίς αρπαγή του πλούτου τους και εξανδραποδισμό των λαών τους. Είναι όρος για την υπεράσπιση της ειρήνης και του περιβάλλοντος. Η υπαγωγή στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και τους οργανισμούς τους, οδηγούν σε πραγματικές καταστροφές.

Η κυριαρχία των χωρών μαζί με το στοιχείο του διαρκούς εκδημοκρατισμού, αποτελούν όρο για έναν καλύτερο κόσμο. Μια τέτοια προοπτική μάχεται και την παγκοσμιοποίηση αλλά και τις εκδοχές τραμπικής αναδίπλωσης, όπως και επίδοξες επεκτατικές δυνάμεις σε διάφορες περιοχές. Η Ελλάδα χρειάζεται εναλλακτικό πρόγραμμα διεξόδου προς αυτήν την κατεύθυνση.

Με όχημα
την ποίηση

Ανθολόγος: **Λουκάς Αξελός**

ΠΩΛ ΕΛΥΑΡ (1895-1952)

Χωρίς Ηλικία

Πλησιάζουμε

Μέσα στα δάση
Πάρε το δρόμο του πρωινού
Ανέβα τα σκαλιά της πάχνης

Πλησιάζουμε
Είναι η καρδιά της γης σφιγμένη

Να 'ρθει στον κόσμο μια μέρα ακόμη

Θα πλατύνει ο ουρανός,
Είχαμε βαρεθεί
Να κατοικούμε στα ερείπια του ύπνου
Στη χαμηλή σκιά της ανάπαυσης
Της κούρασης και της εγκατάλειψης

Η γης θα ξαναπάρει τη μορφή των ζωντανών σωμάτων μας
Ο άνεμος θα μας υπομείνει
Ο ήλιος και η νύχτα θα περάσουν μες στα μάτια μας
Χωρίς ποτέ να τ' αλλάξουν

Το σίγουρό μας διάστημα ο αγνός μας αέρας φτάνει
Για να γεμίσει την αργοπορία που έσκαψε η συνήθεια
Όλοι μαζί θ' αράξουμε σε μια καινούργια μνήμη
Και θα μιλήσουμε μαζί μια ευαίσθητη λαλιά

Ω αδερφοί μου αντίμαχοι που κρατάτε στα μάτια
Τη νύχτα αναλυμένη και τη φρίκη της
Που να σας έχω αφήσει
Με τα βαριά σας χέρια μες στο λάδι το νωθρό
Μες στις παλιές σας πράξεις
Με τόση λίγη ελπίδα που κι ο θάνατος
Φαίνεται να 'χει δίκιο
Χαμένοι μου αδερφοί
Εγώ πηγαίνω προς τη ζωή έχω την όψη ανθρώπου
Για ν' αποδείξω πως ο κόσμος έγινε στ' ανάστημά μου

Και δεν είμαι μόνος
Χίλιες εικόνες από εμένα πληθαίνουν το φως μου
Χίλιες ματιές πανόμοιες ισοπεδώνουν τη σάρκα
Να το πουλί το παιδί κι ο βράχος κι ο κάμπος
Σμίγουν μαζί μας
Γελά το χρυσάφι που έμεινε από την άβυσσο έξω
Γυμνό νερό γυμνή φωτιά για μια εποχή μονάχα
Έκλειψη δεν υπάρχει πια στο μέτωπο του κόσμου

Χέρια από τα χέρια μας αναγνωρισμένα
Χείλια με τα χείλια μας ενωμένα
Οι πρώτες ανθισμένες ζέστες
Παραστέκονται το αίμα δροσερό
Το πρίσμα ανασαίνει μαζί μας
Εύφορη αυγή
Στην κορφή κάθε χόρτου βασιλίσσα
Στην κορφή των μούσκλων στην αιχμή του χιονιού
Του κυμάτου της ταραγμένης άμμου
Της επίμονης παιδικής ζωής
Έξω από όλες τις σπηλιές μας
Έξω από τον εαυτό μας.

Μετάφραση: Γιώργος Σεφέρης

Ερντογάν, Μητσοτάκης, Τραμπ

■ **ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τρεις ηγέτες στην εξωτερική πολιτική δεν θα βρουν λύση στις συναντήσεις τους στο περιθώριο της Συνέλευσης του ΟΗΕ. Είναι πάγια, στρατηγικής φύσεως προβλήματα που λύνονται μόνο με ανατροπή του συσχετισμού ισχύος και επισφραγίζονται από διεθνείς διασκέψεις, όπως για παράδειγμα η Συνθήκη της Λωζάννης. Ακόμα και αν επιβληθούν κυρώσεις στην Τουρκία, ή υπάρξει εξέλιξη, θετική ή αρνητική, στην υπόθεση των F-35, οι σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας δεν θα φτάσουν σε ρήξη. Αποστασία της Τουρκίας, προσχώρηση στο ρωσοκινέζικο μπλοκ, εκδίωξη από το ΝΑΤΟ, δεν σημαίνει απλώς πλήρη κατάρρευση της περικύκλωσης της Ρωσίας που επιχειρούν οι ΗΠΑ. Σημαίνει ριζική ανατροπή των συσχετισμών σε πλανητικό επίπεδο. Ούτε η Τουρκία ούτε οι ΗΠΑ έχουν συμφέρον να προκαλέσουν ρήξη στις σχέσεις τους. Αλλά και η Ρωσία δεν θα θυσιάσει τη ρεαλιστική της στρατηγική σύγκλισης με τις ΗΠΑ χάριν ενός ασταθούς συμμάχου. Ασταθούς όχι λόγω Ερντογάν, αλλά επειδή η Τουρκία είναι υποχρεωμένη, για την ασφάλειά της, να επιδιώκει ισορροπία στο τρίγωνο Ρωσία-Τουρκία-ΗΠΑ.

ΟΙ ΗΠΑ ΔΕΝ ΘΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΟΥΝ τη στρατηγική της «ανάσχεσης» που εφαρμόζουν αναλλοίωτα αμέσως μετά τον Β΄ Πόλεμο έναντι τότε της ΕΣΣΔ, σήμερα της Ρωσίας. Αποδεικνύοντας ότι ο κομμουνισμός ήταν πρόσχημα, ένας ιδεολογικός φερετζές για τους αφελείς που έκρυβε τον βαθύ γεωπολιτικό ανταγωνισμό. Στην επαρχιώτικη Ελλάδα μερικοί τον φοράνε ακόμα...

Η στρατηγική της ανάσχεσης είναι μια σταθερά της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ που ήθελε, αρχικά, να βάλει φραγμό στη δυναμική που είχε η Ρωσία με την λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Από όταν έπεσε η ΕΣΣΔ η εχθρότητα στη Ρωσία εξυπηρετεί και άλλον, σπουδαιότερο, στόχο. Από τη στιγμή που η Γερμανία κυριάρχησε στην Ε.Ε. ήταν ζήτημα ζωής ή θανάτου για τις ΗΠΑ να μην επιτρέψουν φιλικές σχέσεις της Ευρώπης των 28 με τη Ρωσία. Διότι μια σύμπραξη της «Γερμανικής Ευρώπης» με τη Μόσχα θα συγκροτούσε την υπερδύναμη του πλανήτη. Θα συνδύαζε υψηλή τεχνολογία, πανίσχυρη άμυνα, τεράστια οικονομική δύναμη και κάποια ισχυρά και πάντως υπαρκτά κοινά στοιχεία κουλτούρας. Οι ΗΠΑ προσπάθησαν να αντιπαραθέσουν (πρόεδρος Μπους) τη «νέα» στην «παλαιά» Ευρώπη, αλλά τελικά η Γερμανία ηγεμόνευσε και στις δυο. Αυτή η συμμαχία θα μπορούσε να συνεργαστεί ισότιμα με

Το πόσο λίγο μπορεί να κρατήσει ο μήνας του μέλιτος για την κυβέρνηση της Ν.Δ. μάλλον το προαναγγέλλει η ματαιώση της συνάντησης Τραμπ-Μητσοτάκη

την Κίνα σε μακροπρόθεσμη βάση και χωρίς ιδιαίτερες τριβές μοιράζοντας τους χώρους δράσης. Οι ΗΠΑ θα έμπαιναν στο περιθώριο.

Ο ΤΡΑΜΠ «ΚΑΝΕΙ ΜΟΥΤΡΑ» στον Ερντογάν, μικρές σηματοδοτικές προσβολές στο κύρος του, αλλά δεν αγγίζει καμία ουσιαστική πλευρά της τουρκικής πολιτικής, όχι τουλάχιστον στα θέματα που μας ενδιαφέρουν, Κύπρο και Αιγαίο-Θράκη. Η Ελλάδα χθες, σήμερα και αύριο, απ' όσο φαίνεται, δεν περιμένει απλώς, παθητικά, τις όποιες εξελίξεις αλλά εκπέμπει ηττοπάθεια και απροσχημάτιστη παράδοση, διακομματικά. Με παράδοξα επιχειρήματα του τύπου ότι οι Τούρκοι έχουν περισσότερα όπλα από εμάς! Αγνοώντας, δήθεν, το στοιχειώδες ότι το φρόνημα δεν είναι κάποιος αόριστος και μη υπολογισμος παράγοντας, αλλά αντίθετα είναι καθοριστικός δείκτης για την έκβαση του πολέμου. Για παράδειγμα, χρειάστηκε η αποφασιστικότητα της ηγεσίας και των ενόπλων δυνάμεων στη Συρία επί μήνες έως ότου πεισθούν οι Ρώσοι να επέμβουν, βλέποντας ότι ο Άσαντ είχε λαϊκή στήριξη και η ανατροπή του δεν θα ήταν περίπατος, όπως νόμιζαν όλοι, μαζί τους και ο Ερντογάν. Δεύτερον, ούτε οι θρασυδελιοί της Χρυσής Αυγής, ούτε οι «εθνικιστές» της Δεξιάς, εντός ή εκτός της Ν.Δ., ούτε φυσικά οι εθνομηδενιστές του ΣΥΡΙΖΑ, τολμάνε να θυμίσουν ότι η Ελλάδα έχει έτοιμους για να αμυνθεί τους S-300, λιγότερο μοντέρνους από τους S400, αλλά απολύτως ικανούς να αντιμετωπίσουν την τουρκική αεροπορία, έτσι κι αλλιώς υποδεέστερη της ελληνικής. Οι κατηγορίες περί ενδοτικότητας τού ενός κόμματος εναντίον του άλλου δεν είναι παρά γελοία παιχνίδια σε βάρος της χώρας.

Τρίτον: Κανείς, πολιτικός, στρατιωτικός, αναλυτής, Ινστιτούτο, κάποιος τέλος πάντων, δεν θέτει και δεν απαντά σε μερικά βασικά ερωτήματα: Έχει συμφέρον ο Ερντογάν να διακινδυνεύσει μια σύγκρουση με την Ελλάδα; Πόσο βέβαιος μπορεί να είναι ότι θα έχει μια εύκολη, γρήγορη και ανώδυνη νίκη; Οι ΗΠΑ θα ρίξουν το βάρος τους υπέρ του Ερντογάν και γιατί; Θέλουν να τον ενδυναμώσουν και για ποιον λόγο άραγε; Τέταρτον: Οι Πρέσπες έδειξαν ότι παρά τις πολυετείς προσπάθειες των ποικίλων εθνομηδενιστών να ρημάξουν το φρόνημα, ο πατριωτισμός εξακολουθεί να είναι πολυπληθέστερος και ηθικοπολιτικά κυρίαρχος. Ποιος στη Ν.Δ. θέλει ο μήνας του μέλιτος να κρατήσει τόσο λίγο και από αυτό το φθινόπωρο να αρχίσει ο Γολγοθάς της κυβέρνησης και ο δικός μας; Το πόσο λίγο μπορεί να κρατήσει ο μήνας του μέλιτος μάλλον το προαναγγέλλει η ματαιώση της συνάντησης Τραμπ-Μητσοτάκη στη Ν. Υόρκη. Η δικαιολογία, ανεπίσημα, της ελληνικής πλευράς ήταν το ανακριβέστατο επιχείρημα ότι τη συνάντηση ανέβαλλε ο αμερικανός πρόεδρος επειδή κατατέθηκε αίτημα των Δημοκρατικών για καθαίρεση του Τραμπ.

Το ζήτησε ο Ερντογάν
Υ.Γ.: Προ ημερών η δημοσιογράφος Νεφέλη Αυγερού, στο ιστολόγιο slpress, είχε γράψει ότι ο Ερντογάν είχε ζητήσει από τον Τραμπ να μην συναντήσει τον Έλληνα πρωθυπουργό αφού δεν θα τον συναντούσε και ο ίδιος. Έτσι κι έγινε. Το μάθημα δεν είναι μόνο για την κυβέρνηση. Είναι για όλους, άπαντες τους πολιτικούς, δημοσιογράφους και τον λαό. Η υποτέλεια δεν αμείβεται. Αντιθέτως εξευτελίζει.

Αθήνα 24/9/19

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ 01

► Τζέιμς Πέτρας, καθηγητής Κοινωνιολογίας

«ΟΙ ΕΝΤΑΣΕΙΣ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΔΙΝΕΤΑΙ ΛΥΣΗ»

Ανοιχτά μέτωπα σε όλο τον κόσμο, κλιματική αλλαγή και προβλήματα των ΗΠΑ

Δημοσιεύουμε μια περιληπτική απόδοση της ιδιαίτερα ενδιαφέρουσας συνέντευξης που έδωσε στις 23 Σεπτεμβρίου 2019 ο καθηγητής Κοινωνιολογίας και συγγραφέας Τζέιμς Πέτρας στους Ουρουγουανούς δημοσιογράφους Ντιέγκο Μαρτίνεζ και Ερνάν Σαλίνα για τον ραδιοφωνικό σταθμό CX36.

Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος παρατεταμένου πολέμου, που θα επεκταθεί σε όλη τη Μέση Ανατολή και θα εμπλέξει, πέρα από τη Σαουδική Αραβία και την Υεμένη, και το Ιράν, τις ΗΠΑ και άλλες δυνάμεις της περιοχής

► **Κύριε Πέτρας, τι λέτε για τις διπλωματικές αντιδράσεις, και μερικές όχι και πολύ διπλωματικές, μετά την επίθεση στα διυλιστήρια της Σαουδικής Αραβίας;**

Η πρώτη διαπίστωση είναι ότι οι Σαουδάραβες δεν έχουν άμυνα, παρόλο που ξοδεύουν δισεκατομμύρια δολάρια γι' αυτήν. Οι αιτίες είναι πολλές: Χρησιμοποιούν συχνά μισθοφόρους από το Πακιστάν και άλλες χώρες, οι στρατηγούς τους γίνονται στρατηγικοί λόγω των δεσμών τους με τη μοναρχία και τους πλούσιους, κ.ο.κ. Άρα δεν έχουν σοβαρό στρατό. Ούτε την παραμικρή δυνατότητα να κινητοποιήσουν το λαό τους. Οπότε εξαρτώνταν από την αμερικανική υποστήριξη. Που κι αυτή τώρα απέτυχε. Οι Χούθι προτείνουν μια διαπραγματεύση: να φύγουν οι Σαουδάραβες από τη χώρα τους, να σταματήσουν την εισβολή στην Υεμένη, με αντάλλαγμα την παύση των επιθέσεων στη Σαουδική Αραβία. Η τελευταία υποτίθεται ότι θέλει ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις, αλλά συνεχίζει να βομβαρδίζει τις υεμενίτικες πόλεις. Αυτή η σύγκρουση έχει πολλές επιπτώσεις. Μία είναι η αντίδραση των ΗΠΑ, που έστειλαν κι άλλα στρατεύματα στην περιοχή και λένε ότι, σε περίπτωση νέων επιθέσεων, θα χτυπήσουν το Ιράν – το οποίο θεωρούν υπεύθυνο για ό,τι γίνεται στην Υεμένη. Οι Ιρανοί από την πλευρά τους λένε ότι αν υποστούν επίθεση, θα εξαπολύσουν αντεπίθεση μεγάλης κλίμακας. Άρα υπάρχει μεγάλος κίνδυνος παρατεταμένου πολέμου, που θα επεκταθεί σε όλη τη Μέση Ανατολή και θα εμπλέξει, πέρα από τη Σαουδική Αραβία και την Υεμένη, και το Ιράν, τις ΗΠΑ και άλλες δυνάμεις της περιοχής. Βρισκόμαστε λοιπόν σε μια κατάσταση ιδιαίτερα περίπλοκη, λεπτή και επικίνδυνη.

► **Την ίδια στιγμή λέγεται ότι οι ΗΠΑ στέλνουν χιλιάδες όπλα στους Κούρδους, οι οποίοι επίσης βρίσκονται σε ασαφή θέση, δεδομένης της παρουσίας της Τουρκίας στη Συρία. Όλη αυτή η περιοχή θιώνει αναταραχή, σωστά; Σωστά. Αλλά η συριακή κυβέρνηση του Άσαντ έχει σημειώσει σημαντικές προόδους, ενώ οι δυνάμεις που στηρίζονται από τις ΗΠΑ έχουν χάσει πολλά εδάφη. Επίσης, εκκρεμεί η σύγκρουση των Κούρδων με την Τουρκία. Κάποια στιγμή η Ουάσιγκτον φάνηκε να αποδέχεται ότι η Τουρκία θα μπορούσε να αντικαταστήσει τους Κούρδους στα σύνορα, αλλά τελικά δεν επιτεύχθηκε συμφωνία. Οπότε οι ΗΠΑ προσπαθούν**

εκ νέου να ενισχύσουν τους Κούρδους, οι οποίοι υποτίθεται ότι θέλουν μεγαλύτερη ανεξαρτησία. Αλλά αντί να έχουν δικό τους σχεδιασμό, πέφτουν στην αγκαλιά των Βορειοαμερικανών. Κάπου ξέχασαν ότι εκπροσωπούν κάτι ανεξάρτητο και πιο προοδευτικό... Από τη στιγμή που ακούμπησαν στις ΗΠΑ, θεωρώντας τις αποφασιστική δύναμη στην περιοχή, έχασαν την ανεξαρτησία τους.

► **Ας έρθουμε πιο κοντά σε εμάς τώρα: υπάρχει αυτή η ιστορία της «Διαμερικανικής Συνθήκης Αμοιβαίας Βοήθειας» σε σχέση με τη Βενεζουέλα. Ορισμένες χώρες φοβούνται ότι αυτό μπορεί να πυροδοτήσει άμεση εισβολή, ένοπλη επέμβαση στη Βενεζουέλα. Τι αναμένετε;**

Προφανώς ο Γκουαϊντό, εκπρόσωπος των ΗΠΑ, αδυνατεί να ανατρέψει την κυβέρνηση Μαδούρο. Σήμερα έχει ξεθωριάσει πολύ το όποιο πρεστίτζ διέθετε, και συνακόλουθα η όποια διεθνής επιρροή του. Η Ουάσιγκτον εκτοξεύει πολλές απειλές προς τη Βενεζουέλα αλλά, όσο ο στρατός αυτής της χώρας παραμένει πιστός στην κυβέρνηση Μαδούρο, η Ουάσιγκτον δεν θα θελήσει να ξεκινήσει έναν παρατεταμένο πόλεμο. Οπότε, η πολιτική των ΗΠΑ είναι να ενισχύσουν τις κυρώσεις, να δυναμώσουν τις απειλές και τον προπαγανδιστικό πόλεμο και να πνίξουν την οικονομία αυτής της χώρας. Η Ουάσιγκτον πιστεύει ότι θα καταφέρει να ξεσηκώσει ένα κίνημα εναντίον του Μαδούρο. Όμως είναι προφανές ότι μέχρι στιγμής αυτή η τακτική έχει αποτύχει. Φαίνεται ότι η Βενεζουέλα μπορεί να επιβιώσει, παρά τις δύσκολες συνθήκες. Επιπλέον, ο Γκουαϊντό δεν διαθέτει διαπραγματευτική ικανότητα και αδυνατεί να εξασφαλίσει στρατιωτική υποστήριξη για μια εισβολή – οπότε οι εντάσεις αυξάνονται, χωρίς να δίνεται λύση.

► **Κύριε Πέτρας, ας αναφερθούμε σε όσα συμβαίνουν στον ΟΗΕ, και ιδίως τις κινητοποιήσεις για την κλιματική αλλαγή: τι μπορούμε να περιμένουμε για αυτό το θέμα, που αποτελεί κλειδί για το μέλλον του πλανήτη;**

Πράγματι, η διαμαρτυρία είναι τεράστια, πλανητικής διάστασης, με μεγάλη επιρροή σε πολλά τμήματα του λαού. Είναι το κεντρικό θέμα που συζητιέται στις ΗΠΑ, την Ευρώπη και αλλού. Πρόκειται για τις κινητοποιήσεις με τη μεγαλύτερη επίδραση τα τελευταία χρόνια, και δεν συμμετέχουν μόνο νέοι σ' αυτές. Ακόμη

και βουλευτές των ΗΠΑ και άλλων χωρών προτείνουν νέα μέτρα για να μειωθεί η εκπομπή αερίων που τελικά λιώνουν τους πάγους και απειλούν τις παράκτιες πόλεις. Νομίζω ότι και σε επίπεδο ΟΗΕ αυτό είναι το πιο καυτό θέμα: οι διαμαρτυρίες που ξεκίνησαν από τους νέους αγκάλιασαν σταδιακά και τους επιστήμονες, και όλες τις πολιτικές οικογένειες, και όποιους έχουν οποιαδήποτε σχέση με την υγεία. Άρα πρέπει να τους δώσουμε ακόμη περισσότερη σημασία. Πιστεύω ότι συχνά η Αριστερά παραμελεί τα κλιματικά προβλήματα, και το ίδιο κάνει με το πρόβλημα των τοξικών και χημικών ουσιών που χρησιμοποιούνται στη γεωργία.

► **Σε τι θα θέλατε να αναφερθείτε όσον αφορά το εσωτερικό μέτωπο των ΗΠΑ, στις οποίες ζείτε;**

Εδώ η επικαιρότητα αφορά τη σύγκρουση Τραμπ-Δημοκρατικών. Ο Τραμπ κατηγορήσε τον Δημοκρατικό προεδρικό υποψήφιο Μπάιντεν ότι συγκαλύπτει την εμπλοκή του γιου του σε πράξεις διαφθοράς στην Ουκρανία. Έπειτα ειπώθηκε ότι κάποιο πρόσωπο που έχει σχέση με την κυβέρνηση Τραμπ είναι έτοιμο να καταθέσει ότι ο Τραμπ συνήψε μυστικές συμφωνίες με τους Ουκρανούς ώστε να ενισχύσει τη δυσφήμιση του Μπάιντεν. Οπότε οι Δημοκρατικοί κατηγορούν τον Τραμπ ότι επεδίωξε παράνομες συμφωνίες με την Ουκρανία και επιθυμούν την καθαίρεσή του. Είναι μια κρίσιμη στιγμή για την κυβέρνηση...

Θα ήθελα επίσης να αναφερθώ στον εργατικό ξεσηκωμό, που επίσης είναι σημαντική εξέλιξη. Είδαμε νέες απεργίες των εργαζόμενων στην αυτοκινητοβιομηχανία και σε άλλους τομείς. Αιτία είναι το γεγονός ότι στις ΗΠΑ αυξήθηκε πολύ ο αριθμός των υποαπασχολούμενων, όπως αυξήθηκε και το ποσοστό των Βορειοαμερικανών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας. Τα επίσημα ποσοστά της ανεργίας, γύρω στο 4%, δεν δίνουν μια ορθή εικόνα αυτού που πραγματικά συμβαίνει. Τώρα επανεμφανίζονται απεργίες στα φαστφουντάδικα και σε πολλούς τομείς υπηρεσιών, όπου οι εργαζόμενοι παίρνουν μισθούς εξαθλίωσης και αυξάνεται ο αριθμός των υποαπασχολούμενων. Όλες αυτές οι εργατικές κινητοποιήσεις σημαίνουν ότι τα συνδικάτα κερδίζουν νέα μέλη: πρόκειται για μια θετική εξέλιξη που δεν πρέπει να περνά απαρατήρητη.

01 πολιτική

Απούσα η Ελλάδα από τη Βαλέτα

Δύο μέτρα και δύο σταθμά για το μεταναστευτικό

Προκαταρκτική συμφωνία επιτεύχθηκε στη Βαλέτα της Μάλτας μεταξύ των υπουργών Εσωτερικών της Μάλτας, της Ιταλίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Φινλανδίας που ασκεί την προεδρία στην Ε.Ε. με την παρουσία του επιτρόπου Μετανάστευσης, Δημήτρη Αβραμόπουλου. Μια συμφωνία που προβλέπει την εφαρμογή ενός συστήματος αυτόματης κατανομής των μεταναστών που αποβιβάζονται στη Μάλτα ή στην Ιταλία.

«Είναι μόνο ένα πρώτο στάδιο που συναθροίζει τις τέσσερις χώρες, μεταξύ των οποίων δύο (η Ιταλία και η Μάλτα) είναι άμεσα ενδιαφερόμενες για τις αποβιβάσεις μεταναστών στις ακτές τους», διευκρίνισε ο Γάλλος υπουργός Εσωτερικών Κριστόφ Καστανέρ σε συνέντευξη Τύπου σημειώνοντας ότι η συμφωνία και οι σχετικές λεπτομέρειες αναμένεται να συζητηθούν στη συνεδρίαση των υπουργών Εσωτερικών της Ε.Ε. στις 8 Οκτωβρίου στο Λουξεμβούργο. Είναι φανερό ότι η νέα συμφωνία αποτελεί την επιβράβευση της Ιταλίας για τον σχηματισμό νέας, φιλοευρωπαϊκής, κυβέρνησης μετά την αποπομπή του Μ. Σαλβίνι.

Όχι τυχαία η εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νατάσα Μπερτό, χαρακτήρισε την απόφαση «θετικό βήμα» που πρέπει όμως να συζητηθεί σε επίπεδο Ε.Ε και να υπάρξει ευρύτερη συμφωνία. Σύμφωνα με την ίδια πρόκειται για ένα συμφωνημένο κείμενο με προσωρινό χαρακτήρα και με στόχο να είναι ευκολότερη η πρόβλεψη για το πού θα αποβιβάζονται οι μετανάστες που διασώζονται στη θάλασσα. «Δεν είναι ένα ευρωπαϊκό σύστημα, ωστόσο, η Επιτροπή είναι έτοιμη να υποστηρίξει τα κράτη-μέλη σε οικονομικό και επιχειρησιακό επίπεδο», δήλωσε. Ωστόσο όταν ρωτήθηκε σχετικά και με την κατάσταση στην Ελλάδα ανέφερε ότι η Επιτροπή παρακολουθεί την κατάσταση σε όλα τα κράτη-μέλη και πως σε αυτή τη φάση δεν θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη για μεγαλύτερη υποστήριξη στο ένα ή στο άλλο κράτος-μέλος.

Άλλωστε η χώρα, με την ηχηρή απουσία της από τη συνάντηση της Βαλέτα, δείχνει ότι έχει αποδεχθεί το ρόλο της ως «αποθήκης ψυχών» της Ε.Ε. οπότε δεν υπάρχει λόγος ούτε καν για συζήτηση. Άλλωστε οι ΜΚΟ της εργολαβίας «ανθρωπιστική δράση» ίσως αναδειχθούν «στρατηγικής σημασίας» για την οικονομική ανάκαμψη, ανάλογης με εκείνης της τουριστικής βιομηχανίας. Έτσι διπλά-τριπλά κερδισμένη. Και «ουρανοξύστες» και hot spot σ' όλη τη χώρα και θεματοφύλακες του «ευρωπαϊκού τρόπου ζωής».

Σ.Π.

■ **του Γιώργου Πατέλη**

Αλλη μια τραγωδία συνέβη στο Αιγαίο, σ' ένα προδιαγεγραμμένο έγκλημα, με τις αυξημένες προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές προς τα ελληνικά νησιά, του τελευταίου μήνα. Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα, σε ναυτικό δυστύχημα που συνέβη βόρεια των Οινουσών, βρήκαν τραγικό τέλος εφτά άνθρωποι εκ των οποίων οι πέντε είναι παιδιά, ενώ οι υπόλοιποι 12 επιβαίνοντες της λέμβου, διασώθηκαν από σκάφος της Frontex.

Το περιστατικό αυτό συνέβη τη στιγμή που παρατηρείται το μεγαλύτερο κύμα εισόδου προσφύγων και μεταναστών από τα παράλια της Μ. Ασίας. Μόνο τις προηγούμενες τρεις μέρες πάνω από 350 άτομα έφτασαν στη Λέσβο, ενώ πάνω από 150 και 300 πέρασαν στη Χίο και τη Σάμο αντίστοιχα. Θύματα του γεωπολιτικού χάους στη Μέση Ανατολή, θύματα των διακινητών, θύματα των εκβιασμών του Ερντογάν προς την Ευρώπη αλλά και των διώξεων στο εσωτερικό της χώρας του για την κυριαρχία στην πολιτική σκηνή. Την ίδια στιγμή η πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης είναι να παρακαλά την Ευρώπη, χωρίς ανταπόκριση, και όσο κυνικό κι αν ακούγεται να περιμένει να έρθει ο χειμώνας για να μειωθούν οι ροές.

Σχεδιάζουν Μόριες

Οι θάνατοι σε Οινούσες και Μυτιλήνη

Το ναυάγιο στις Οινούσες έρχεται μόλις λίγες μέρες μετά απ' το θάνατο ενός πεντάχρονου παιδιού, με καταγωγή απ' το Αφγανιστάν, λίγο έξω απ' το ΚΥΤ της Μόριας, που πατήθηκε από φορτηγό την ώρα που κοιμόταν σε χαρτόκουτο. Δέκα τρεις χιλιάδες άνθρωποι βρίσκονται στοιβαγμένοι στις άθλιες εγκαταστάσεις της Μόριας, 2.000 περισσότεροι από τις αρχές του Σεπτέμβρη, αριθμός τετραπλάσιος

από την αρχική πρόβλεψη. Και αυτά παρόλο που έχουν μετακινηθεί 1.500 στη Β. Ελλάδα, στις αρχές του μήνα, και άλλοι 700 είναι σχεδιασμένο να αναχωρήσουν αυτές τις μέρες για Πειραιά, και από εκεί στις «δομές φιλοξενίας» του Ελαιώνα και του Σχιστού της Αττικής, της Θήβας, των Θερμοπυλών και του Κατσικά Ιωαννίνων. Οι μεγάλες δομές της ενδοχώρας ήταν ήδη γεμάτες και έχουν ήδη φανεί οι επιπτώσεις

Προσφυγικό: Το γεωπολιτικό όπλο του Ερντογάν

■ **του Δημήτρη Γκάζη**

«**Μ**ια ζώνη ασφαλείας στα σύνορα Τουρκίας-Συρίας, θα επέτρεπε την μετεγκατάσταση, 3 εκατομμυρίων Σύριων από την Τουρκία, την Ευρώπη, και άλλες χώρες, αν επεκταθεί μέχρι την γραμμή Νταερ Εζ Ζορ-Ράκα». Με τα λόγια αυτά ο Ταγίπ Ερντογάν, απευθυνόμενος στην Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ που πραγματοποιήθηκε την προηγούμενη βδομάδα στην Νέα Υόρκη, περιέγραψε τις επιδιώξεις της Τουρκίας για την Νέα Μέση Ανατολή.

Το προσφυγικό/μεταναστευτικό, παρά τα κροκοδείλια δάκρυα, δεν υπήρξε ποτέ ένα ανθρωπιστικό πρόβλημα για τους ισχυρούς του πλανήτη. Το ξερίζωμα και η μετακίνηση πληθυσμών, ο έλεγχος των ροών, είναι γεωπολιτικά μεγέθη, που στα χέρια των μεγαπαικτών γίνονται όπλα για αναδιατάξεις σφαιρών επιρροής και γεωπολιτικού ελέγχου.

Η Τουρκία διαχρονικά εκμεταλλεύεται ζητήματα πληθυσμών και μειονοτήτων, ως εργαλείο για να επιβάλει τις επιδιώξεις της, σε μια ταραγμένη περιοχή, μωσαϊκό εθνών-λαών, με την φιλοδοξία να υπερβεί τα σύνορα της παίζοντας ρόλο σε

όλο τον μουσουλμανικό κόσμο, από την Ανατολική Ευρώπη, και τη Βόρεια Αφρική, ως τη Μέση Ανατολή και την Κίνα.

Τώρα, με το βλέμμα στραμμένο στη Δύση και στη Μέση Ανατολή, χρησιμοποιεί τα εκατομμύρια προσφύγων και μεταναστών που βρίσκονται στο έδαφός της σ' ένα μεγάλο παζάρι, με στόχο την κατοχύρωση της ως βασική περιφερειακή δύναμη.

Προς την Δύση εξαπολύει διαρκώς απειλές ότι θα ανοίξει τη στρόφιγγα των ροών, απελευθερώνοντας 1 εκατ. πρόσφυγες και μετανάστες προς την Ευρώπη. Απειλή που υλοποιεί μερικώς προς τα ελληνικά νησιά, με σκοπό να συνεχίσει να λαμβάνει τα δισεκατομμύρια της χρηματοδότησης από την «συμφωνία» Ευρώπης-Τουρκίας, να πιέζει τους Ευρωπαίους ανταγωνιστές της και να γκριζάρει την κυριαρχία στα ελληνικά νησιά και όχι μόνο.

Στη Μέση Ανατολή, έρχεται να προτείνει μια άλλη «λύση», που θα την καταστήσει de facto ρυθμιστή και θα μπλοκάρει τα σχέδια για κουρδική κρατική οντότητα στα νότια σύνορα της. Στις περιοχές που βρίσκονται υπό την επο-

πεία της δυτικής συμμαχίας υπό τις ΗΠΑ, τις περιοχές δηλαδή τις οποίες απελευθέρωσαν οι Κούρδοι από το Ισλαμικό Κράτος, θέλει να φτιαχτεί ένας διάδρομος ασφαλείας. Το σχέδιο αυτό υλοποιείται ήδη με την εισβολή και κατοχή, στην περιοχή του Αφρίν και της Ιντλίμπ. Τώρα στο διαρκές παζάρι με τις ΗΠΑ και την Ρωσία, πλάι στη διελκυστίνδα για τα οπλικά συστήματα και τη διαμάχη για τα ενεργειακά της Ν.Α. Μεσογείου, έρχεται να προστεθεί το σχέδιο για μετεγκαταστάσεις μεταναστών και προσφύγων.

Προς το παρόν, η πρόταση απευθύνεται προς τις ΗΠΑ και ζητά την στήριξη της Ε.Ε. ενώ φαίνεται να έχει την ανοχή της Ρωσίας. Η Τουρκία έχει ανακοινώσει την επιδίωξη της, δημιουργεί τετελεσμένα και επιδιώκει να κερδίσει ό,τι μπορεί σε μια πιθανή μελλοντική διευθέτηση. Εμφανίζει μάλιστα τον εαυτό της δήθεν θύμα της προσφυγικής κρίσης και τώρα έρχεται να δώσει «λύση» σε ένα πρόβλημα που, όπως είπε ο Ερντογάν στη συνέλευση του ΟΗΕ, «η διεθνής κοινότητα αδυνατεί να δώσει λύσεις διαρκείας».

σ’ όλη την Ελλάδα

φανερώνουν τα αδιέξοδα

Απ' όλα τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η διαχείριση του προσφυγικού/ μεταναστευτικού προβλήματος βρίσκεται σε οριακό σημείο. Και τώρα ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο, με τη σχεδιαζόμενη δημιουργία νέων hot spot, διασπαρμένων σ’ όλη την ηπειρωτική χώρα

της μετεγκατάστασης όσο μπαίνουμε στο φθινόπωρο – πριν καν αρχίσει να χαλάει ο καιρός. Στη Νέα Καβάλα, στο Κιλκίς, που υποδέχθηκε 1.000 από τους πρόσφυγες που μεταφέρθηκαν από την Μόρια, ο πληθυσμός έχει ξεπεράσει τους 2.000. Μεταξύ του και εκατοντάδες που ζούνε σε σκηνές χωρίς βασικές υποδομές. Απ' όλα τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η διαχείριση του προσφυγικού/ μεταναστευτικού προβλήματος βρίσκεται σε οριακό σημείο. Οι ροές συνεχίζονται χωρίς μείωση. Τα νησιά που είναι οι πύλες εισόδου έχουν ήδη ξεπεράσει τα όρια αντοχής τους με τραγικές συνέπειες για τις τοπικές κοινωνίες αλλά και τους ίδιους τους μετανάστες και πρόσφυγες. Και τώρα ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο, με τη σχεδιαζόμενη δημιουργία νέων hot spot, διασπαρμένων σ’ όλη την ηπειρωτική χώρα.

Μοίρασμα του προβλήματος σ’ όλη τη χώρα

Ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη, Μ. Χρυσοχολίδης, ανακοίνωσε την Παρασκευή 27/9, ότι ετοιμάζεται νομοσχέδιο που θα κατατεθεί άμεσα στη Βουλή σχετικά με τα μέτρα της κυβέρνησης μπροστά στο πρόβλημα. Το σχέδιο, που αποφασίστηκε σε σύσκεψη με τον αναπληρωτή υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής, Γ. Κουμουτσάκο, στελέχη της ΕΛ.ΑΣ. και των Ενόπλων Δυνάμεων δεν προβλέπει καμιά διεθνή πρωτοβουλία για το σταμάτημα του πολέμου ή των νέων τούρκικων σχεδιασμών πυροδότησης του πολέμου στη Συρία, αιτία της δημιουργίας των μεταναστευτικών ρευμάτων. Όπως επίσης καμία πρωτοβουλία δεν αποφασίστηκε για την αποσυμφόρση της χώρας από ένα συνεχές διεθνές πρόβλημα – ένα βάρος που δεν μπορεί

να το αντέξει οικονομικά ούτε να το διαχειριστεί. Η κυβέρνηση, έχοντας αποδεχθεί το ρόλο της χώρας ως χώρος υποδοχής και μόνιμης εγκατάστασης δεκάδων χιλιάδων κατατρεγμένων, σχεδιάζει να μοιράσει την επιβάρυνση στις 13 περιφέρειες της χώρας. Για το λόγο αυτό κάλεσε τους νέους περιφερειάρχες της χώρας, σ’ ευρεία σύσκεψη και ζητήθηκε η συνδρομή τους στον κυβερνητικό σχεδιασμό. Σύμφωνα μ’ όσα έγιναν γνωστά οι περιφερειάρχες δήλωσαν πρόθυμοι να βοηθήσουν το κυβερνητικό έργο ζητώντας όμως ως προϋπόθεση την ισοκατανομή των προσφύγων στις περιφέρειες της χώρας. Ζήτησαν και αυξημένο ρόλο, χρηματοδότηση στην αυτοδιοίκηση για τη διαχείριση του προβλήματος και την αξιοποίηση ανενεργών ξενοδοχείων στις περιοχές στοχοποιώντας παράλληλα τις αδυναμίες των ΜΚΟ. Σύντομα φαίνεται ότι ολόκληρα χωριά θα «φυτευτούν» από άκρη σε άκρη στη χώρα μεγεθύνοντας ένα ήδη τεράστιο πρόβλημα απλά και μόνο για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του ευρωπαϊκού ιερατείου και να τονωθεί η κερδοσκοπική δραστηριότητα κάθε ενδιαφερομένου, τωρινού ή επίδοξου αυριανού.

Η νέα απόπειρα εμπλοκή της Τουρκίας στο πόλεμο της Συρίας, με πρόσχημα αυτή τη φορά το προσφυγικό, αποτελεί μια καθαρή απόδειξη των φιλοδοξιών του τουρκικού επεκτατισμού

νέα της σχέδια δεν επιχειρεί απλά να ξεπλύνει τον αποσταθεροποιητικό ρόλο που έπαιξε στη Συρία, ενισχύοντας διάφορες ομάδες τζιχαντιστών και χρηματοδοτώντας την μεταφορά στη Συρία ισλαμιστών μισθοφόρων απ' τις χώρες της Κεντρικής Ασίας και της Αφρικής. Τώρα προωθεί τη διχοτόμηση της Συρίας και τον έλεγχο μιας τεράστιας περιοχής στα βόρεια σύνορα της. Στοχεύει στη συντριβή των Κούρδων και την ματαίωση της δημιουργίας κουρδικού κρατιδίου στην περιοχή. Αποσκοπεί στην συνέχιση των εγκλημάτων διαρκείας κατά των Κούρδων που ζουν στην Τουρκία αλλά και των άλλων λαών της Ανατολίας. Ταυτόχρονα η Τουρκία, γεγονός που έχει περάσει στα ψιλά στη χώρα μας, εμπλέκεται πλέον ανοικτά στον πόλεμο της Λιβύης στηρίζοντας την εγκάθετη, από τη διεθνή κοινότητα, κυβέρνηση στη διαμάχη της με τις δυνάμεις του στρατάρχη Χαφτάρ που διεκδικεί την εξουσία στην διαλυμένη απ' την ιμπεριαλιστική επέμβαση χώρα. Η Λιβύη είναι η βασική χώρα εισόδου των προσφυγικών ροών από την Αφρική προς την Ιταλία. Το καλοκαίρι μια

ολόκληρη διαμάχη για τον έλεγχο των ροών αυτών παίχτηκε με πρωταγωνιστές την Ιταλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία και διάφορες ΜΚΟ, με θύματα για ακόμη μια φορά τους εκατοντάδες πνιγμένους στα νερά της Μεσογείου. Τώρα η Τουρκία του Ερντογάν φαίνεται να συμμαχεί με την Ιταλία, κόντρα στις επιδιώξεις της Γαλλίας, για τον έλεγχο της Λιβύης. Άλλωστε έχει δημόσια δηλώσει ότι επιθυμεί μια νέα συμφωνία επανακαθορισμού των θαλάσσιων συνόρων μεταξύ των δύο χωρών που θα καταργεί την παλιά μεταξύ Λιβύης και Ελλάδας, σβήνοντας την Κρήτη από το χάρτη της περιοχής. Τα παραπάνω δείχνουν την έκταση των φιλοδοξιών της Τουρκίας αρκετά πέρα απ' τα σύνορα της αλλά και το μέγεθος της απειλής που συνιστά ο τουρκικός επεκτατισμός. Με τρόπο επιθετικό, με τη χρήση στρατιωτικής ισχύος αξιοποιεί όλα τα ανοικτά ζητήματα για να κερδίσει θέσεις. Η χώρα μας όσο βαδίζει χωρίς σχέδιο, υπακούοντας στις επιταγές της δύσης θα είναι καταδικασμένη στο ρόλο της χώρας-φράχτη και αποθήκης ψυχών, ευάλωτη στις απειλές της Τουρκίας του Ερντογάν.

Γη και ύδωρ στις ΗΠΑ, επ’ αόριστον

■ ΤΟΥ Νίκου Γεωργιάδη

Από την περασμένη Τετάρτη, σειρά δημοσιευμάτων, με πρώτο αυτό της Καθημερινής, κάνουν λόγο για την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων σχετικά με την αναθεώρηση της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (Mutual Defense Cooperation Agreement- MDCA) που κρατά από το 1990 και σχετίζεται μεταξύ άλλων και με τις Βάσεις του ΝΑΤΟ στην χώρα μας. Είχε άλλωστε προανακοινωθεί σε συνέντευξη του υπουργού Εθνικής Άμυνας, Ν. Παναγιωτόπουλου, στην ίδια εφημερίδα από την περασμένη Κυριακή. Πλέον, μένουν μόνο οι υπογραφές των αρμόδιων υπουργών και η επίσημη επικύρωσή της, η οποία αναμένεται μέσα στον Οκτώβριο με την επίσκεψη του Αμερικανού ΥΠΕΞ, Μ. Πομπέο στην Αθήνα. Η αναθεώρηση της συμφωνίας, η οποία έχει ισχύ επ’ αόριστον(!), περιλαμβάνει την επέκταση της υπάρχουσας βάσης στη Σούδα, της σημαντικότερης βάσης για τις ΗΠΑ στην περιοχή, τη δημιουργία νέας βάσης στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης και την εγκατάσταση βάσης εκπαίδευσης ελικοπτέρων σε Στεφανοβίκειο και Λάρισα. Παράλληλα, προβλέπεται η χρήση των αμερικανικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών από τις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις. Η νέα κυβέρνηση ακολουθεί την ίδια επικίνδυνη πολιτική με τον ΣΥΡΙΖΑ, δίχως ίχνος ανεξάρτητης εξωτερικής πολιτικής. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για την επικαιροποίηση της πλήρους πρόσδεσης της χώρας στο αμερικανικό άρμα. Η κυβέρνηση Μητσοτάκη πιστεύει και αυτή πως η μετατροπή της χώρας σε εργαλείο των αμερικανικών σχεδιασμών αποτελεί το μόνο εχέγγυο προστασίας και διασφαλίζει τη θέση της Ελλάδας στην περιοχή. Δηλαδή, ότι μοναδικός τρόπος ασφάλειας είναι η προστασία που θα παρέχουν οι ΗΠΑ στις στρατιωτικές τους βάσεις. Το ίδιο σκεπτικό λειτουργεί και στη δημιουργία νέας βάσης στην περιοχή του Έβρου. Το γεγονός πως μια τέτοια κίνηση θα αποκόψει πλήρως τη χώρα από τη Ρωσία και θα χειροτερέψει ακόμη περισσότερο τις μεταξύ μας σχέσεις δεν προβληματίζει κανέναν. Απέναντι στη διαρκή και κλιμακούμενη επιθετικότητα της Τουρκίας, το βασικό αφήγημα είναι πως με αυτά τα ανταλλάγματα προς τις ΗΠΑ εξασφαλίζεται η υποστήριξη τους. Οι ΗΠΑ όμως δεν είναι καθόλου διατεθειμένες να συμβάλλουν στην απομάκρυνση της Τουρκίας από τη Δύση και τον περαιτέρω εναγκαλισμό της με τη Ρωσία. Άλλωστε σε κανένα σημαντικό θέμα δεν υπήρξε υποστήριξη από τις ΗΠΑ, ειδικά το τελευταίο διάστημα. Ας θυμηθούμε μόνο το τι στάση και ρόλο είχαν σχετικά με τη συμφωνία των Πρεσπών και το Κυπριακό. Αλλά και απέναντι στις διαρκείς προκλήσεις της Τουρκίας, είτε αυτές μένουν στα λόγια ως απειλές είτε περνούν στις πράξεις, όπως με τις γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ. Η κυβέρνηση, με το πρόσχημα των κοινών συμφερόντων, θα δώσει γη και ύδωρ στις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, ώστε να υπάρχουν οι βάσεις (κυριολεκτικά και μεταφορικά) για να προχωρήσουν απρόσκοπτοι τους γεωστρατηγικούς τους σχεδιασμούς. Καμιά ανησυχία...

Η Τουρκία εμπρηστής πολέμου

Η νέα απόπειρα εμπλοκή της Τουρκίας στο πόλεμο της Συρίας, με πρόσχημα αυτή τη φορά το προσφυγικό, αποτελεί μια καθαρή απόδειξη ότι αποτελεί χώρα-εμπρηστή του πολέμου σε ολόκληρη τη Μ. Ανατολή. Με τα

01 πολιτική/περιβάλλον

γνώμη

■ της Ελένης Σωτηρίου

Και τα πυρηνικά;

Λίγες είναι οι φωνές που ακόμα τονίζουν για το πόσο σημαντικός κίνδυνος είναι τα πυρηνικά και η πυρηνική ενέργεια για τον πλανήτη. Γιατί πλέον από πολλούς προωθείται η ιδέα –κι όχι μόνο– ότι η πυρηνική ενέργεια είναι η πλέον καθαρή μορφή ενέργειας και ότι οι νέες τεχνολογικές καινοτομίες την καθιστούν και ασφαλή. Αρκεί να υπενθυμίσουμε τα πυρηνικά ατυχήματα του Τσερνόμπιλ και το πιο πρόσφατο της Φουκουσίμα –στην πολύ προηγμένη τεχνολογικά Ιαπωνία– για να αποδείξουμε ότι όλα αυτά είναι ανοησίες. Ανοησίες που λέγονται γιατί είναι τεράστια τα ποσά των χρημάτων που «παίζονται» στη μπίζνα της πυρηνικής ενέργειας.

Πολλά από τα πυρηνικά εργοστάσια που λειτουργούν αυτή την στιγμή παγκοσμίως είναι εκτεθειμένα σε διάφορα φυσικά φαινόμενα όπως π.χ. σε σεισμούς. Η Φουκουσίμα ήταν μια τέτοια περίπτωση όπως και το πυρηνικό εργοστάσιο του Κοζλοντούι, στην γειτονική μας Βουλγαρία, που βρίσκεται κοντά σε σεισμογενή περιοχή, έχει κατασκευαστεί πάνω από 50 χρόνια πριν και το 2006 έφτασε κοντά σε σοβαρό ατύχημα. Ανάλογη περίπτωση είναι και ο σχεδιασμός που υπάρχει για κατασκευή πυρηνικών εργοστασίων στην Τουρκία, με την κατασκευή ενός απ' αυτά, στο Ακούγιου, στις τουρκικές ακτές πάνω από την Κύπρο, να έχει ήδη ξεκινήσει. Περισσότερο να θυμίσουμε πόσο σεισμογενής θεωρείτε η συγκεκριμένη περιοχή αλλά και η Τουρκία συνολικά. Γι' αυτούς τους σχεδιασμούς της Τουρκίας ελάχιστη συζήτηση γίνεται και αντί η ελληνική κυβέρνηση να σχεδιάζει διασκέψεις για την κλιματική αλλαγή με ψηφοθηρικά κίνητρα και αμφίβολα αποτελέσματα, θα μπορούσε να πάρει μια πρωτοβουλία για την περικύκλωση της Ελλάδας από τα πυρηνικά εργοστάσια. Όμως τέτοιες πρωτοβουλίες δεν είναι μέσα στους σχεδιασμούς των «πράσινων» ελίτ.

Ακόμα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η πυρηνική ενέργεια παράγει και πυρηνικά απόβλητα όχι και τόσο καθαρά και η διαχείρισή τους είναι να αποθηκεύονται, να θάβονται ή να ρίχνονται στη θάλασσα. Δηλαδή ήδη αυτή η τόσο καθαρή μορφή ενέργειας έχει παράξει μερικές εκατοντάδες εστίες μόλυνσης άλλες ενεργές κι άλλες σ' αναμονή. Και βέβαια δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι όσοι θέλουν πυρηνικά εργοστάσια μάλλον επιθυμούν και πυρηνικά όπλα στο μέλλον.

Έτσι εύκολα φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι το να μιλάμε μόνο για κλιματική αλλαγή είναι λειψό αφού ο πλανήτης κινδυνεύει και από αρκετές άλλες απειλές όπως αυτή των πυρηνικών. Και είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστεί συνολικά το τεράστιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η φύση από το ανελέητο κυνήγι του κέρδους.

Έβο Μοράλες: Ευθύνη μας ένας δικαιότερος και πιο ανθρώπινος κόσμος

Ομιλία του πρόεδρου του Πολυεθνικού Κράτους της Βολιβίας στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών

Ο Έβο Μοράλες στην ομιλία του στα Ηνωμένα Έθνη, τόνισε πως ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής αποτελεί την ρίζα των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η φύση και ο άνθρωπος. Παρακάτω δημοσιεύουμε το πρώτο μέρος όπου αναλύει τα προβλήματα του περιβάλλοντος και των ανισοτήτων.

Αδελφές και αδέρφια των Διεθνών Οργανισμών και όλων των λαών του κόσμου, για μια ακόμη φορά, συναντιόμαστε στον σημαντικότερο πολυμερή οργανισμό της ανθρωπότητας, για να συλλογιστούμε και να αναλύσουμε συλλογικά τα παγκόσμια προβλήματα που αφορούν τους λαούς του κόσμου. Παρατηρούμε με ανησυχία την επιδείνωση του πολυμερούς συστήματος, προϊόν μονομερών ενεργειών που προωθούνται από ορισμένα κράτη, τα οποία αποφάσισαν να αγνοήσουν τις δεσμεύσεις, την καλή πίστη και τις παγκόσμιες δομές που δημιουργήθηκαν για την υγιή συνύπαρξη μεταξύ των κρατών, στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου και των βασικών αρχών του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Συναντιόμαστε σ' αυτό το φόρουμ για να συζητήσουμε και να βρούμε λύσεις στις σοβαρές απειλές που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα και η ζωή στον πλανήτη. Το σπίτι μας, η Μητέρα Γη, είναι το μόνο σπίτι μας και είναι αναντικατάστατο. Κάθε χρόνο υποφέρει από περισσότερες πυρκαγιές, πλημμύρες, τυφώνες, σεισμούς, ξηρασίες και άλλες καταστροφές. Κάθε χρόνο, το σπίτι μας είναι πιο θερμό από τον προηγούμενο, το λιώσιμο των πάγων μεγαλώνει, η στάθμη των ωκεανών αυξάνεται. Κάθε μέρα υποφέρουμε περισσότερο από την εξαφάνιση ειδών, τη διάβρωση του εδάφους, την απερίμωση και την αποδάσωση.

Αδελφές και αδέρφια, προειδοποιούμε ότι εάν ακολουθήσουμε αυτήν την πορεία, μέχρι το έτος 2100 θα φτάσουμε σε μια αύξηση 3 βαθμών Κελσίου της θερμοκρασίας του πλανήτη. Αυτό συνεπάγεται τεράστιες και καταστροφικές αλλαγές. Οι συνέπειες της αλλαγής του κλίματος θα καταδικάσουν, σύμφωνα με τα στοιχεία του οργανισμού μας, εκατομμύρια ανθρώπους σε φτώχεια, πείνα, έλλειψη πόσιμου νερού, απώλεια των σπιτιών τους, αναγκαστική μετακίνηση, περισσότερες προσφυγικές κρίσεις και νέες ένοπλες συγκρούσεις.

Αδελφές και αδέρφια, τις τελευταίες εβδομάδες έχουμε εκπλαγεί από τις

δασικές πυρκαγιές που έχουν εξαπολυθεί σε διάφορα μέρη του πλανήτη: Στον Αμαζόνιο, την Ωκεανία και την Αφρική, καταστροφές που επηρεάζουν τη χλωρίδα, την πανίδα και τη βιοποικιλότητα.

Τις τελευταίες εβδομάδες δημιουργήθηκαν εστίες φωτιάς και στη Βολιβία, τις οποίες καταπολεμούμε με τη χρήση των οικονομικών, τεχνικών και ανθρώπινων πόρων μας. Μέχρι σήμερα, η χώρα μας έχει ξοδέψει περισσότερα από 15 εκατομμύρια δολάρια για να σβήσει τις πυρκαγιές. Ευχαριστούμε τη διεθνή κοινότητα για την έγκαιρη συνεργασία της στον αγώνα μας κατά της πυρκαγιάς, καθώς και τη δέσμευσή τους να συμμετάσχουν σε δράσεις μετά την πυρκαγιά.

Κοινωνικές ασυμμετρίες

Αδελφές, αδέρφια και λαοί του κόσμου, ο αγώνας των εξοπλισμών, οι στρατιωτικές δαπάνες, η τεχνολογία στην υπηρεσία του θανάτου και το αδιάστακτο εμπόριο όπλων έχουν αυξηθεί.

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα παραμένει αντιδημοκρατικό, άδικο και ασταθές, συνεχίζει να προνομοποιεί τους φορολογικούς παραδείσους και το τραπεζικό απόρρητο και αναγκάζει τις αδύναμες χώρες να αποδεχθούν συνθήκες που διαίωνίζουν την εξάρτησή τους.

Παρατηρούμε με θλίψη ότι οι μεγάλες κοινωνικές ασυμμετρίες συνεχίζονται. Σύμφωνα με την Oxfam, σήμερα 1,3 δισεκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε συνθήκες φτώχειας, ενώ το 1% των πλουσιότερων διατηρεί το 82% του παγκόσμιου πλούτου το 2017. Η ανισότητα, η πείνα, η φτώχεια, η μεταναστευτική κρίση, οι επιδημικές ασθένειες, η ανεργία δεν είναι μόνο τοπικά προβλήματα, είναι παγκόσμια προβλήματα.

Από την άλλη πλευρά, η δημιουργική ικανότητα της ανθρωπότητας, κάθε μέρα, μας εκπλήσσει με νέες εφευρέσεις και νέες τεχνολογικές εφαρμογές. Έχουν προσφέρει μεγάλες λύσεις σε πολύ περίπλο-

κα προβλήματα. Η τεχνολογία σήμανε ποιοτικό άλμα προς τα εμπρός για την ανθρωπότητα. Ωστόσο, σε αυτό το πολυμερές σώμα είναι απαραίτητο να θεσπιστούν συμφωνίες για το θέμα με τη συμμετοχή όλων των κρατών.

Δομικές αιτίες

Αδελφές και αδέρφια, είναι απαραίτητο να μιλήσουμε για τις δομικές αιτίες των διαφορετικών κρίσεων. Οι διακρατικές εταιρείες ελέγχουν τα τρόφιμα, το νερό, τους μη ανανεώσιμους πόρους, τα όπλα, την τεχνολογία και τα προσωπικά μας δεδομένα. Σκοπεύουν να εμπορευματοποιήσουν τα πάντα, να συγκεντρώσουν ακόμα περισσότερα κεφάλαια. Ο κόσμος ελέγχεται από μια παγκόσμια ολιγαρχία, μόνο μια χούφτα δισεκατομμυριούχοι ορίζουν την πολιτική και οικονομική μοίρα της ανθρωπότητας. 26 άτομα έχουν τον ίδιο πλούτο με 3,8 δισ. ανθρώπους. Αυτό είναι άδικο, αυτό είναι ανήθικο, αυτό είναι απαράδεκτο.

Το βασικό πρόβλημα έγκειται στο μοντέλο της παραγωγής και του καταναλωτισμού, στην ιδιοκτησία των φυσικών πόρων και στην άνιση κατανομή του πλούτου. Ας το πούμε καθαρά: η ρίζα του προβλήματος είναι στο καπιταλιστικό σύστημα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα Ηνωμένα Έθνη είναι περισσότερο σημαντικά και χρειαζόμενα από ποτέ γιατί μόνο η κοινή δράση και η ενότητα θα μας δώσει την ευκαιρία να ξεπεράσουμε τα προβλήματα – οι μεμονωμένες προσπάθειες συνήθως υπονομεύονται και συγχρόνως είναι ανεπαρκείς.

Όπως έχουμε ήδη πει: η ευθύνη της γενιάς μας είναι να δώσουμε στην επόμενη, έναν δικαιότερο και πιο ανθρώπινο κόσμο. Αυτό θα επιτευχθεί μόνο εάν συνεργαστούμε για την εδραίωση ενός πολυπολικού κόσμου, με κοινούς κανόνες, υπερασπίζοντας την πολυμέρεια, τις αρχές και τους σκοπούς του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και του διεθνούς δικαίου.

Το βασικό πρόβλημα έγκειται στο μοντέλο της παραγωγής και του καταναλωτισμού, στην ιδιοκτησία των φυσικών πόρων και στην άνιση κατανομή του πλούτου. Ας το πούμε καθαρά: η ρίζα του προβλήματος είναι στο καπιταλιστικό σύστημα

περιβάλλον/πολιτική 01

■ KEIMENA: Τάσος Βαρούνης

«Πετρελαιάδες» και «Πράσινοι»;

Υπάρχει σήμερα σφοδρή αντιπαράθεση και σύγκρουση πόλων και ελίτ εντός του συστήματος, υπάρχει ταυτόχρονα έντονη δυσάρεσκεια και αμφισβήτηση λαών και κοινωνιών για το τι μέλλει γενέσθαι. Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται καθόλου για δυο διαφορετικά, ξεκομμένα ζητήματα και αυτό δημιουργεί δυσκολία σε εκτιμήσεις και στάσεις. Όχι μονάχα γιατί στις έγνοιες του «συστήματος» εμπεριέχονται η διαχείριση των ανθρώπων και τα καθησυχαστικά ρεύματα αλλά και γιατί η υπερίσχυση του ενός ή του άλλου πόλου άλλοτε προϋποθέτει, άλλοτε προτρέπει σε ενεργητική στάση κοινωνίες και πληθυσμούς. Από την Αραβική Άνοιξη και το Brexit μέχρι τον Τραμπ και το Μακεδονικό, θα συναντήσουμε καθαρά αυτή τη διαπλοκή. Πού κολλάνε όλα αυτά; Στο ότι η κλιματική αλλαγή, το οικολογικό ζήτημα εν γενεί, μπορούν στην ιδιαιτερότητά τους να εξεταστούν υπό αυτό το πρίσμα. Έτσι όμως, οι σκέτες έννοιες «καπιταλισμός», «κέρδη», «ανθρωπότητα», «κόσμος», «κοινωνία», «κίνημα» δεν αρκούν. Όπως δεν αρκούν μονάχα οι λέξεις «επιστήμη», «παραγωγή», «ανάπτυξη». Χρειαζόμαστε πολύ περισσότερους προσδιορισμούς αλλά και κάτι ακόμα: Να δούμε το πώς η Πολιτική –τέτοια ή αλλιώς– υπάρχει και συναρθρώνεται με όλα αυτά, τα νοηματοδοτεί, τα θέτει σε ράγες, χωράει όχι μόνο τις εκφρασμένες ευαισθησίες αλλά και την οργή, εντέλει κυβερνά τις ζωές μας. Στην κοινωνία μας γενικώς, αλλά σίγουρα και στις πατρίδες μας. Κι αυτό είναι που λείπει τόσο στα αναθέματα όσο και στα «ζήτω» για την μικρή Γκρέτα.

Έτσι, δεν είναι λεπτομέρεια από τη μια οι χαιρετούρες με τον Ομπάμα και από την άλλη το προβαλλόμενο ξύνισμά της προς τον Τραμπ. Κι αν

Όταν τα ζητήματα του περιβάλλοντος μετατρέπονται σε επιχειρηματικό κλάδο, αυτονομούνται και διευθετούνται αναλόγως, η ματιά των πραγματικών αναγκών του πλανήτη και των κατοίκων του έρχεται σε δεύτερη μοίρα

υπάρχουν πραγματικές συγκρούσεις μεταξύ «πετρελαιάδων» και «πράσινων», ανάμεσα σε όσους στηρίζουν και όσους σνομπάρουν τις διεθνείς συμφωνίες, σε «γκλομπαλιστές» και «λαϊκιστές», δεν είναι αυτές αιτία για να διακρίνουμε ελπίδα σε κανένα από τα στρατόπεδα. Επειδή ζούμε στην εποχή της γεωπολιτικής είναι σίγουρο ότι αυτές οι αντιθέσεις και οι στρατηγικές θα γίνονται εργαλεία και μοχλοί μεγαλοκρατικών σχεδιασμών και αναδιατάξεων. Οι νόμοι της αγοράς, οι εμπορικές διαμάχες, το κυνήγι του κέρδους δεν λειτουργούν στο κενό. Αν παλιότερα η Αφρική έγινε η χωματερή των προηγμένων χωρών και η αγοραπωλησία ρύπων έφτιαξε το δικό της Χρηματιστήριο, σήμερα προστίθενται πολλά ακόμα επίδικα: Εξορύξεις, ενεργειακοί δρόμοι, σιγματοπισμός χωρών κ.ά.

Τίποτα δεν απαγορεύει στο κεφάλαιο, περιστασιακά και υπό συνθήκες, να αναπτύσσει και φιλικές στο περιβάλλον πολιτικές. Σίγουρα πάντως, το σχέδιο για «πράσινη ανάπτυξη» δεν είναι... τα καλαμάκια από μακαρόνια – κι εδώ οφείλουμε να σκεφτούμε με πιο πλούσιο τρόπο το χαρακτήρα και τη λειτουργία της οικολογικής ευαισθησίας σήμερα. Παίζονται τόσα με τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, την περιβόητη αειφορία, τους ρύπους και το εμπόριο τους κ.ο.κ. για να αγνοηθούν. Όταν τα ζητήματα του περιβάλλοντος μετατρέπονται σε επιχειρηματικό κλάδο, αυτονομούνται και διευθετούνται αναλόγως, η ματιά των πραγματικών αναγκών του πλανήτη και των κατοίκων

του έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Έτσι, η ανάδειξη του λεγόμενου «περιβαλλοντικού ξεπλύματος», η προσπάθεια του κεφαλαίου να κυριαρχήσει στον οικολογικό λόγο, δεν μας προτρέπουν απλά σε κάποιες προφυλάξεις, αλλά σε μια εκ των ων ουκ άνευ, δομική εναντίωση.

Εκτός αν ο «πράσινος καπιταλισμός» είναι όντως μια κάποια λύση που μια αυστηρή επιστήμη προστάζει επί ποινή αφανισμού του πλανήτη, πιθανά χωρίς πολλή δημοκρατία και υπό την αρμοδιότητα των παγκόσμιων ηγεσιών. Γιατί αν το ζήτημα αποκτά σήμερα πλανητικές διαστάσεις (πράγμα πολύ διαφορετικό από το «όλοι μαζί κινδυνεύουμε»), δεν σημαίνει αυτό ότι η διεθνής κινητοποίηση αφορά αποκλειστικά την επίσημη συνεννόηση και τις συμφωνίες. Υπάρχουν προβλήματα που καμιά χώρα μόνη της δεν μπορεί να επιλύσει και την ίδια στιγμή τα πραγματικά αποτελέσματα και οι αποφάσεις αυτών των συνδιασκέψεων είναι ενδεικτικά φτωχά. Παρομοίως, η απουσία από την κυρίαρχη φιλοπεριβαλλοντική ατζέντα πολλών θεματικών και η επικέντρωση στην κλιματική αλλαγή οφείλει να μας προβληματίσει.

Όχι μόνο γι' αυτά που ακόμα και τα σχολικά βιβλία περί Οικολογίας αναφέρουν αλλά και για πλευρές οργανικά δεμένες με τον χαρακτήρα μιας ανάπτυξης άναρχης και αρπακτικής: Πυρηνικά, πολεοποίηση, πόλεμος, βιοποικιλότητα και πολλά ακόμα. Τι λέει και κυρίως τι κάνει το «πράσινο στρατόπεδο» για όλα αυτά;

Το «πλαίσιο Γκρέτα»

Το πρόβλημα δεν είναι αν το «πλαίσιο Γκρέτα» δεν προτρέπει σε «ανατροπή του καπιταλισμού». Γιατί ακόμα και συνθήματα τύπου «Να αλλάξουμε το σύστημα και όχι το κλίμα» μπορούν άνετα να διατυπωθούν κι από πολύ συστημικούς κύκλους, σε ανταπόκριση ή για δημιουργία παλμού και κλίματος. Ο Μακρόν ήταν άλλωστε πολύ «επαναστατικός», προσυπογράφοντάς το από το βήμα της συνόδου του ΟΗΕ. Αν βέβαια αυτό είναι ένα σύνθημα εκατομμυρίων ανθρώπων, είναι πολύ διαφορετικό από το να γράφεται απλά σε μια προκήρυξη. Αυτό που σήμερα κρίνεται είναι η δυνατότητα να δοθούν σημαντικές μάχες που να θέτουν όρια στην καταστροφή της ζωής στον πλανήτη. Να υπάρξουν ρωγμές που να εξαναγκάζουν τους παίκτες –πολυεθνικές, κράτη, ενώσεις κ.λπ.– να κινηθούν διαφορετικά. Μα και μέσα σε όλα αυτά, να εκτιμηθεί ξανά και ξανά ο χαρακτήρας της σχέσης Ανθρώπου-Φύσης, αφού εδώ παράγονται και συγκρούονται ιδέες, φαντασιακά και στάσεις για το χαρακτήρα ανατροπών και μεταβάσεων. Η συζήτηση είναι μεγάλη, στρατηγική και οφείλει να φτάσει σε βάθος. Αν η παγκόσμια κινητοποίηση του τελευταίου διαστήματος δεθεί με αυτές τις ανάγκες, πολλά μπορούν να προχωρήσουν, αφήνοντας στην άκρη το στερεότυπο ότι ο αντικαπιταλισμός είναι η σωστή και ολοκληρωμένη πλατφόρμα. Όμως εν μέσω αυτών δεν βοηθά ούτε η αθωότητα, ούτε η αφέλεια. Πολύ περισσότερο μια αυτολογοκρισία στη βάση «κάτω τα χέρια από το κοριτσάκι με το Άσπεργκερ». Ή μια *comme il faut* υπεράσπιση των νέων γενικώς – στην πράξη ένας άλλος τρόπος κανονικότητας νοουθεσίας. Αν τη Γκρέτα την πολεμούν οι πολυεθνικές, ας στηρίξουμε στο πρόσωπό της την εναντίωσή μας. Αν η εικόνα και ο λόγος της βοηθούν εκατομμύρια ανθρώπους να κινητοποιηθούν με τον τρόπο τους, ας είμαστε εκεί. Αν η αποφασιστικότητά της γίνει κομμάτι της μεγάλης οικογένειας Ομπάμα και Σία, ας την εγκαταλείψουμε μαζί με όσους περισσότερους γίνεται. Το δυνάμει κίνημα ούτε υπάρχει έτοιμο στα κεφάλια μας, ούτε όμως θα προχωρήσει δίχως αιχμές, κρίσεις και διακρίσεις. Και κάτι τελευταίο: Ακόμα μια φορά η συζήτηση περί Γκρέτας έγινε με σκιαμαχίες, καρικατούρες, τσουβαλιάσματα και εντυπωσιασμούς. Πρόβλημα.

«Να αλλάξουμε το σύστημα και όχι το κλίμα», τάδε έφη ο Ε. Μακρόν από το βήμα του ΟΗΕ. Δουλίτσα να γίνεται...

01 **πολιτική**

«Καλό κλίμα» στη συνάντηση Μητσοτάκη-Ερντογάν

Εκκωφαντικές σιωπές και διατεταγμένες ψευδαισθήσεις

■ **του Σπύρου Παναγιώτου**

Ανακουφισμένη δείχνει η κυβέρνηση μετά την συνάντηση Μητσοτάκη-Ερντογάν στο περιθώριο της Γ.Σ. του ΟΗΕ στην Νέα Υόρκη. Πηγές της κυβέρνησης έκαναν λόγο για «νέο ξεκίνημα» στις σχέσεις των δύο χωρών σημειώνοντας ότι το κλίμα ««ήταν θετικό και ίσως καλύτερο από αυτό που θα περιμέναμε» ενώ ο κυβερνητικός εκπρόσωπος εκτίμησε ότι: «μπορεί να υπάρξει ειλικρινής και στενότερη συνεργασία το επόμενο χρονικό διάστημα ώστε να μην υπάρχουν προκλήσεις και να μπορέσουμε να προχωρήσουμε σε μια θετική ατζέντα προς όφελος και των δύο λαών και της σταθερότητας της περιοχής».

Οι εκτιμήσεις της ελληνικής κυβέρνησης πιστοποιούν ότι η ελληνική πλευρά όχι μόνο δεν θέλει να διδαχθεί τίποτα από την επιθετική στάση της Άγκυρας σε Αιγαίο και Κύπρο αλλά ούτε καν άκουσε τις δηλώσεις Ερντογάν από το βήμα της Γ.Σ. του ΟΗΕ. Γιατί ήταν εκεί, ενώπιον της λεγόμενης διεθνούς κοινότητας, που ο πρόεδρος της Τουρκίας διακήρυξε ότι «είμαστε αποφασισμένοι, στην Ανατολική Μεσόγειο, να προστατεύσουμε μέχρι τέλους, τα νόμιμα δικαιώματα και συμφέροντα τόσο της Τουρκίας, όσο και των Τουρκοκυπρίων», ξεκαθαρίζοντας παράλληλα ότι «είναι καθαρό πως αυτοί που διεκδικούν να λύσουν το κυπριακό πρόβλημα, υπό τον όρο των μηδενικών εγγυήσεων ασφάλειας, έχουν κακές προθέσεις».

Αυτά τα «νόμιμα συμφέροντα» της Τουρκίας στην Αν. Μεσόγειο δεν είναι άλλα παρά η επιβολή, με την απειλή νέας ει-

Η κυβέρνηση Μητσοτάκη συνέχισε επάξια την εξωτερική πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ. Δεν τόλμησε να θέσει, ούτε στην ατζέντα των διμερών συνομιλιών ούτε στη Γ.Σ. του ΟΗΕ, το γεγονός ότι Ελλάδα και Κύπρος αποτελούν τις μοναδικές χώρες της Ε.Ε. που αντιμετωπίζουν ανοικτή απειλή πολέμου σε βάρος τους

σβολής, της κατάργησης της Κυπριακής Δημοκρατίας, η κατάργηση, με την παρουσία φρεγατών, του διεθνούς δικαίου και διεθνών συνθηκών, του δικαιώματος να διαθέτουν ΑΟΖ τα νησιά, το μοίρασμα του Αιγαίου μέχρι τον 25ο Μεσημβρινό, οι ορατές βλέψεις στη Θράκη, η εκβιαστική αξιοποίηση των μεταναστευτικών ροών

για την επιβολή των νεο-οθωμανικών στρατηγικών επιδιώξεων.

Η κυβέρνηση δεν τόλμησε

Η κυβέρνηση Μητσοτάκη συνέχισε επάξια την εξωτερική πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ. Δεν τόλμησε να θέσει, ούτε στην ατζέντα των διμερών συνομιλιών ούτε στη Γ.Σ.

του ΟΗΕ, το γεγονός ότι η Ελλάδα και η Κύπρος αποτελούν τις μοναδικές χώρες της Ε.Ε. που αντιμετωπίζουν ανοικτή απειλή πολέμου σε βάρος τους, αμφισβητείται ευθέως η εδαφική τους ακεραιότητα και κυριαρχία, ενώ στην περιοχή καταπατείται ανοικτά κάθε πρόβλεψη του διεθνούς δικαίου και των ίδιων των αποφάσεων του ΟΗΕ.

Αντίθετα προτίμησε η διμερής συζήτηση να αναλωθεί σε θέματα απονευρωμένα από το ουσιαστικό τους περιεχόμενο ή «χαμηλής έντασης» όπως η βελτίωση των οικονομικών ανταλλαγών. Η συζήτηση για το Κυπριακό περιορίστηκε στη γενικόλογη στήριξη της Ελλάδας στις πρωτοβουλίες Αναστασιάδη. Καμιά αιχμή για τις παραβιάσεις της κυπριακής υφαλοκρηπίδας, τα σχέδια εποίκισμού της Αμμοχώστου και της πρόθεσης διαιώνισης της παρουσίας των κατοχικών στρατευμάτων. Στο προσφυγικό εκφράστηκαν ευχές για τη συγκράτηση των προσφυγικών ροών και δηλώθηκε η συμπαράταξη της Ελλάδας σε πρόσθετη στήριξη της Τουρκίας εκ μέρους της Ε.Ε. Καμιά αναφορά στην σημαντική αύξηση των ροών προς τα νησιά του Αιγαίου και στον Έβρο. Καμιά αναφορά στις επεκτατικές βλέψεις της Τουρκίας, την αμφισβήτηση των συνόρων, τις συνεχείς παραβιάσεις και το κλίμα πολέμου χαμηλής έντασης στο Αιγαίο, Μέσα σε αυτό το κλίμα σιωπής αποφασίστηκε η επίσπευση της σύγκλησης του Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδας-Τουρκίας την προσεχή άνοιξη στη Θεσσαλονίκη.

Οι κοινές προθέσεις του επισημου πολιτικού κόσμου να διαμορφώσουν μια «θετική ατζέντα» με την Τουρκία προς «όφελος της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή» αποτελεί μια διατεταγμένη ψευδαίσθηση και παράλληλα συστηματική προσπάθεια εφησυχασμού με στόχο την τελική αποδοχή ενός επώδυνου, για τα ελληνικά συμφέροντα, συμβιβασμού.

Ψευδαίσθηση γιατί θέλει να αγνοεί ότι η Τουρκία έχει επεξεργαστεί, εδώ και δεκαετίες, ένα πολιτικό και στρατιωτικό σχέδιο αλλαγής των δεδομένων σε Αιγαίο-Κύπρο και Μ. Ανατολή που

συσπειρώνει τη μεγάλη πλειοψηφία των πολιτικών δυνάμεων της χώρας και εφαρμόζεται, παρά τις παραλλαγές, από όλες τις κυβερνήσεις των τελευταίων δεκαετιών.

Θέλει να αγνοεί ότι η πολιτική αυτή υλοποιείται πολύ πιο ακραία και επιθετικά από το καθεστώς Ερντογάν που εκμεταλλεύεται στο έπακρο την γεωπολιτική και οικονομική δύναμη της χώρας του μέσα σε ένα διεθνές, ασταθές και αντιφατικό, γεωπολιτικό περιβάλλον με προφανή την αδυναμία

των ΗΠΑ να επιβάλει λύσεις όπως στο παρελθόν και με ανάκαμψη της παρουσίας και της επιρροής της Ρωσίας στην περιοχή.

Απέναντι σ' αυτά τα δεδομένα ο πολιτικός κόσμος της χώρας δεν έχει να επιδείξει κανέναν σχεδιασμό. Διατεταγμένα αποδέχεται την πολιτική της λεγόμενης «ελληνοτουρκικής φιλίας» αποδεχόμενη παράλληλα και αρκετά από τα «νομικά» επιχειρήματα της Τουρκίας – τα οποία αποτελούν παράβαση του διεθνούς δικαίου. Ταυ-

τόχρονα προβάλλει ως «εθνική γραμμή» την πλήρη υπαγωγή της χώρας στους ευρω-ατλαντικούς σχεδιασμούς, ευελπιστώντας σε «προστασία» από ακραίες τουρκικές διεκδικήσεις. Η διπλωματική σιωπή της Ελλάδας και η ρήξη των σχέσεών της με τη Ρωσία έχουν σαν αποτέλεσμα την ενδυνάμωση των θέσεων της Τουρκίας και τη σιωπηρή ή και ηχηρή αποδοχή τους από το δυτικό κόσμο. Η «δίκαιη μοιρασιά» των πόρων της Αν. Μεσογείου και η επίλυση του Κυπριακού με

διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι το κυρίαρχο διεθνές περιβάλλον. Περιβάλλον που δημιουργήθηκε και κυριαρχεί κάτω από την πλήρη απάθεια και ανοχή της ελληνικής και κυπριακής πλευράς.

Οι αντιλήψεις αυτές εφαρμόστηκαν κατά γράμμα στην πρόσφατη συνάντηση Μητσοτάκη-Ερντογάν. Οι κυβερνητικοί «πανηγυρισμοί» δεν είναι τίποτα άλλο παρά έκφραση ανακούφισης. «Αποφύγαμε τα χειρότερα» θα ομολογούν μεταξύ τους κυβερνητικοί επιτελείς και σύμβουλοι. Το «προς το παρόν» θα συνεχίσει να αποσιωπάτε στρουθοκαμηλικά...

Η ελληνική «θετική ατζέντα»

Τουρκία: Δια πυρός και σιδήρου επιβολή στην Κύπρο

Κινήσεις σε θάλασσα και ξηρά από το καθεστώς Ερντογάν και το φλερτ με συνομοσπονδία

■ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ*

Η Τουρκία έχει ολοκληρωμένο σχεδιασμό για την ανάδειξη της σε περιφερειακή δύναμη στην ευρύτερη περιοχή, χωρίς να έχει εξαρτήσεις και προστάτες (ΗΠΑ) και ως εκ τούτου φαίνεται πως δεν είναι διατεθειμένη να ανεχθεί να της χαλάσει αυτή την προσπάθεια η Κυπριακή Δημοκρατία. Γι' αυτό και επιχειρεί διαχρονικά να ελέγξει την Κύπρο, εντείνοντας και αναβαθμίζοντας τις μεθοδεύσεις αυτές.

Στην Άγκυρα θέλουν να παίξουν πρώτο βιολί στην ανακατανομή ισχύος που βρίσκεται σε εξέλιξη στην περιοχή και επιστρατεύουν ένα δικό τους εργαλείο άσκησης πολιτικής, αυτό της δύναμης και της επιβολής. Σε αυτό το... όραμα εντάσσεται και η παρουσίαση από του βήματος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, από τον Ερντογάν σχεδίου εθνοκάθαρσης των Κούρδων. Παρουσίασε και χάρτη, που δείχνει πως θα εξαφανίσει τις κουρδικές περιοχές για να μεταφέρει τους πρόσφυγες της Συρίας, που βρίσκονται στην Τουρκία. Εάν πράξει τούτο θα ελέγξει την περιοχή, θα μεταφέρει εποίκους και δεν αποκλείεται σταδιακά να ανακηρύξει και ψευδοκράτος. Όπως μεθόδευσε και έκανε στην Κύπρο.

Οι Τούρκοι θέλουν να έχουν μερίδιο στα ενεργειακά, αλλά δεν προτάσσουν τη διπλωματία, αλλά τη μέθοδο της αμφισβήτησης, των γκρίζων ζωνών, των ασφυκτικών πιέσεων και της πρακτικής της δημιουργίας διά των τετελεσμένων, ενός ασφυκτικού κλοιού γύρω από την Κύπρο.

Είναι σαφές πως να ακυρώσουν το ενεργειακό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν μπορούν πλέον καθώς εμπλέκονται σε αυτό και μεγάλες εταιρείες, που έχουν επενδύσει οικονομικά. Μπορεί, όμως, να κάνει δικές της παράνομες γεωτρήσεις, παρά τις μεγάλες τεχνικές δυσκολίες που έχει. Γι' αυτό και το επόμενο βήμα είναι να στείλουν γεωτρήσιμο νοτίως της Κύπρου, είτε σε αδειοδοτημένο θαλασσοτεμάχιο (δοκιμάζοντας

Η Αθήνα επανερχόμενη στο δόγμα «η Κύπρος είναι μακριά», δεν επιθυμεί να εμπλακεί στις εξελίξεις καθώς οι προτεραιότητες της είναι διαφορετικές. Τουλάχιστον αυτό θεωρεί και θέλει να πιστεύει, γιατί η Τουρκία δεν εγκαταλείπει ποσώς τις επεκτατικές της βλέψεις και στο Αιγαίο

τα αντανάκλαστικά τρίτων χωρών όπως της Γαλλίας, της Ιταλίας), είτε σε μη αδειοδοτημένο. Αυτό θα φανεί προσεχώς.

Την ίδια ώρα, για να αισθανθεί την πίεση η Κυπριακή Δημοκρατία, η κατοχική δύναμη προβαίνει σε κινήσεις επιβολής τετελεσμένων στη νεκρή ζώνη με την προέλαση των θέσεων της στη νεκρή ζώνη. Τον τελευταίο καιρό στόχος είναι η περιοχή της Δευκωσίας. Την

ίδια ώρα, έχει εξαγγελθεί ο εποίκισμός της περικλειστής περιοχής της Αμμοχώστου.

Σε διπλωματικό επίπεδο, η Άγκυρα θέλει να συντηρεί τις συζητήσεις δεν πρόκειται, όμως, να επιτρέψει να επαναρχίσει μια νέα διαδικασία εκτός και εάν προηγηθεί μια άτυπη πενταμερής. Η κατοχική Τουρκία θέλει την άτυπη πενταμερή, σε τεχνοκρατικό επίπεδο, για να ξεκαθαρίσει το

μοντέλο λύσης, θέτοντας στην ατζέντα όλα τα μοντέλα. Είναι σαφές πως επιδιώκει συνομοσπονδία, γνωρίζει πως με την ιδέα αυτή φλέρταρε και ο πρόεδρος Αναστασιάδης (το συζητήσε και με τον Τσαβούσογλου) και θέλει να το θέσει ως βάση συζήτησης και μοναδικής επιλογής. Οι Τούρκοι σαφώς και θα εντείνουν τις πιέσεις προς τον πρόεδρο Αναστασιάδη, ο οποίος μέχρι και

πρόσφατα έλεγε σε πολλές και διαφορετικές κατ' ιδίαν συζητήσεις που είχε, πως αποτελεί επιλογή. Την τελευταία περίοδο ο πρόεδρος Αναστασιάδης επιλέγει να μην αναφέρεται στην ιδέα αυτή. Στην Άγκυρα, πάντως, θα τον επικαλούνται συνεχώς και θα επιμένουν.

Αλλά ακόμη κι εάν κάποια στιγμή ξεκινήσουν συνομιλίες, το μοντέλο της Διζωνικής Ομοσπονδίας, με τις υποχωρήσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς που φορτώθηκε, δεν απέχει πολύ από αυτό που επιδιώκει η Άγκυρα. Άλλωστε θα είναι ένα δυσλειτουργικό σύστημα (το θέλει αυτό η Τουρκία), με έντονο το εθνικό διαχωρισμό, που είναι έκπαιλα στόχος της Τουρκίας. Θα είναι βασικά ένα μοντέλο που θα συντηρεί τον εθνικισμό και θα παράγει συγκρούσεις.

Τακτικισμών συνέχεια

Είναι σαφές πως η ελληνική πλευρά, στο σύνολο της, αντιμετωπίζει σε μεγάλο βαθμό τις εξελίξεις όπως και όποτε προκύψουν. Είναι περισσότερο διαχείριση αυτό που γίνεται. Είναι πρόδηλο ότι η Κυπριακή Δημοκρατία δέχεται επιθέσεις από την Τουρκία και πιέζεται ασφυκτικά. Και σ' αυτό το σκηνικό είναι βασικά μόνη. Οι χώρες, εταιρείες των οποίων δραστηριοποιούνται στην κυπριακή ΑΟΖ, είναι διατεθειμένες να προστατεύσουν τα δικά τους συμφέροντα, στα θαλασσοτεμάχια που εμπλέκονται. Αυτό μόνο. Την ίδια ώρα, η Αθήνα επανερχόμενη στο δόγμα «η Κύπρος είναι μακριά», δεν επιθυμεί να εμπλακεί στις εξελίξεις καθώς οι προτεραιότητες της είναι διαφορετικές. Τουλάχιστον αυτό θεωρεί και θέλει να πιστεύει, γιατί η Τουρκία δεν εγκαταλείπει ποσώς τις επεκτατικές της βλέψεις και στο Αιγαίο.

** Ο Κώστας Βενιζέλος είναι δημοσιογράφος στην Κύπρο και διδάκτορας Επικοινωνίας στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών και Διακυβέρνησης*

Ακριβό σπορ για τον Ερντογάν οι γεωτρήσεις

Η παρουσία γεωτρήσεων στην κυπριακή ΑΟΖ στοιχίζει πολλά λεφτά για την κατοχική Τουρκία. Με βάση τους υπολογισμούς καθημερινά η Τουρκία πληρώνει μεταξύ 500.000 – 1 εκατομμύριο ευρώ. Αυτό το σημαντικό κονδύλι επί του παρόντος έχει χαρακτήρα πολιτικής επένδυσης και εντάσσεται στα πλαίσια των γεωστρατηγικών σχεδιασμών της Άγκυρας. Κι αυτό γιατί κανένα από τα δυο γεωτρήσιμα δεν έχουν εντοπίσει κοιτάσματα. Σημειώνεται συναφώς ότι οι τεχνικές δυσκολίες που υπάρχουν –ενόψει αποχώρησης εταιρειών και προσωπικού μετά τα εντάλματα που εξέδωσε η Κυπριακή Δημοκρατία– έχουν περιορίσει σημαντικά τις δυνατότητες να αποδώσουν οι γεωτρήσεις. Είναι σαφές πως το σπορ των γεωτρήσεων είναι πολύ ακριβό για την Τουρκία, που αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Η... επένδυση στην κυπριακή ΑΟΖ είναι πολιτική για τον Ερντογάν, κι αυτό είναι ξεκάθαρο.

● παραπολιτική

Παιδοκτόνοι με κουκούλες

Είναι σκληροί ρατσιστές, δίχως ίχνος ανθρωπιάς μέσα τους. Το ξέρουμε από τους προγόνους τους, από το πώς φέρθηκαν στους Μικρασιάτες. Τώρα, τι τύχη να έχουν οι πρόσφυγες που ο τόπος ούτε δουλειές έχει, ούτε για ψηφοφόροι-πελάτες κάνουνε. Σαν σκουπίδια τους βλέπουν, σαν σκουπίδια τους φέρονται. Τους αρπάζουν από τα εγκαταλειμμένα κτήρια και τους σέρνουν στα στρατόπεδα, όπου τους στοιβάζουν σε κοντέινερ και σε σκηνές, με μαφίες, αρρώστιες και ψυχολογικά προβλήματα. Άρπαξαν τα παιδιά που μάθαιναν ελληνικά, που ήταν ασφαλή και υγιή και τα σκόρπισαν άλλα στην Κόρινθο, άλλα στην Καβάλα, άλλα στο Κιλκίς. Με τη συνδρομή των απογόνων των δοσιλόγων που ελέγχουν τα ΜΜΕ. «Εκκένωσαν αποθήκες ανθρώπων στην Αχαρών» έγραψαν τα *Νέα* και στο ίδιο ύφος Σκάι κ.λπ. Και τους πήγαν πού; Σε πεντάστερα ή στις πραγματικές αποθήκες των «κέντρων φιλοξενίας»;

Χιλιάδες άνθρωποι, μαζί με τους εθελοντές που χρόνια τώρα ξημεροβραδιάζονται στο πλευρό των προσφύγων, διαδήλωσαν στην Αθήνα, αλλά οι «επιχειρήσεις» συνεχίζονται, με μπάτσους με αλεξίσφαιρα και μπατσίνες με ιατρικές μάσκες για να μην μολυνθούν από τα παιδιά με τα καθαρά ρούχα που έπαιρναν μαζί τα βιβλία τους! Τα αλεξίσφαιρα και οι μάσκες δείχνουν πόσο επικίνδυνοι είναι οι πρόσφυγες!

«Αποκρύπτονται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα Εξάρχεια της δημιουργίας, των δομών αλληλεγγύης όπως οι κοινωνικές κουζίνες, τα κοινωνικά ιατρεία-φαρμακεία, οι συνεταιριστικές εκδόσεις, οι βιβλιοθήκες, οι παιδικές χαρές, οι δομές στέγασης προσφύγων και άλλων αδύναμων ομάδων. Βασικός στόχος είναι να αδειάσει η γειτονιά από τους κατοίκους της και να παραχωρηθεί στα χέρια των πολυεθνικών real estate που ήδη έχουν αγοράσει κτίρια ολόκληρα στη γειτονιά. Γι' αυτό η εικόνα που παρουσιάζεται για τα Εξάρχεια είναι εικόνα αντικοινωνικής γειτονιάς, όταν στα Εξάρχεια λειτουργούν σήμερα 57 βιβλιοπωλεία, πλήθος θεάτρων και ελεύθερων κοινωνικών χώρων. Όσο και αν παρουσιάζεται ως τόπος μάχης που κινδυνεύεις ανά πάσα στιγμή, οι δρόμοι των Εξαρχείων σφύζουν από ζωή.» δήλωσαν οι εκπρόσωποι του Ενιαίου Κοινωνικού Μετώπου Εξαρχείων. (ρεπορτάζ Μ. Φραγκιουδάκη, *News 247*)

Ο Νέος Σύλλογος Γονέων 36ου Δημοτικού Σχολείου και ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων 35 Δημοτικού Σχολείου διαμαρτυρήθηκαν εντονότατα για τη βαρβαρότητα: «...Τα παιδιά τους γράφτηκαν στα σχολεία προσπαθώντας να ενταχθούν, να μάθουν τη γλώσσα, να αποκτήσει η ζωή τους μια κανονικότητα έστω και υπό αυτές τις συνθήκες. Και ενώ η πολιτεία είναι αυτή που θα έπρεπε να εξασφαλίζει σε όλα τα παιδιά την εγγραφή και φοίτησή τους στο σχολείο, είναι εκείνη που τους τη στερεί με τον πιο βίαιο τρόπο, που τα ωθεί στο περιθώριο, δε σέβεται τα στοιχειώδη δικαιώματά τους, δε σέβεται την ύπαρξή τους. Γιατί η σχολική χρονιά έχει αρχίσει και τα παιδιά απομακρύνονται από τα σχολεία τους, χωρίς καμία ειδοποίηση, χωρίς καν να τους εξασφαλίζεται η εγγραφή και η μεταφορά τους σε άλλα σχολικά περιβάλλοντα. Θέλουμε τους συμμαθητές των παιδιών μας πίσω...»

Και οι εκπαιδευτικοί (Β' ΕΛΜΕ) καταγγέλλουν «το γεγονός ότι το σχολικό κτίριο που παλαιότερα λειτουργούσε το 5ο ΓΕΛ Αθήνας, άδειασε και ερήμωσε μετά τη συγχώνευση του με το 46ο ΓΕΛ το 2013. Την ίδια χρονιά στην περιοχή των Εξαρχείων έγιναν άλλες δύο συγχωνεύσεις σχολείων στην Β/θμια του 5ου Γυμνασίου με το 45ο Γυμνάσιο και του 6ου Εσπ. Γυμνασίου με το 8ο Εσπ. Γυμνάσιο, με αποτέλεσμα ουσιαστικά να πάψουν να λειτουργούν τρεις σχολικές μονάδες στα πλαίσια της πολιτικής μαζικής συρρίκνωσης σχολικών μονάδων... Τα παιδιά χωρίς αποκλεισμούς έχουν δικαίωμα να εκπαιδεύονται στα δημόσια σχολεία. Είμαστε αντίθετοι με τον μακροχρόνιο εγκλωβισμό χιλιάδων ανθρώπων που αναγκάστηκαν να ξεριζωθούν από τις χώρες τους...»

I.K.

Σχόλια:
και διηγώντας τα
να κλαις...

☉ Πήρατε το γράμμα;

Θα εξυγιάνουν, ανακοίνωσαν, και τα Ελληνικά Ταχυδρομεία για να γίνουν βιώσιμα. Το αντάλλαγμα είναι γνωστό και έχει εφαρμοστεί στη ΔΕΗ, στις τράπεζες κ.λπ. με εξαιρετικά αποτελέσματα: Θα γίνουν μη βιώσιμοι 2.000 εργαζόμενοι των ΕΛ.ΤΑ οι οποίοι θα απολυθούν ως προβληματικοί. Τώρα, ότι όλες οι «εξυγιάνσεις» τέτοιου τύπου, με πρώτες στις τράπεζες, πήγαν κατά διαόλου, δεν απασχολεί τους εξυγιαντές. Αυτοί θα συνεχίσουν να κάνουν αυτό που τους επιτάσσει ο νεοφιλελευθερισμός: θα διαλύουν τη χώρα...

Ανθούλα Γαζή

☉ Προπαγάνδα με φούμαρα

Έχουμε στήσει μια μηχανή προπαγάνδας που δουλεύει φουλ, αλλά το ψέμα έχει κοντά ποδάρια. Υποσχεθήκανε νόμο και τάξη και ανάπτυξη. Ούτε η κατάργηση του ασύλου ούτε οι εκκενώσεις κτηρίων συμβάλουν στην ασφάλεια των πολιτών. Αλλά ούτε οι επενδύσεις εμφανίστηκαν. Το αντίθετο. Στην πιο πολυδιαφημισμένη επένδυση του Ελληνικού, αποχώρησαν οι πραγματικοί επενδυτές, οι Κινέζοι και οι Άραβες. Μένει μόνο η αμερικάνικη μαφία με το καζίνο. Αλλά τα ψέματα συνεχίζονται και χοντραίνουν. Γράφει στα *«Νέα»* ο Χ. Κολώνας ότι «θα δημιουργηθούν 75.000 θέσεις εργασίας στο Ελληνικό», χωρίς να λέει πώς. Δηλαδή παραπάνω απ' όσους εργαζόμενους έχει η Πάτρα με 177.000 κατοίκους!

μπαγλαμάδες

Φασίστες με κουστούμι

εξιοί, σοσιαλδημοκράτες, φιλελεύθεροι, μεταρρυθμιστές και πράσινοι στο Ευρωκοινοβούλιο

συντάχθηκαν υπέρ του ψηφίσματος για τα «80 χρόνια από την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου» με το οποίο καταγγέλλουν «τα κομμουνιστικά και ναζιστικά καθεστώτα» για όλα τα δεινά που σημάδεψαν τον εικοστό αιώνα. Όχι μόνο ξέχασαν ότι η Σοβιετική Ένωση τσάκισε το ναζισμό και απελευθέρωσε την Ευρώπη, αλλά τους έδωσε και το περιθώριο να ξεπλύνουν το φιλοναζιστικό παρελθόν τους που ήταν κυρίαρχο στην ήπειρο. Το ψήφισαν και οι εκπρόσωποι της Ιταλίας, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας, της Ουγγαρίας, της Βουλγαρίας, της Αυστρίας,

της Γερμανίας, της Ρουμανίας, της Κροατίας, της Λιθουανίας, της Εσθονίας, της Λετονίας, του Βελγίου, της Δανίας, της Ολλανδίας, του Λουξεμβούργου και της Γαλλίας των οποίων τα καθεστώτα τότε ήταν φασιστικά ή συμμετείχαν στον άξονα ή συντάχθηκαν με τον άξονα. Ούτε λέξη, βέβαια, για τους Εβραίους που όλες αυτές οι χώρες έστειλαν στα στρατόπεδα θανάτου για να εξολοθρευτούν μαζί με Σλάβους, κομμουνιστές, τσιγγάνους και ομοφυλόφιλους! Τέτοιο θράσος!

Μπ. Ροιλός

02 διεθνή

Η Δήμαρχος των... Αρουραίων

Ένα πρόσφατο άρθρο του βρετανικού Guardian εκνεύρισε την δήμαρχο του Παρισιού Αν Ινταλγκό, παρόλο που η εφημερίδα δεν έκανε δα και καμιά τρομερή αποκάλυψη γράφοντας ότι η γαλλική πρωτεύουσα διεκδικεί επάξια τον τίτλο της πιο βρώμικης πόλης στην Ευρώπη. Πράγματι, οι Παριζιάνοι και οι τουρίστες έχουν τη μοναδική ευκαιρία να συναντήσουν ορδές από αρουραίους, να γλιστρήσουν στις πανταχού παρούσες ακαθαρσίες σκύλων (καθημερινά τα δίποδα των Παριζιάνων εναποθέτουν 16 τόνους), ή να σκοντάψουν πάνω σε δεκάδες χιλιάδες ανθρώπων που «ζουν» στο δρόμο. Κι όλα αυτά στην Πόλη του Φωτός και του Έρωτα, πρωτεύουσα μιας από τις πλουσιότερες χώρες του κόσμου. Η κυρία Ινταλγκό χαρακτήρισε το δημοσίευμα άδικο αφού, όπως είπε, ξοδεύει εκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο για τον καθαρισμό του Παρισιού. Θα μπορούσε να προσθέσει, με τη γνωστή σοσιαλιστική φινέτσα της, ότι και για το πρόβλημα των αστέγων βρήκε λύση: έδωσε εντολή στις δημοτικές υπηρεσίες να βάζουν τεράστιες κοτρόνες στα σημεία όπου συνήθιζαν να κοιμούνται. Είναι γεγονός ότι οι άνθρωποι διώχνονται ευκολότερα από τους αρουραίους...

Ούτε Brexit, ούτε εκλογές

Οι εκλεκτοί των ελίτ φοβούνται (και) τη λαϊκή ετυμηγορία

■ του Γιώργου Αναστασίου

Το είπε αυτήν την εβδομάδα και το πάλαι ποτέ Σκαθάρι, ο αειθαλής τραγουδοποιός και σερ (αφότου τον έχρισε ιππότη η Ελισάβετ) Πολ ΜακΚάρτνεϊ: «Το δημοψήφισμα για το Brexit ήταν μάλλον ένα λάθος». Ο 77χρονος σήμερα Πολ απλώς επαναλαμβάνει το συμπέρασμα στο οποίο έχουν καταλήξει, από την επαύριο κιόλας του δημοψηφίσματος, οι επιφανέστεροι και σοβαρότεροι Βρετανοί πολιτικοί, τραπεζίτες, μπίζνεσμεν κ.λπ.: «Ανάθεμα την ώρα και τη στιγμή που το επιτρέψαμε». Διότι εδώ και τρία χρόνια προσπαθούν να διορθώσουν το λάθος, κι ακόμα να τα καταφέρουν. Στα τελευταία επεισόδια του σίριαλ, που έχει παρουσιαστεί σε όλες τις διαστάσεις του από τον *Δρόμο**, προστέθηκε τώρα και μια ομόφωνη απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου: η απόφαση του πρωθυπουργού Μπόρις Τζόνσον να αναστείλει τις εργασίες της βρετανικής βουλής ως τα μέσα Οκτωβρίου είναι παράνομη. Κάποιος κακόβουλος θα πρόσθετε ότι εμμέσως πλην σαφώς οι δικαστές αποφάνθηκαν ότι, αντίθετα, είναι νόμιμη η διαρκής παρακώλυση από την πλειοψηφία των βουλευτών της υλοποίησης της απόφασης των Βρετανών πολιτών για έξοδο από την Ε.Ε. Αλλά εδώ μπαίνουμε στην ουσία: το θέμα δεν είναι το τι ψήφισαν οι Βρετανοί, αλλά η πεποίθηση των ελίτ ότι ήταν λάθος αυτό καθαυτό

το γεγονός ότι τους επιτράπηκε να ψηφίσουν. Με άλλα λόγια, καλή η δημοκρατία και η λαϊκή κυριαρχία, αλλά... μόνο όταν μας συμφέρει. Από εδώ εκπορεύεται και η συγκινητική υποστήριξη των ελίτ και των ΜΜΕ προς την πλειοψηφία της βρετανικής βουλής (χάρη στην αποστασία και δεκάδων Συντηρητικών βουλευτών στο στρατόπεδο της «με κάθε θυσία παραμονής στην Ε.Ε.»), η οποία έχει αυτοεξευτελιστεί δεκάδες φορές ψηφίζοντας αποφάσεις που αλληλοαναιρούνται με μοναδικό στόχο να παρεμποδίσει το Brexit.

Επιδιώκουν «κυβέρνηση αποστατών»

Και τώρα τι; Για πολλοστή φορά ο Τζόνσον, που έτσι κι αλλιώς δεν διαθέτει πλέον κοινοβουλευτική πλειοψηφία, κάλεσε την αντιπολίτευση να εφαρμόσει το αυτονόητο: δηλαδή να τον ρίξει μέσω της υποβολής πρότασης μομφής. Αλλά πού! Το αυτονόητο έχει εξοριστεί από το τσίρκο της αρχαιότερης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, διότι μια πτώση της κυβέρνησης Τζόνσον θα σήμαινε εκλογές. Κι αυτό, δηλαδή η επίλυση στις κάλπες ενός αδιεξόδου που προκλήθηκε και συντηρείται από μια βουλή αναντίστοιχη προς το εκλογικό σώμα, είναι για τους Βρετανούς ευρωπαϊστές το δεύτερο χειρότερο πράγμα στον κόσμο μετά το Brexit. Γιατί; Επειδή τις εκλογές θα τις χάσουν, και πολλοί σημερινοί

βουλευτές θα βρεθούν άνεργοι. Οπότε τι αντιπροτείνει ο επικεφαλής της αξιωματικής αντιπολίτευσης, ο Εργατικός ηγέτης Τζέρεμι Κόρμπιν; Να... παραιτηθεί ο Τζόνσον. Πράγματι, με μια παραίτηση δεν θα προκαλούνταν εκλογές: απλά θα έπρεπε να βρεθεί μια νέα κοινοβουλευτική πλειοψηφία η οποία θα στήριζε έναν νέο πρωθυπουργό. Ήδη οι αποστάτες των Συντηρητικών έχουν αφήσει να εννοηθεί ότι, προκειμένου να αποφευχθεί το Brexit, προτιμούν να δουν πρωθυπουργό ακόμη και τον «μπολσεβίκο» Κόρμπιν. Σε μια τέτοια περίπτωση, θα στηρίξουν τον... Βρετανό Τσιριμώκο, τόσο όσο χρειάζεται για να βγάλει τη βρωμοδουλειά: να ζητήσει δηλαδή από τις Βρυξέλλες μια νιοστή παράταση του Brexit, και τελικά να οργανώσει ένα νέο δημοψήφισμα υπό την απειλή του χάους, θεωρώντας μη γενόμενο το προηγούμενο. Οι Βρυξέλλες, από την πλευρά τους, δηλώνουν έτοιμες να συζητήσουν οποιαδήποτε «λογική πρόταση». Και για την ώρα όλοι μαζί προτιμούν να μην σκέφτονται τις μακροπρόθεσμες ιστορικές επιπτώσεις που θα έχει ο διχασμός της βρετανικής κοινωνίας, που γίνεται όλο και βαθύτερος εξαιτίας της απόφασης των ελίτ να δείξουν στις «παρασυρμένες μάζες» πόσο (δεν) τις υπολογίζουν.

* Βλ. μεταξύ άλλων το άρθρο «Νόμος είναι το δίκιο του... Σίτι» (φύλλο 466, σελ. 18).

γυρίζει

Ποιο Χονγκ Κονγκ;

Η επανεκλογή του Τζόκο Ουιντόντο στην προεδρία της Ινδονησίας* κάθε άλλο παρά έλυσε τα προβλήματα που πάντα ταλανίζουν την Ινδονησία, κι ως πέρασαν δύο δεκαετίες από τον «εκδημοκρατισμό» της. Στη νησιωτική χώρα των 260 εκατομμυρίων κατοίκων οι ουρανοξύστες, σύμβολο μιας αλματώδους ανάπτυξης που έβαλε την Ινδονησία στις 10 μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, ρίχνουν βαριά τη σκιά τους στις απέραντες παραγκουπόλεις που εξακολουθούν να περικυκλώνουν τα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι η σημαντική αυτή χώρα ξανάρθε στην επικαιρότητα το τελευταίο διάστημα όχι για τα οικονομικά επιτεύγματά της, ούτε (μόνο) για τους σεισμούς που την πλήττουν, αλλά κυρίως για τις φυλετικές και πολιτικές ταραχές που το τελευταίο δεκαήμερο κόστισαν τη ζωή σε δεκάδες ανθρώπους, ενώ οι τραυματίες και οι συλληφθέντες ανέρχονται καθημερινά σε εκατοντάδες.

Στο στόχαστρο των μαζικών διαμαρτυριών σε όλη τη χώρα (στην Τζακάρτα οι διαδηλωτές επανειλημμένα επιχειρήσαν να εισβάλουν στη στρατιωτικά οχυρωμένη Βουλή) είναι νομοσχέδια που αποτελούν μία ακόμη παραχώρηση του Ουιντόντο στους πυλώνες της διαφθοράς και του σκοταδισμού: επιχειρηματίες, στρατιωτικούς, πολιτικούς και ισλαμιστές – ιδιότητες που συχνά συγκεντρώνονται σε ένα πρόσωπο... Αφορούν την κατάργηση, ουσιαστικά, της ανεξάρτητης αρχής που ελέγχει τη διαφθορά, την περαιτέρω καταστροφή του περιβάλλοντος από εξορυκτικές και άλλες εταιρίες, τη φυλάκιση όσων έχουν σεξουαλικές σχέσεις προ γάμου κ.ο.κ. Έτσι η κυβέρνηση κατάφερε να «ενώσει» στους δρόμους μια ευρεία βεντάλια επιμέρους κινημάτων! Οι διαδηλωτές ζητούν ακόμη την αποστρατιωτικοποίηση περιοχών όπου οι ιθαγενείς (Παπούα κ.ά.) διεκδικούν ανεξαρτησία, και την τιμωρία των στρατιωτικών που έχουν εμπλακεί σε σφαγές αμάχων. Οι νέοι, κυρίως σπουδαστές, αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των κινητοποιήσεων, αφού στις μεγαλύτερες ηλικίες ακόμη κυριαρχεί ο τρόμος που προκαλούν οι μνήμες της αμερικανοκίνητης δικτατορίας του Σουχάρτο. Πάντως ο Βιράντο, απόστρατος στρατηγός και νυν υπουργός Ασφαλείας, τους αποκάλεσε «εγκληματίες που διψούν για αίμα». Κάτι θα ξέρει: μεταξύ άλλων είχε διατάξει τη σφαγή 2.000 αμάχων κατά την αποχώρηση του ινδονησιακού στρατού από το Ανατολικό Τιμόρ... Όμως οι διαδηλώσεις δεν κοπάζουν: προχθές ο πρόεδρος Ουιντόντο διέταξε την αναστολή της ψήφισης των νομοσχεδίων, ενώ τα κινήματα υπόσχονται να συνεχίσουν μέχρι την οριστική απόσυρσή τους. Στο μεταξύ, περνούν στα ψιλά της διεθνούς ειδοσηογραφίας, κι ως μετρούν νεκρούς. Αν μάλιστα δεν υπήρχε και το «πικάντικο» νομοσχέδιο για ποινικοποίηση των εξωγαμιαίων σχέσεων, δεν θα ακουγόταν τσιμουδιά. Προέχει, άλλωστε, το Χονγκ Κονγκ...

* Βλ. «Μεταξύ Σκύλλας και Χάρυδης» (φύλλο 451, σελ. 20).

02 **διεθνή**

Ένα αμφισβητούμενο αποκούμπι

■ ΚΕΙΜΕΝΑ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
Ερρίκος Φινάλης**Η 74η Γ.Σ. του ΟΗΕ βγάζει άρωμα εποχών που σήμερα αποτελούν παρελθόν**

Η φετινή Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ξεκίνησε στο φόντο των διεθνών κινητοποιήσεων για το κλίμα, της αβεβαιότητας για το πώς θα εξελιχθούν οι τεταμένες σχέσεις μεταξύ των ισχυρών του πλανήτη, της σύγκρουσης μεταξύ οπαδών της παγκοσμιοποίησης από τη μια και της αναδίπλωσης από την άλλη, αλλά και της κλιμακούμενης αντιπαράθεσης σε μια σειρά μέτωπα – με πρώτο αυτό της Μέσης Ανατολής, αφού λίγες μέρες πριν είχε προηγηθεί το πλήγμα στη Σαουδική Αραβία. Αλλά, από τις μέχρι τώρα ομιλίες των αρχηγών κρατών, προκύπτει ένα πρόσθετο ζήτημα: οι «μικρές» χώρες, οι πιο αδύναμες, βλέπουν με ανησυχία τη διαρκή υποβάθμιση του ΟΗΕ και του όποιου διεθνούς δικαίου ρύθμιζε στις προηγούμενες δεκαετίες τις σχέσεις μεταξύ τους και με τους «μεγάλους» του κόσμου. Στις τοποθετήσεις τους ήταν εμφανής η αγωνία για το σπάσιμο και των τελευταίων κόκκινων γραμμών μιας μεταπολεμικής ρύθμισης

που πια δεν ισχύει, εντείνοντας έτσι κινδύνους που μικρές χώρες αδυνατούν να αντιμετωπίσουν σε μια «διεθνή κοινότητα» ξεχαρβαλωμένη, χωρίς ισορροπία και χωρίς κανόνες: υποδαύλιση πολέμων και επεμβάσεων, ασυδοσία των πολυεθνικών κολοσσών, ανατίναξη των οικονομιών τους κ.λπ. Αντίθετα, οι ισχυροί του πλανήτη είτε μιλούν «έξω από τα δόντια», κρύβοντας με δυσκολία την περιφρόνησή τους για όποιους κανόνες επιχειρούν να περιορίσουν την πολιτική τους – χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Τραμπ – είτε απλά... απουσιάζουν. Στο ίδιο στίλ κινήθηκαν όμως και οι πιο φιλόδοξες περιφερειακές δυνάμεις, με τον Ερντογάν να ξεχωρίζει: τη στιγμή που (υποτίθεται ότι) όλοι ανησυχούν για τα πυρηνικά όπλα και η Γενική Συνέλευση συζητά την πλήρη εξάλειψή τους, ο Τούρκος πρόεδρος τα έβαλε με τα πρωτεία των πέντε μόνιμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας και διεκδίκησε... πυρηνικά όπλα για όλους. Ταυτόχρονα έθεσε με έμφαση την τουρκική υποψηφιό-

τητα για την προεδρία της 75ης Γενικής Συνέλευσης: πράγματι, γιατί να μην προεδρεύσει του χρόνου μια χώρα που έχει στρατιωτικά εισβάλει και κατέχει εδάφη τριών άλλων ανεξάρτητων κρατών, τη στιγμή που την προεδρία της «Συμβουλευτικής Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» έχει ένας... Σαουδάραβας πρίγκιπας; Στο ίδιο μοτίβο κινήθηκε και ο ακροδεξιός Βραζιλιάνος πρόεδρος Μπολσονάρου, που είπε στους ομολόγους του ότι ο Αμαζόνιος δεν είναι «ο πνεύμονας του πλανήτη», αλλά έδαφος προς εκμετάλλευση από την κυρίαρχη χώρα του.

**Αναζητώντας
ανύπαρκτες ισορροπίες**

Οι ανήσυχες εκκλήσεις των πιο αδύναμων κρατών για διατήρηση και ενίσχυση του στάτους του ΟΗΕ και για αποκατάσταση μιας διεθνούς «κανονικότητας» που πλέον έχει ανατιναχθεί εκφράζουν τις μάλλον φρούδες ελπίδες τους ότι οι ισχυροί του πλανήτη με κάποιο

Οι «μικρές» χώρες βλέπουν με ανησυχία τη διαρκή υποβάθμιση του ΟΗΕ και του όποιου διεθνούς δικαίου ρύθμιζε στις προηγούμενες δεκαετίες τις σχέσεις μεταξύ τους και με τους «μεγάλους» του κόσμου

τρόπο τελικά θα τα βρουν, αποκαθιστώντας έτσι μια στοιχειώδη ισορροπία εντός της οποίας όλοι θα μπορούν να ανασάνουν. Όμως οι όχι και πολύ διπλωματικοί δι-αξιφισμοί μεταξύ του Τραμπ και των άσπονδων φίλων του έφερναν ξανά και ξανά το ρήγμα μπροστά στα μάτια των φτωχών συγγενών: «Ο δρόμος προς την ειρήνη και έναν καλύτερο κόσμο ξεκινά από το σπίτι μας, και κάθε χώρα πρέπει να κοιτά το συμφέρον της» είπε χωρίς πολλές περικοκλάδες ο Αμερικανός πρόεδρος, προσθέτοντας ότι «το μέλλον ανήκει στους πατριώτες και όχι στους γκλομπλιστές, ανήκει στα κυρίαρχα και ανεξάρτητα έθνη».

Του απάντησε δυο μέρες αργότερα ο Τουσκ από το ίδιο βήμα, λέγοντας ότι «ο πατριωτισμός του 21ου αιώνα πρέπει να έχει μια παγκόσμια διάσταση» και χαρακτηρίζοντας «πλαστή και επικίνδυνη» την αντιπαράθεση γκλομπλισμού και πατριωτισμού. Είχε προηγηθεί ο Μακρόν με μια πιο... λεπτεπί-λεπτη απάντηση: «Δεν πιστεύω σε έναν γκλομπλισμό που ξεχνά τους λαούς, και σ' αυτό συμφωνώ με όσα είπε ο πρόεδρος Τραμπ. Εξίσου δεν πιστεύω, όμως, ότι οι κρίσεις επιλύονται καλύτερα με μια εθνικιστική αναδίπλωση. Πιστεύω βαθιά σε έναν πατριωτισμό που είναι έρωτας για την πατρίδα και ταυτόχρονα παγκόσμιο ιδανικό».

Μια γεύση από ομιλίες, χωρίς σχόλια

► **Αντόνιο Γκουτέρες**, γενικός γραμματέας του ΟΗΕ: Καλώ τους παγκόσμιους ηγέτες να διατηρήσουν έναν πολυπολικό κόσμο, στον οποίο κανείς δεν θα αμφισβητεί τον σεβασμό στο διεθνές δίκαιο. Πρέπει να αποφύγουμε μια μεγάλη ρήξη, με τις δύο μεγαλύτερες οικονομίες της γης να δημιουργούν δύο χωριστούς και ανταγωνιστικούς κόσμους, καθέναν με τους δικούς του κανόνες, τα δικά του μέσα, και τις δικές του γεωπολιτικές και στρατιωτικές στρατηγικές... Οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να ζουν εν

ειρήνη, και γι' αυτό είναι αναγκαίο μεταξύ άλλων να διαφυλάξουμε την πρόοδο της διαδικασίας μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων, και να προωθήσουμε τον στόχο της πλήρους κατάργησής τους... Σήμερα όλο και περισσότεροι άνθρωποι φοβούνται ότι θα τσαλαπατηθούν, θα εμποδιστούν, θα αφεθούν πίσω, καθώς βλέπουν τις μηχανές να τους κλέβουν τις δουλειές, τους διακινητές ανθρώπων να τους κλέβουν την αξιοπρέπεια, τους πολέμαρχους να τους κλέβουν τη ζωή, και τα ορुकτά καύσιμα να κλέβουν το μέλλον τους... Ζούμε σε έναν ανήσυχος κόσμο, αλλά οι άνθρωποι διατηρούν την πίστη τους στο πνεύμα και τις ιδέες που διαπερνούν τα Ηνωμένα Έθνη. Όμως πρέπει να δουν ανταπόκριση και από τους ηγέτες τους...

► **Σίνζο Αμπε**, πρωθυπουργός της Ιαπωνίας: Είναι απόλυτα αναγκαία η μεταρρύθμιση των Ηνωμένων Εθνών, και ιδίως του Συμβουλίου Ασφαλείας. Στα πλαίσια αυτά, ζητώ την υποστήριξη των κρατών μελών για την είσοδο της Ιαπωνίας στο Σ.Α. ως μη μόνιμο μέλος... Η Ιαπωνία σκοπεύει

να παράσχει εκπαίδευση για τουλάχιστον 9 εκατομμύρια παιδιά σε έθνη της υποσαχάριας Αφρικής και της Ασίας, όπως η Ρουάντα και η Σρι Λάνκα... Είμαι κι εγώ αποφασισμένος, όπως το έκανε ο πρόεδρος Τραμπ, να συναντήσω τον πρόεδρο της Λ.Δ. Κορέας Κιμ Γιονγκ-ουν, χωρίς να θέτω όρους, ώστε να ομαλοποιηθούν οι σχέσεις μας με αυτή τη χώρα... Χαιρετίζω τη διακήρυξη του Αλί Χαμενέι, Ανώτατου Ηγέτη του Ιράν, ότι η χώρα του δεν θα αποκτήσει και δεν θα χρησιμοποιήσει πυρηνικά όπλα.

► **Φελίξ Τσισεκέντι**, πρόεδρος της Λ.Δ. του Κονγκό: Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν ανάγκη από μια ολιστική μεταρρύθμιση, όπως υπενθυμίζει και το γεγονός ότι η Αφρική δεν διαθέτει μόνιμη εκπροσώπηση στο Συμβούλιο Ασφαλείας... Πρέπει να ισορροπήσουμε μεταξύ της προστασίας της βιοποικιλότητας και μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για φιλική προς το περιβάλλον χρήση της, έχοντας ως στόχο τη δημιουργία δουλειών για νέους ανθρώπους. Ο μέσος όρος ηλικίας του πληθυσμού στη χώρα μου είναι 17,5 χρόνια – μόλις λίγο πάνω από

την ηλικία της ακτιβίστριας Γκρέτα Τσνμπεργκ. Και σας διαβεβαιώ ότι μοιράζονται τις ανησυχίες της. Αλλά πώς μπορούν συμμετάσχουν στη μάχη της όταν δεν έχουν ούτε νερό ούτε φως; ... Παρά τη μαζική παρουσία κυανόκρανων στη χώρα μου, οι ελπίδες των Κονγκολέζων για ειρήνη και ανάπτυξη διαψεύστηκαν. Αναρωτιόμαστε τι θα είχε συμβεί αν δεν είχε δολοφονηθεί ο Πατρίς Λουμούμπα; Αν είχαμε αφεθεί βρούμε μόνοι το δρόμο μας, αντί να φέρνουν ξενокίνητους πολέμους;

► **Αλεξάνταρ Βούτσπς**, πρόεδρος της Σερβίας: Κάθε χρόνο οι περισσότεροι εμάς συγκεντρωνόμαστε εδώ σαν ανήλικα παιδιά, για να ακούσουμε τι σκέφτονται για εμάς οι Μεγάλες Δυνάμεις – και όπως δεν μας αναφέρουν καθόλου, νιώθουμε ανακούφιση. Έρχομαι από μια μικρή χώρα που υπέφερε στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και υπέστη γενοκτονία στον Β΄, οπότε διαβεβαιώνω ότι αυτό που θέλει ο σερβικός λαός, περισσότερο από κάθε τι, είναι ειρήνη και ευημερία. Γι' αυτό υποσχόμαστε ότι θα συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε τα δικαιώματα των ανθρωπίνων.

Το πρόβλημα είναι ότι ο Τραμπ ούτε καταλαβαίνει ούτε μιλά τέτοιου είδους γαλλικά...

Τα κοινά –και αμοιβαίως επωφελή– ταμπού

Από την κόντρα αυτή κερδίζουν και οι δύο: το γεγονός ότι έννοιες όπως η εθνική κυριαρχία γίνονται σήμερα σημαίες ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και αντιδραστικών ηγετών προσδίδει στους Μακρόν και Σία μια επίφαση προοδευτικότητας που χρειάζονται περισσότερο από ποτέ. Η ενδόρρηξη είναι γεγονός, η συνεννόηση μεταξύ τους γίνεται όλο και πιο δύσκολη, αλλά αμφότεροι επωφελούνται, στοιχίζοντας πίσω τους μάζες. Υπ' αυτήν την έννοια, η αντιπαράθεση πατριωτισμού

και γκλομπαλισμού είναι όντως «πλαστή και επικίνδυνη», αφού εμποδίζει την ανάδυση ενός τρίτου μπλοκ το οποίο θα υπερασπιστεί τη γη, την ελευθερία και την ανεξαρτησία των καταπιεζόμενων τάξεων, λαών και εθνών – που συνιστούν μια συντριπτική πλανητική πλειοψηφία.

Από τη μια το παγκοσμιοποιητικό στρατόπεδο προμοτάρει μια «πράσινη ανάπτυξη», από την άλλη ακροδεξιόσαν τον Μπολσονάρου λένε «δικός μου ο Αμαζόνιος, τον κάνω ό,τι θέλω». Αλλά και για τα δύο μπλοκ μαζί αποτελούν ταμπού οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι που απειλούν την ανθρωπότητα: οι πόλεμοι, τα πυρηνικά όπλα, η πυρηνική ενέργεια συνολικά – μόνο το πρόβλημα των πυρηνικών αποβλήτων

και «ατυχημάτων» και της ανεπανόρθωτης μόλυνσης που αυτά προκαλούν, με ανυπολόγιστες συνέπειες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, αρκεί για να χάσει τον ύπνο της η ανθρωπότητα. Οπότε και τα δύο μπλοκ βοηθούν να «ξεχαστεί» η κάθε Φουκουσίμα...

Ένα βαρίδι που ακόμη δεν παρακάμπτεται

Οι εργασίες της Γενικής Συνέλευσης δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί, αλλά η μέχρι τώρα συζήτηση δεν δίνει βάση για μεγάλη αισιοδοξία: οι μεγάλοι ακολουθούν ο καθένας την ατζέντα του, χωρίς δεσμεύσεις και κανόνες, και οι μικροί είναι πολλοί αλλά δίχως συντονισμό και άρα δίχως ειδικό βάρος. Φαίνεται ότι η ετήσια συνάντηση της «διεθνούς οικογένειας» είναι ακριβώς αυτό: μια συνάντηση-ευκαιρία για επαφές, βολιδοσκοπήσεις, προπαγανδιστικές ασκήσεις και εκτόξευση προειδοποιήσεων. Δίγα πράγματα πια αποφασίζονται (πόσο μάλλον εφαρμόζονται) από αυτό το σώμα, που έχει χάσει την όποια παλιότερη επιρροή του.

Από την άλλη, ο ΟΗΕ αποτελεί ακόμη ένα βαρίδι που οι μεγάλοι δεν μπορούν να παρακάμψουν ή να ξεφορτωθούν πλήρως. Είναι κρατούν τα προσχήματα, εκτός κι αν δεν τους συμφέρει: οι ΗΠΑ και άλλα κράτη τον αγνόησαν επιδεικτικά ήδη από τις αρχές του αιώνα μας, όταν άνοιξαν τον ασκό του μεσανατολίτη Αιόλου με την εισβολή στο Ιράκ.

Σε κάθε περίπτωση, οι εργασίες του μεγαλύτερου διεθνούς οργανισμού έχουν ενδιαφέρον πολύ ευρύτερο από αυτό που τους δίνουν τα ελληνικά ΜΜΕ, τα οποία επικεντρώνουν στο αν συναντήθηκε ο Μητσοτάκης με τον Τραμπ κι αν είπαν κάτι παραπάνω από «χαίρετε!» στη διάρκεια της φωτογράφισής τους. Η αδιαφορία για τις διεθνείς εξελίξεις είναι άλλη μια ένδειξη της μοιρολατρικής και εκούσιας υποβάθμισης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής...

Η ταυτότητα της Γενικής Συνέλευσης

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών συνεδριάζει μια φορά το χρόνο. Η φετινή, 74η Γενική Συνέλευση ξεκίνησε στη Νέα Υόρκη την Τρίτη 24 Σεπτεμβρίου και θα ολοκληρωθεί την ερχόμενη Δευτέρα. Είχε προηγηθεί, τη Δευτέρα 23 Σεπτεμβρίου, η πολυσυζητημένη Σύνοδος για το Κλίμα [βλ. σελ. 20-21 αυτού του φύλλου], καθώς και η Συνάντηση Κορυφής για την Παγκόσμια Υγεία – που πέρασε μάλλον απαρατήρητη. Τέτοιες μονοήμερες «θεματικές» συναντήσεις κορυφής συνεχίζονται αυτές τις μέρες, παράλληλα με τη Γενική Συνέλευση, και αφορούν τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη χρηματοδότησή της, την πλήρη εξάλειψη των πυρηνικών όπλων, το μέλλον των μικρών νησιωτικών κρατών κ.ο.κ. Η προσοχή όμως είναι πλέον στραμμένη στην πασαρέλα της Γενικής Συνέλευσης, από το βήμα της οποίας συνεχίζονται οι ομιλίες των αρχηγών ή εκπροσώπων κρατών επί παντός του επιστητού, κι ως υπάρχει θεωρητικά μια συγκεκριμένη θεματολογία: «Εμψυχώνοντας τις πολυμερείς προσπάθειες για την εξάλειψη της φτώχειας, την ποιοτική εκπαίδευση, τη δράση για το κλίμα και την ένταξη».

Στη Γενική Συνέλευση συμμετέχουν τα 193 κράτη που αναγνωρίζονται πλήρως ως τέτοια από τον ΟΗΕ, καθώς και εκπρόσωποι «ημιαναγνωρισμένων» κρατών όπως η Παλαιστίνη και η Δυτική Σαχάρα. Συμμετέχει επίσης και ο διορισμένος Ντόναλντ Τουσκ, συνοδευόμενος από δεκάδες εξίσου διορισμένους κομισάριους και λοιπούς υπαλλήλους της Ε.Ε. (κάτι σαν να «εκπροσωπεί» την Ελλάδα ο... κ. Στέλιος Πέτσας). Η Γενική Συνέλευση ξεκίνησε με την παρουσίαση, από τον γενικό γραμματέα του διεθνούς οργανισμού Αντόνιο Γκουτέρες, της ετήσιας έκθεσής του: «Ζούμε σε έναν ανήσυχο κόσμο» είπε, καλώντας τους επικεφαλής των κρατών μελών του ΟΗΕ «να προωθήσουν το κοινό καλό, διαφυλάσσοντας την ανθρωπιά και τις αξίες της». Δύο μεγάλες απουσίες είναι φέτος αυτές του Κινέζου προέδρου Σι Τζινπίνγκ και του Ρώσου ομολόγου του Βλαντιμίρ Πούτιν, που ερμηνεύονται ως ντε φάκτο υποβάθμιση του διεθνούς οργανισμού από τις αντίστοιχες δυνάμεις – μένει να φανεί αν αυτή είναι μια νέα μόνιμη τάση ή μια παροδική συμπεριφορά. Μέχρι τώρα πάντως ήταν οι ΗΠΑ που «με άποψη» υποβάθμιζαν τον ΟΗΕ και αργά αλλά σταθερά υπονόμειναν το κύρος του και τα μέσα που έχει στη διάθεσή του.

ματα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία των μικρών εθνών... Ορισμένοι δελεάζονται από την προοπτική διαχωρισμού του κόσμου σε «καλούς» και «κακούς». Εμείς προτιμούμε τον διάλογο και την επιδίωξη φιλίας, πάντα εντός των ορίων του διεθνούς δικαίου.

► **Μουν Τζάε-ιν**, πρόεδρος της Ν. Κορέας: Έχουμε επωφεληθεί πολύ από τα Ηνωμένα Έθνη, που μας βοήθησαν να ξεπεράσουμε τη μάστιγα του πολέμου. Παρά τις αρχικές επιφυλάξεις, διοργανώσαμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ειρήνης, οι οποίοι έδωσαν

την ευκαιρία επανάλληψης του διακορεατικού διαλόγου, οδηγώντας τελικά σε απευθείας διάλογο μεταξύ ΗΠΑ-Λ.Δ. Κορέας. Η ειρήνη στην κορεατική χερσόνησο είναι αξεδιόλυτα δεμένη με την παγκόσμια ειρήνη: γι' αυτό θα συνεχίσουμε το διάλογο με τη Λ.Δ. Κορέας και μαζί θα βρούμε τρόπο για να φτάσουμε στην πλήρη αποπυρηνικοποίηση και τη διαρκή ειρήνη... Έναν αιώνα μετά το Κίνημα Ανεξαρτησίας εναντίον του ιαπωνικού αποικιακού ζυγού, η Κορέα πρωτοστατεί στις προσπάθειες για ειρηνική συνύπαρξη και ισότητα.

παρέμβαση

■ ΤΟΥ **Ηλία Καραβόλια***

Συμβαίνουν πολλά. Και συμβαίνουν με ταχύτατους ρυθμούς, κυοφορώντας εξελίξεις για τις κοινωνίες και τις οικονομίες. Καταρχήν είναι ιστορικής σημασίας η κατάρρευση (σχεδόν) της Ford, η οποία χρωστάει 84 δισεκατομμύρια δολάρια και πρόσφατα βαθμολογήθηκαν τα ομόλογα της ως... σκουπίδια! Τι σημαίνει Ford; Πέρασαν 120 χρόνια από τότε που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το μεγαλύτερο επίτευγμα της βιομηχανικής επανάστασης: το αυτοκίνητο. Όπως έγραψε και ο συντάκτης του Sarajevo Magazine στις 10/9: «Η δανειοληπτική "πτώση" του άλλοτε διαμαντιού στο στέμμα του αμερικανικού καπιταλισμού μπορεί να αποδειχθεί σταγόνα στον ωκεανό. Οι ειδικοί φοβούνται πως αυτή θα είναι η αρχή για μια γενικευμένη "πτώση" των δανείων πολλών αμερικανικών επιχειρήσεων που δεν τα καταφέρνουν· ένα συνολικό ποσό γύρω στο 1 τρισεκατομμύριο δολάρια. Ένας "σεισμός" στην αγορά των εταιρικών junk bonds είναι εύκολο να επεκταθεί σαν πανικός αλλού...».

Όλοι κατανοούμε ότι το μοντέλο του σύγχρονου γνωσιακού καπιταλισμού (Moutang) έχει ήδη αλλάξει. Όλοι ξέρουμε ότι η Facebook δεν χρειάζεται να παράγει περιεχόμενο (το κάνουν τα εκατομμύρια χρήστες της), ότι η Amazon δεν χρειάζεται να έχει πωλητές και βιβλιοπωλεία, και ότι η Airbnb δεν κατέχει ακίνητα, ούτε η Uber κατέχει ταξί. Ο νέος καπιταλισμός της περίφημης οικονομίας του διαμοιρασμού είναι εδώ. Και εμείς είμαστε είτε υπηκόοι του, είτε αφεντικά του (Σημ.: Εξαργάται πότε γινόμαστε παραγωγοί και πότε χρήστες. Εξόχως χρήσιμο επ' αυτού είναι το βιβλίο «Machine-Platform-Crowd: Harnessing the Digital Revolution» των McAfee-Brynjolfsson του MIT).

Ρυθμιστές Αναφοράς

Όμως ο καπιταλισμός προχωρά χέρι-χέρι με την υπερσυσσώρευση, τις ανισότητες και φυσικά τις μεγάλες ευκαιρίες για όσους τον «ακολουθούν». Σε πρόσφατη διαδικτυακή συζήτηση με τον αναλυτή X.B. σημείωσα την εξής ενδιαφέρουσα παρατήρηση: Σε κάθε εποχή πίσω από το κάθε είδος χρήματος κρύβεται ο εκδότης (μεταλλωρύχος) και ο ρυθμιστής αναφοράς (stability regulator). Έτσι σε κάθε εποχή υπάρχει ένας ρυθμιστής του συστήματος. Π.χ. το δολάριο ως παγκόσμιο νόμισμα είχε ως ρυθμιστή αναφοράς το χρυσό μέχρι το 1971 (και μετά ουσιαστικά είχε το πετρέλαιο). Ακόμη και πριν 3500 χρόνια, το Αλάτι, το Ασήμι, το Στάρι ήταν ρυθμιστές αναφοράς στις αυτοκρατορίες και στα βασίλεια. Τι βλέπουμε σήμερα; Όπως πολύ σωστά λέει ο X.B., τώρα οι επενδύσεις έγιναν πιο εξειδικευμένες αφού οι ρυθμιστές αναφοράς «κρύβονται» από την παγκόσμια αγορά, αποκρύπτοντάς μας μια συσχέτιση που αγνοούμε συστηματικά: το αν είναι

Ο Κόσμος που έρχεται

Η αλήθεια είναι ότι όποιος δεν κατανοεί την κεϋνσιανή έννοια της «παγίδας ρευστότητας» και την μαρξική προσέγγιση της «κρίσης υπερσυσσώρευσης» άσκοπα ψάχνει να βρει λογική και ορθόδοξη εξήγηση για τα δρώμενα στη διεθνή οικονομία και τις αγορές

πραγματικά ή πλασματικά τα αποθέματα αγαθών και αξιών που διαπραγματεύονται στις αγορές.

Να προσθέσω ότι κατ' εξοχήν παράδειγμα είναι το γεγονός ότι τα κρυπτονομίσματα έχουν «αντίκρουσμα» άγνωστους και καλοκρυμμένους κώδικες. Φυσικά το διαβόητο blockchain (ιδιωτικά πρωτόκολλα) το είχαμε απο το 1600(!) στις γενοβέζικες και βενετσιάνικες χρηματοπιστωτικές αγορές, ως απομονωμένη συναλλαγή «διαδοχικής πληρωμής» (δηλαδή χέρι με χέρι), και μετά καταγράφονταν διπλογραφικά με χρονικές ακολουθίες ισοσκελισμού σε βιβλία (ως ledger brick books. Σημ.: Διδακτικό εδώ είναι και το βιβλίο «Διπλογραφία – Πώς οι έμποροι της Βενετίας δημιούργησαν τα σύγχρονα χρηματοοικονομικά» της J. White).

Πού «στηρίζεται» όμως στην εποχή μας το παγκόσμιο οικονομικό παίγνιο; Πώς οι κεντρικές τράπεζες εκδίδουν χρήμα με αρνητικό τόκο, αλλά ταυτόχρονα αυτό δεν κυκλοφορεί στην πραγματική οικονομία; Και όλοι ξέρουμε ότι η συνεχόμενη έκδοση χρήματος αρνητικών ή μηδενικών επιτοκίων απλά ανακυκλώνει το υφιστάμενο χρέος, με μόνο κέρδος αυτό των τραπεζών και των κρατών (είσπραξη φόρων-εγγυήσεων). Η αλήθεια είναι ότι όποιος δεν κατανοεί την κεϋνσιανή έννοια της «παγίδας ρευστότητας» και την μαρξική προσέγγιση της «κρίσης υπερσυσσώρευσης» άσκοπα ψάχνει να βρει λογική και ορθόδοξη εξήγηση για

τα δρώμενα στη διεθνή οικονομία και τις αγορές. Η συσσώρευση κεφαλαίου έχει αποσυνδεθεί από την εργασία και σχηματίζεται από καθαρή άυλη τεχνολογική υπεραξία. Ζούμε την εποχή της αναπαραγωγής της συσσώρευσης μέσω άυλου χρήματος – προϊόν χρηματοπιστωτικών τεχνασμάτων – που διευκολύνει η αλγοριθμική τεχνολογία. Ένα σύστημα που κινείται απελπισμένα σε οριακά επίπεδα, τα οποία εξαρτώνται από καθαρά πλασματικό κεφάλαιο.

Η αμερικανική ηγεμονία

Ο δε Τραμπ με τους δασμούς του και τον εμπορικό πόλεμο, καθώς και με αυτόν στις τηλεπικοινωνίες (Huawei και 5G δίκτυα) έχει τρελάνει τις αγορές, αφού συχνά-πυκνά εξαπολύει μύδρους ενάντια στη FED, στην ΕΚΤ και στην Κεντρική Τράπεζα της Κίνας. Η αλήθεια είναι ότι πλέον η αμερικανική ηγεμονία περνάει μέσα από αυτούς τους «πολέμους», αυτές τις «μάχες», αυτό το σκηνικό της άμεσης και έντονης ρητορικής (βλ. συχνή χρήση του twitter απο τον Τραμπ).

Ο πλούσιος πρόεδρος των ΗΠΑ είναι υποτιθέεται το λακανικό «υποκείμενο-πο-υ-γνωρίζει». Συμπεριφέρεται ως αυτός που καλύτερα απ' όλους ξέρει ότι η ταχύτητα μετράει στο να μετασχηματιστεί η είδηση σε γεγονός και να διαμορφώσει τις τιμές των αξιών, και στο να απορροφήσουν τα χρηματιστήρια τους κραδασμούς (και να αποκτήσουν τάσεις οι αγορές).

Τα ιερογλυφικά των χρηματιστηρίων

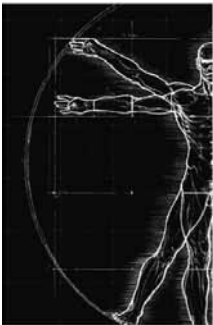
Όμως ελάχιστοι μάλλον πληροφορούνται τι συμβαίνει στον μυστικιστικό κόσμο των χρηματιστηρίων. Ελάχιστοι διάβασαν ότι αυτό του Hong-Kong θέλει να εξαγοράσει το LSE, του Λονδίνου, και ότι η ένωση των χρηματιστηρίων μοιάζει με «κατάργηση» των εθνών, όπως εύστοχα αναφέρει ο X.B. που μας πληροφορεί για το mega project αυτή την εποχή: λέγεται Jupiter και αφορά τη βύθιση καλωδίου στους ωκεανούς ώστε να επιτευχθεί η ύψιστη ταχύτητα συναλλαγών στις αγορές: 5,4 κλάσματα του δευτερολέπτου διαφορά απο τις σημερινές ταχύτητες. (Σημ.: Στο βιβλίο του «Flashboys» ο M. Lewis έγραψε πριν λίγα χρόνια για αυτά τα καλώδια εντός της επικράτειας των ΗΠΑ, που συνδέουν αλγόριθμους και μηχανές υψηλών συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικές εταιρείες που βρίσκονται απομακρυσμένες, π.χ. στο Texas, από τις αγορές της Wall Street αλλά και από τα χρηματιστήρια εμπορευμάτων στο Chicago). Το χρήμα με λίγα λόγια χορεύει σαν τρελό (όχι «για σένα», όπως έλεγε ο Μαρξ πριν 200 χρόνια), αλλά για όσους το «εκδίδουν» ιδιωτικά: βλέπε μόχλευση, παράγωγα, εσωτερικοί δανεισμοί, τιτλοποιήσεις, και άλλα πολλά κοινωνικά ιερογλυφικά της χρηματοοικονομικής μηχανικής που ολοένα και περισσότερο μαθηματικοποιεί τον κόσμο μας.

Γεωπολιτική και Οικονομία

Αυτά και άλλα πολλά συμβαίνουν στην πληνθητική οικονομία. Όπως π.χ. ο πόλεμος για τις ενεργειακές επικράτειες –βλ. πρόταση Τραμπ να αγοράσει(!) τη Γροιλανδία–, η κούρσα για τις σπάνιες γαίες σε Αφρική/Ασία, και φυσικά η μάχη για την Ανταρκτική, ένα ισχυρό γεωπολιτικό παίγνιο. Με αυτά τα δεδομένα, ο σύγχρονος καπιταλισμός επεκτείνεται και αυτοδιορθώνεται. Ενίοτε όμως απορρυθμίζοντας τις αγορές και τις κοινωνίες. Με όπλα του έννοιες όπως τεχνητή νοημοσύνη, ρομποτοποίηση της εργασίας, internet of things και πολλά άλλα hi-tech μελλούμενα, το σύστημα συγχέεται με ένα σκηνικό παγκοσμίως όπου τα έθνη και οι εταιρείες θα μάχονται στο να μην μείνουν πίσω. Θεσμοί, ηγέτες, δομές και κοινωνικοί φορείς θα προσπαθούν να προσαρμόζονται στην τεχνολογική επέλαση του συστήματος. Αυτοί οι λαοί που τελικά θα μένουν πίσω στις εξελίξεις είναι τελικά αυτοί που θα ζουν με έντονες κοινωνικές ανισότητες.

Τα δεδομένα αυτά δυστυχώς τα προστάζει το γεγονός ότι βρισκόμαστε στο ακραίο εσωτερικό όριο της νεοφιλελεύθερης καπιταλιστικής υπερεπέκτασης, που ναι μεν κατάφερε να ανεβάσει το βιοτικό επίπεδο εκατομμυρίων ανθρώπων στον πλανήτη, συχνά-πυκνά όμως απειλεί και τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Στο χέρι μας είναι να κάνουμε πιο ανθρώπινο το Σύστημα, πιο ορατό τον Κόσμο που έρχεται...

* Ο Ηλίας Καραβόλιας είναι Οικονομολόγος

της επιστήμης και της κοινωνίας

■ Επιμέλεια:
Γιάννης
Σχίζας

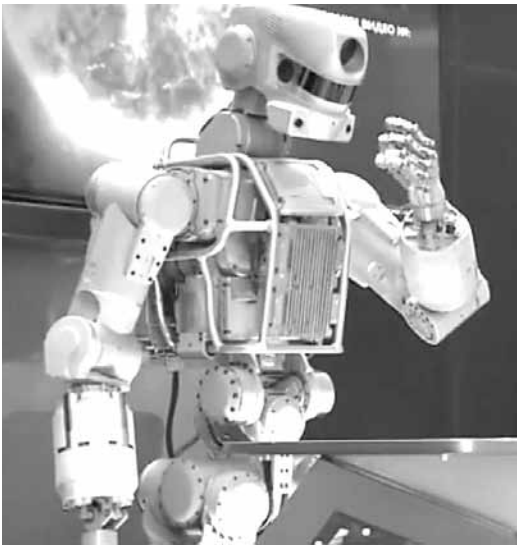
Τα χέλια παράγουν ρεύμα στον Αμαζόνιο!

Ερευνητές ανακάλυψαν στη Νότια Αμερική ένα ηλεκτροφόρο χέλι που παράγει ρεύμα τάσης έως 860 Βολτ – τη μεγαλύτερη από κάθε άλλο γνωστό ζώο στον πλανήτη μας. Υπάρχουν τουλάχιστον τρία είδη ηλεκτροφόρων χελιών στη Γη και όχι ένα, όπως προηγουμένως νόμιζαν οι επιστήμονες. Ανακαλύφθηκαν άλλα δύο, από τα οποία το ένα είναι αυτό που παράγει ρεύμα 860 Βολτ. Πρόκειται για το είδος που ονομάστηκε *Electrophorus voltai* και το οποίο αποτελεί την ισχυρότερη έμβια «γεννήτρια» βιοηλεκτρισμού στη Γη. Ερευνητές από τη Βραζιλία, τις ΗΠΑ, την Ελβετία και το Σουρινάμ, με επικεφαλής τον Νταβίντ ντε Σαντάντα του Εθνικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Σμιθσόνιαν της Ουάσιγκτον, που έκαναν τη σχετική δημοσίευση στο περιοδικό *Nature Communications*, εξέτασαν 107 δείγματα ηλεκτροφόρων χελιών από την ευρύτερη περιοχή του Αμαζονίου ποταμού, συνδυάζοντας γενετική, μορφολογική και οικολογική ανάλυση. Βρέθηκαν έτσι, ότι τελικά υπάρχουν τρία είδη χελιών που παράγουν ηλεκτρισμό: τα *E.electricus* (στη Βόρεια Αμαζονία, κυρίως σε Γουιάνα, Γαλλική Γουιάνα και Σουρινάμ), *E.voltai* (κυρίως στη Βραζιλία) και *E.varii* (στον κάτω Αμαζόνιο). Τα ηλεκτροφόρα χέλια φθάνουν σε μήκος τα δύομισι μέτρα και χρησιμοποιούν τον ηλεκτρισμό, τόσο για

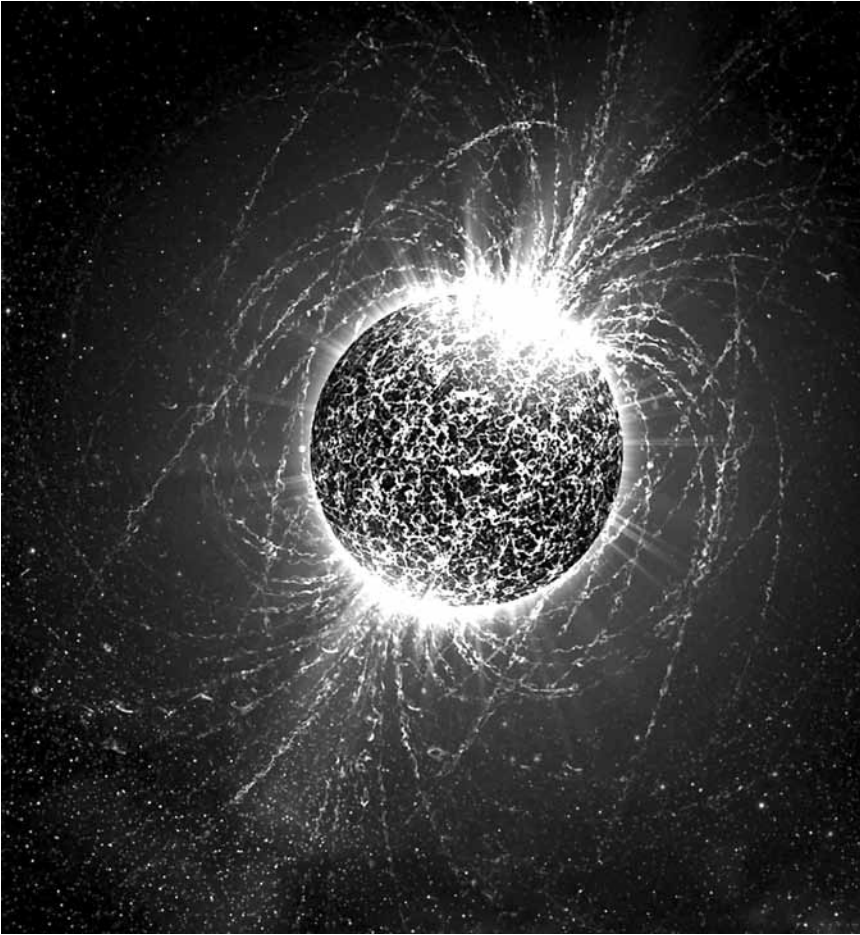
να κυνηγήσουν τη λεία τους, όσο και για άμυνα, καθώς επίσης και για να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και να προσανατολισθούν. Παρά την υψηλή τάση, η ένταση του ρεύματος τους είναι χαμηλή (περίπου ένα αμπέρ) και έτσι δεν είναι κατ' ανάγκη επικίνδυνα για έναν άνθρωπο, εκτός και αν αυτός πάσχει από κάποιο πρόβλημα (π.χ. καρδιολογικό). Αυτό διαβεβαίωσε και ο Σαντάντα, ο οποίος κατ' επανάληψη χτυπήθηκε από ηλεκτροφόρα χέλια, καθώς τα συνέλεγε στα ποτάμια της Νότιας Αμερικής. Το χέλι παράγει εναλλασσόμενο ρεύμα και, μετά από ένα πλήγμα που θα καταφέρει, χρειάζεται κάποιο χρόνο για να «φορτιστεί» ξανά. Οι επιστήμονες διαπίστωσαν ότι πολλά ηλεκτροφόρα χέλια μαζί, μπορεί να συνεργαστούν για να «κεραυνοβολήσουν» από κοινού έναν στόχο, οπότε ο κίνδυνος για έναν άνθρωπο αυξάνει. Τα χέλια αυτά, που συνήθως ζουν σε ποτάμια και βάλτους, δεν είναι μοναχικά και συχνά τριγυρνάνε σε έως και δεκαμελείς ομάδες. Διάφορες επιστημονικές ομάδες ανά τον κόσμο μελετούν τα ηλεκτροφόρα χέλια και ψάρια, αναλύοντας τα ένζυμα που παράγονται από τα ηλεκτρικά όργανά τους, με στόχο να αξιοποιήσουν τις γνώσεις αυτές σε νευροεκφυλιστικές διαταραχές, όπως η νόσος Αλτσχάιμερ, ή για την ανάπτυξη νέου τύπου μπαταριών και αισθητήρων, που θα παράγουν το δικό τους ρεύμα και θα εμφυτεύονται στους ανθρώπους.

Ο Fedor συνταξιοδοτείται

Αποστολή εξετελέσθη, για το πρώτο ρωσικό ανθρωποειδές ρομπότ που ταξίδεψε στο Διάστημα. Ο Fedor «συνταξιοδοτείται» και δεν θα ξαναχρησιμοποιηθεί για τέτοιες αποστολές. Θα αντικατασταθεί όμως από ένα άλλο μοντέλο, κατάλληλα προσαρμοσμένο για τα μακρινά και επικίνδυνα διαστημικά ταξίδια. Το ανθρωποειδές επέστρεψε στη Γη στις 6 Σεπτεμβρίου, αφού παρέμεινε για περίπου μία εβδομάδα στον ISS, για να «βοηθήσει» τους Ρώσους αστροναύτες Αλεξάντρ Σκβορτσόφ και Αλεξέι Οβτσίνιν. Κατά τη διάρκεια της αποστολής του έκανε μια σειρά εργασιών με όργανα που βρίσκονταν ήδη εκεί και συγκέντρωσε δεδομένα. Σύμφωνα με την ομάδα που ανέπτυξε το ρομπότ, ο Fedor, που έχει ύψος 1,80 και ζυγίζει 160 κιλά, δεν μπορεί να αντικαταστήσει τους κοσμοναύτες σε άλλες, δυσκολότερες αποστολές, όπως στις εξόδους τους στο διάστημα. Ο Fedor (το όνομά του προέρχεται από το ακρωνύμιο της φράσης Final Experimental Demonstration Object Research), είναι ικανός να μιμηθεί τις κινήσεις του ανθρώπου και υπάρχει η δυνατότητα τηλεχειρισμού του. Όμως, δεν μπορεί να μετακινηθεί σε συνθήκες μηδενικής βαρύτητας και τα μακριά πόδια του απο-

δείχθηκαν άχρηστα μέσα στον ISS. Το ταξίδι του όμως άξιζε, καθώς ήταν μια πρώτη δοκιμή για την ανάπτυξη πιο προηγμένων μοντέλων. Σύμφωνα με τον Ντουντόροφ, οι Ρώσοι ερευνητές ήδη σχεδιάζουν τον αντικαταστάτη του, ο οποίος θα πρέπει «να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των εργασιών εκτός του διαστημοπλοίου». Το μέλλον του ίδιου του Fedor δεν έχει ακόμη αποφασιστεί.

Άστρο με τη μεγαλύτερη μάζα!

Μια διεθνής ομάδα αστρονόμων ανακάλυψε ένα άστρο νετρονίων (1) με τη μεγαλύτερη μάζα που έχει ποτέ βρεθεί. Η μάζα του είναι σχεδόν 2,2 φορές μεγαλύτερη της μάζας του Ήλιου μας ή 333.000 μεγαλύτερη από αυτήν της Γης και βρίσκεται συμπιεσμένη μέσα σε μια σφαίρα διαμέτρου μόνο 25 χιλιομέτρων, δηλαδή περίπου όσο μια πόλη. Πρόκειται για το άστρο J0740+6620, σε απόσταση 4.600 ετών φωτός από τη Γη, το οποίο αποτελεί ζευγάρι με ένα γειτονικό άστρο, λευκό νάνο. Η ανακάλυψη του διπλού συστήματος επιτεύχθηκε με το τηλεσκόπιο του Αστεροσκοπείου Green Bank της Δ. Βιρτζίνια από επιστήμονες έξι χωρών (ΗΠΑ, Βρετανία, Καναδάς, Αυστραλία, Κίνα, Ουγγαρία), με επικεφαλής την Θένκφουλ Κρομάρτι του Πανεπιστημίου της Βιρτζίνια, και η σχετική δημοσίευση έγινε στο περιοδικό *Nature Astronomy*. Οι 2,17 ηλιακές μάζες που ζυγίζει το συγκεκριμένο άστρο, είναι πολύ κοντά στο θεωρητικό όριο συμπιεσμένης μάζας, την οποία μπορεί να έχει ένα σώμα προτού μετατραπεί σε μαύρη τρύπα. Οι εξωτικοί αστέρες νετρονίων είναι συμπιεσμένα απομεινάρια τεράστιων άστρων, που αρχικά μετατράπηκαν με εκρηκτικό τρόπο σε υπερκαινοφανείς αστέρες (2). Στη συνέχεια, ο πυρήνας του άστρου κατέρρευσε εκ των έσω και τα πρωτόνια και ηλεκτρόνια του συγχωνεύθηκαν μεταξύ τους, δημιουργώντας νετρόνια. Τα πάλσαρ θεωρούνται τα πυκνότερα φυσικά αντικείμενα στο γνωστό σύμπαν (με εξαίρεση τις μαύρες τρύπες), καθώς μόνο ένα κουταλάκι ζάχαρης από το υλικό τους θα μπορούσε να ζυγίζει 100 τόνους στη Γη ή σχεδόν όσο όλος ο ανθρώπινος πληθυσμός του πλανήτη μας. Τα άστρα αυτά στριφογυρίζουν με τρομερή ταχύτητα και περιοδικότητα σαν σβούρες ή φάροι, εκπέμποντας από τους μαγνητικούς πόλους τους δίδυμες ακτίνες ραδιοκυμάτων, που κατά σταθερά χρονικά διαστήματα «σαρώνουν» το Διάστημα και μπορεί να γίνουν αντιληπτές από τη Γη. Μερικά πάλσαρ πραγματοποιούν εκατοντάδες περιστροφές κάθε δευτερόλεπτο και οι αστρονόμοι μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν σαν το ισοδύναμο των ατομικών ρολογιών, κάτι που βοηθά στη μελέτη του χωροχρόνου και στην κατανόηση της γενικής θεωρίας σχετικότητας του Αϊνστάιν.

(1) Αστέρας νετρονίων ή πάλσαρ είναι η μία από τις τρεις μορφές των μόνιμων τελικών υπολειμμάτων της εξέλιξης ενός αστέρα. Είναι ένα είδος «αστρικού πτώματος». Τα άλλα δύο είναι ο λευκός νάνος και η μαύρη τρύπα.
(2) Ο όρος υπερκαινοφανείς αστέρες ή σουπερνόβα (supernova) αναφέρεται σε διάφορους τύπους εκρήξεων που συμβαίνουν στο τέλος της ζωής των αστέρων.

● πολιτική

Resistance Festival

10 χρόνια Δρόμος

Επειδή πολλοί φίλοι ρωτούν, η οργανωτική επιτροπή του Resistance Festival μας πληροφόρησε ότι δεν θα πραγματοποιηθούν οι εκδηλώσεις του φεστιβάλ, τώρα το φθινόπωρο, αλλά θα συγχωνευτούν με εκδηλώσεις και δράσεις που θα γίνουν τον Γενάρη-Φλεβάρη για τα 10 χρόνια ύπαρξης και κυκλοφορίας της εφημερίδας **Δρόμος**. Γι' αυτό όσοι έχουν προτάσεις, σκέψεις και ιδέες για το πώς να υποδεχούμε τη συμπλήρωση των 10 χρόνων του Δρόμου μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί μας στην ηλεκτρονική διεύθυνση resistancefestival@gmail.com, info@edromos.gr και στο τηλέφωνο 6974247492 (Μαρία) ώστε να διοργανωθεί μια ανοικτή σύσκεψη για το λόγο αυτό.

Resistance Camping 2019

Το καλοκαιρινό κάμπινγκ του Resistance festival έγινε στον Πλατανιά Πηλίου από το Σάββατο 27 Ιουλίου έως την Κυριακή 4 Αυγούστου. Τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν: α) Το νέο πολιτικό τοπίο στην Ελλάδα, β) Μεγάλες Δυνάμεις και Παγκοσμιοποίηση, γ) Συζήτηση για τον φιλελευθερισμό, δ) Εργασία και 4η Βιομηχανική Επανάσταση και ε) Παρουσίαση της ομιλίας του αντιπροέδρου της Βολιβίας, Άλβαρο Γκαρσία Λινέρα με θέμα: «Γιατί είναι τόσο δύσκολο να αλλάξουμε τον κόσμο;». Όποιος θέλει να παρακολουθήσει (ηλεκτρονικά) τις συζητήσεις που έγιναν μπορεί να απευθυνθεί στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@edromos.gr ή στα τηλέφωνα 210-3468282, 6956302771 (Ελένη).

Είναι φανερό ότι τα «πολύχρωμα» καλέσματα δεν σχετίζονται με το περιεχόμενο της απεργίας. Σχεδόν όλα αφορούν στα «δικά μας παιδιά» και τους «δικούς μας» σχεδιασμούς...

Για τις απεργιακές κινητοποιήσεις

Από καλέσματα πάμε καλά...

■ του Βασίλη Γρετσίστα

Σε νέα απεργιακή κινητοποίηση καλούν οι παρατάξεις του συνδικαλιστικού κινήματος, αυτή τη φορά για την ερχόμενη Τετάρτη 2 Οκτωβρίου. Τα καλέσματα δίνουν και παίρνουν, τόσο από τη ΓΣΕΕ όσο και από το ΠΑΜΕ. Προηγήθηκαν τα καλέσματα για την απεργία στις 24 Σεπτεμβρίου. Οι «ηγεσίες του συνδικαλιστικού κινήματος» δεν έχασαν βέβαια την ικανότητα τους να αξιοποιήσουν τις νομοθετικές επιλογές της κυβέρνησης κι αυτή τη φορά για το δικό τους καμμό, που δεν είναι παρά ο έλεγχος των σωματείων. Η ΓΣΕΕ, με δεδομένο ότι διοικείται από διορισμένο δικαστικά συμβούλιο λόγω της διάλυσης του συνεδρίου της, αδυνατεί ακόμη τυπικά να προκηρύξει γενική πανελλαδική απεργία. Το κενό αυτό μπορούν να το καλύψουν αποφάσεις Εργατικών Κέντρων, ομοσπονδιών και πρωτοβάθμιων σωματείων. Άρα λοιπόν θα μπορούσε να έχει υπάρξει μια κοινή διαδικασία. Περισσότερα από 20 εργατικά κέντρα και δεκάδες ομοσπονδίες είχαν πάρει αποφάσεις για απεργιακή κινητοποίηση στις 24 Σεπτεμβρίου, ενώ η θέση της «ηγεσίας» της ΓΣΕΕ ήταν για κινητοποίηση... μία ημέρα μετά, δηλαδή την Τετάρτη 25 Σεπτεμβρίου και στη συνέχεια για τις 2 Οκτώβρη. Στο ίδιο μήκος κύματος και η ΑΔΕΔΥ που προκήρυξε απεργία για τις 24. Οι φιλικές προς τον ΣΥΡΙΖΑ δυνάμεις είδαν στις αποφάσεις του ΕΚΑ και της ΑΔΕΔΥ, τα

καλέσματα που μπορούν να συγκινήσουν τα δικά τους παιδιά για τη συγκέντρωση στην Κλαυθμώνος. Το δε ΠΑΜΕ, στα καλέσματα των σωματείων στην Πλατεία Κοραή. Όλοι μαζί είδαν μια τεράστια επιτυχία της απεργίας. «Μεγάλη μαζικότητα» και «καλή αρχή»... Το ψέμα και η υποκρισία χτυπάει κόκκινο. Η απεργία ως απεργία ήταν αποτυχημένη, χωρίς καθόλου ικανοποιητική συμμετοχή στο σύνολο της. Όμως, ήταν όλοι ευχαριστημένοι για άλλους λόγους. Ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε εμφάνιση στο πεζοδρόμιο... Πολύ χαρούμενος ο Τσακαλώτος και οι γύρω του. Βγήκαν οι φωτογραφίες κι «έπαιξαν». Κάλυψη και «κάλυψη» υπήρχε αρκετή. Οι στόχοι που έβαλε ο Τσίπρας για πλήρη «κεντροαριστεροποίηση», βρίσκουν ορισμένες αντιστάσεις από τους 53 και ορισμένους ακόμα. Αλλά, το σχήμα «δεξιά-αντιδεξιά» βολεύει πολύ όλους τους, σε μια προσπάθεια να ενσωματωθεί ό,τι κινείται «κόντρα στον Κούλη». Το ΚΚΕ έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις δυνάμεις του στα συνδικάτα. Θέλει να τις διατηρήσει και να εκμεταλλευτεί συσχετισμούς με άλλες δυνάμεις. Συνεπώς, το τι θα γίνει στο συνέδριο της ΓΣΕΕ, πότε, αν θα γίνει και σε τι κατάσταση θα είναι το ίδιο και οι υπόλοιπες δυνάμεις, έχει αρκετή σημασία. Η ΠΑΣΚΕ έχει να σκεφτεί όλο το μπλέξιμο της Κεντροαριστεράς και τον λόγο ύπαρξης του ΚΙΝΑΛ. Η αποχώρηση Παναγόπουλου

από την ηγεσία μετά τα 13 πετυχημένα χρόνια (!), θα πρέπει να γίνει, όπως λέει ο ίδιος, «αφού γίνει το Συνέδριο της ΓΣΕΕ και αμέσως εξασφαλίσω και εγγυηθώ την ομαλή και σταθερή μετάβαση σε μια νέα -σε ηλικία και προοδευτικές ιδέες- ηγεσία στη ΓΣΕΕ που βεβαίως εμείς θα αποφασίσουμε. Ούτε το ΠΑΜΕ, ούτε κανείς άλλος». Είναι φανερό ότι τα «πολύχρωμα» καλέσματα δεν σχετίζονται με το περιεχόμενο της απεργίας. Σχεδόν όλα αφορούν στα «δικά μας παιδιά» και τους «δικούς μας» σχεδιασμούς. Κανείς δεν επιχειρεί να απαντήσει το ερώτημα αν θα μπορούσε να σκεφτεί και να λειτουργήσει με άλλους όρους απεύθυνσης. Βέβαια, για να επιχειρηθεί η απάντηση ενός ερωτήματος, θα πρέπει πρώτα κάπως να τεθεί... Το ζήτημα αυτό είναι καίριο, γιατί αφορά στην ουσία όσων υπάρχουν αυτή τη στιγμή ως δημοκρατικές διαδικασίες μέσα στις συλλογικότητες των εργαζομένων, μετά το «μασάζ» που έχουν υποστεί. Ίσως η προσπάθεια να τεθεί και να απαντηθεί ένα τέτοιο ερώτημα να αποτελεί κάλεσμα για μια διαφορετική στάση γύρω από τα ζητήματα. Και όχι, αντίστροφα, τα απεργιακά καλέσματα να «είναι η απάντηση»...

Υ.Γ.: Συμπληρώστε το σωστό: Αυτός ο νόμος... α) δεν θα περάσει β) θα καταργηθεί στην πράξη γ) θα τον αλλάξει μια άλλη κυβέρνηση, ή δ) συμπληρώστε κατά το δοκούν.

ΣΥΡΙΖΑ, χωρίς να βιάζεται...

■ ΤΟΥ Νίκου Ταυρή

Αυτές τις μέρες διεξάγονται η κεντρική επιτροπή του ΣΥΡΙΖΑ και το φεστιβάλ της νεολαίας του κόμματος (Σπούτνικ). Τριήμερο εργασίας για τον ταλαιπωρημένο και κουρασμένο ΣΥΡΙΖΑ που θα ολοκληρωθεί με την ομιλία του Τσίπρα την Κυριακή. Κεντρικά ζητήματα είναι η αναπροσαρμογή της πολιτικής και της δομής του κόμματος στο ρόλο της αντιπολίτευσης: Η ανασύνταξη των δυνάμεων, η αναδιάρθρωση και τακτοποίηση όσων αποχώρησαν από τον κρατικό και διοικητικό μηχανισμό, τα ανοίγματα προς το χώρο του Κέντρου και του ΠΑΣΟΚ και η φυσιογνωμία του νέου ΣΥΡΙΖΑ (και του νέου τίτλου του).

ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΤΟΥ ΤΣΙΠΡΑ υπάρχουν οι απαντήσεις σε όλα αυτά. Υπάρχουν όμως και τα εμπόδια που πρέπει να ξεπεράσει. Έτσι, πρώτα δημιουργεί τους αρμούς μιας νέας πολιτικής. Απλώνει τον τραχανά του ώστε να κυριαρχεί στον χώρο της αντιπολίτευσης και να συγκεντρώνει όλες τις δυνάμεις γύρω του. Η απορρόφηση του ΚΙΝΑΛ και των πασοκικών στελεχών στην Αυτοδιοίκηση και σε χώρους εργασίας είναι ένας πρώτος στόχος. Η πίεση που νιώθει το ΚΙΝΑΛ είναι υπαρκτή και μεγάλη. Στα πλαίσια του κλασικού ΣΥΡΙΖΑ η δύναμη των «53» ήταν σημαντική, κυρίως ιδεολογικά και σε ένα βαθμό και οργανωτικά. Ο Τσίπρας δεν στηρίζεται πια σε αυτούς. Δεν έχει μεγάλο πρόβλημα να τους θυσιάσει ή να τους ξεπεράσει με ανοίγματα, όσο αυτοί αποτελούν κάποιο βαρίδι. Εκτός βέβαια κι αν προσαρμοστούν. Την στιγμή αυτή πάντως, εμφανίζονται ως υπερασπιστές της «αριστερόσυννης» του κόμματος και αρνούνται μια διεύρυνση προς την πασοκική μεριά καθώς και την αλλαγή της μορφής σε συμπαράταξη. Αρνούνται το

ψηφιακό κόμμα, το «άνοιγμά» του μέσω της εκλογής του προέδρου από τους πολίτες, τη διαδικασία εγγραφής νέων μελών στο κόμμα, όπως κάνουν σήμερα και τα άλλα κόμματα.

Ο Τσίπρας δεν τους υπολογίζει πλέον αλλά θα προχωρήσει χωρίς να βιάζεται. Θα ζυμώνει αυτές τις ιδέες, θα εμφανίζεται ενωτικός και συνθετικός και θα οικοδομεί την αντιδεξιά πολιτική απέναντι στην ΝΔ. Όσο κυλά ο χρόνος θα συνειδητοποιούν όλοι ότι το σχέδιο αυτό έχει αρχίσει να υλοποιείται πολύ πριν ο ΣΥΡΙΖΑ χάσει την κυβερνητική εξουσία. Το νέο κόμμα με το όνομα ΣΥΡΙΖΑ και κάποια προσθήκη των λέξεων «πράσινη» και «συμπαράταξη», με αντιπρόεδρο κάποιον από τον πασοκικό χώρο και εκλογή του προέδρου από όλα τα μέλη με πανελλαδική ψηφοφορία, θα είναι το επιστέγασμα στο οποίο οι «53» και οι φίλοι τους θα είναι θλιβερή μειοψηφία.

ΣΤΑ ΠΙΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ: Στο φεστιβάλ θα παρουσιαστεί μια διακήρυξη-μανιφέστο και θα ξεκινήσει τρίμηνη καμπάνια ανοίγματος του κόμματος. Σε αυτό έχουν όλοι συμφωνήσει. Έπειτα, ειδική ομάδα, υπό τον χαμένο στις εκλογές Γιώργο Σταθάκη, θα αναλάβει την προετοιμασία διεθνούς συνέδριου για την αποτίμηση του ρόλου της «πρώτης φορά αριστεράς». Στην πορεία θα μετρηθούν τα αποτελέσματα που μάλλον θα είναι πενιχρά και θα χρειαστεί

επιτάχυνση. Τότε θα πέσουν οι προτάσεις που θα ξεμπλοκάρουν την αδυναμία... Στο φεστιβάλ, θα υπάρχει οργανισμός προβληματισμού και έτσι η αναντιστοιχία ανάμεσα στους σχεδιασμούς και την πραγματικότητα του κόμματος θα βγάζει μάτι. Έχουν λοιπόν προγραμματιστεί: Πρώτον, δύο σημαντικές βιβλιοπαρουσιάσεις. Το Σάββατο, ο Πάνος Λάμπρου (μέλος Πολιτικής Γραμματείας ΣΥΡΙΖΑ) θα παρουσιάσει το βιβλίο του «Στη χώρα των Κλουβιών – Μια περιπλάνηση στις ελληνικές φυλακές», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Εύμαρος. Και την Κυριακή, ο Δημήτρης Ψαρράς από την «Εφ.Συν.» θα παρουσιάσει το βιβλίο του «Ο Αρχηγός – Το αίνιγμα του Ν. Μιχαλολιάκου», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πόλις. Παράλληλα, το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς θα διοργανώσει workshop με τίτλο «Εμπειρίες αριστερής διακυβέρνησης» με αφορμή δυο βιβλία:

Το «Από την έδρα στα έδρανα, Έργα και ημέρες μιας αριστερής κυβέρνησης» (Εκδόσεις Νήσος, 2019) του Κ. Δουζίνα και το βιβλίο «Εντός παρενθέσεως; Κυβερνώσα ριζοσπαστική Αριστερά, περίοδος πρώτη (25 Ιανουαρίου 2015-21 Αυγούστου 2018)» (Εκδόσεις Πατάκη, 2019) του Αρ. Μπαλτά. Εκεί θα συζητηθούν οι εμπειρίες της αριστερής διακυβέρνησης, οι νίκες, οι δύσκολες στιγμές, οι κίνδυνοι και όσα συνέβησαν τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Χαμηλή πτήση στα ίδια και τα ίδια...

Ο Τσίπρας πρώτα δημιουργεί τους αρμούς μιας νέας πολιτικής. Απλώνει τον τραχανά του ώστε να κυριαρχεί στον χώρο της αντιπολίτευσης και να συγκεντρώνει όλες τις δυνάμεις γύρω του. Η απορρόφηση του ΚΙΝΑΛ και των πασοκικών στελεχών στην Αυτοδιοίκηση και σε χώρους εργασίας είναι ένας πρώτος στόχος

Ο ξάδελφος

Ο ξάδελφος που φέρει όνομα βαρύ σαν ιστορία έδωσε σημαντική συνέντευξη στην έγκυρη εφημερίδα *Εσπρέσο*. Σ' αυτή μίλησε για τις τεράστιες δυσκολίες που είχε καθότι έπρεπε να αναμετρηθεί με το όνομα «Τσίπρας» και το τετράχρονο μπούλινγκ που υπέστη. Σε στιγμές απίστευτης ειλικρίνειας, στοιχείο που τον διακρίνει άλλωστε σε όλη του τη ζωή, ανέφερε πως ίσως το όνομα τον βοήθησε για να πάρει ψήφους και να εκλεγεί βουλευτής, όμως ο ίδιος είχε διαμορφωθεί από καιρό σε πολιτικό στέλεχος. Είχε μάλιστα να αγωνιστεί στη ζωή του και για μια άλλη σπίλωση, όταν βγήκαν στη φόρα έργα και ημέρες του πατέρα του (Η. Τσίπρα), που ενώ ξεκίνησε να βάζει μπόμπες στη δικτατορία βρέθηκε να κατηγορείται από συντρόφους για συνεργασία με τη Χούντα. Όπως επίσης ήταν και πρόεδρος του ΠΑΟ επί χούντας και με την πορεία στο Γουέμπλεϊ.

Είχε όμως και άλλα προβλήματα ο ξάδελφος. Έπρεπε να αποκατακτηριστεί από την πρότερη πολιτική του θητεία στην ΚΟΕ και στον *Δρόμο* γιατί δεν μπορούσαν τέτοια στοιχεία να συνοδεύουν το βιογραφικό του στα βήματα που είχε αποφασίσει να κάνει. Έτσι, ενώ από το 2013 εντάσσεται στις φράξιες του ΣΥΝ, αποχωρεί από την ΚΟΕ μόλις το Οκτώβριο του 2014, κατηγορώντας την ότι χάνει την κομμουνιστική της ταυτότητα. Στα βιογραφικά που εκδίδει, αναφέρεται ως δημοσιογράφος στην Αυγή και διαμορφωμένο από παλιά πολιτικό στέλεχος. Από τότε διαρκώς επιβραβεύεται στο σύστημα ΣΥΡΙΖΑ αναλαμβάνοντας καίρια πόστα: υπεύθυνος τμήματος Εξωτερικής Πολιτικής, υπεύθυνος Οικονομικών στο υπουργείο Εξωτερικών, οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού στο Μαξίμου. Το «μάτι» του Προέδρου και προπομπός για διάφορες οικονομικές συμφωνίες. Έβγαλε δουλειά, έπρεπε να προστατευτεί αλλά και να ανταμειφθεί με την εκλογή του σε βουλευτή της Δυτικής Αττικής. Τώρα περιφέρεται σαν κομματάρχης παλαιάς κοπής και φυσικά πάντα παρά τω Προέδρω. Τι ωραίο να έχεις πολιτογραφηθεί ως «ο ξάδελφος». Άντε να το βγάλεις μετά από πάνω σου. Όπως δεν μπόρεσε να βγάλει ο άλλος το «Χατζηπαπάρας»...

03 ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το ζιζανιοκτόνο Roundup υπεύθυνο για τη δυσανεξία στη γλουτένη και την κοιλιόκακη

Το τοξικό χημικό της Monsanto βρίσκεται σε χιλιάδες τρόφιμα και αποτελεί κίνδυνο για όλους μας, προκαλώντας πολλά προβλήματα υγείας. «Η κοιλιόκακη –και γενικότερα η δυσανεξία στη γλουτένη– είναι ένα αυξανόμενο πρόβλημα παγκοσμίως, αλλά κυρίως στη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη, όπου υπολογίζεται ότι το 5% του πληθυσμού πάσχει από αυτήν. Η γλυφosatή (glyphosate), το δραστικό συστατικό που περιέχεται στο ζιζανιοκτόνο Roundup, είναι ο σημαντικότερος αιτιώδης παράγοντας αυτής της επιδημίας». Αυτό γράφουν ερευνητές στη σχετική τους δημοσίευση στο επιστημονικό περιοδικό Interdisciplinary Toxicology. Η μελέτη τους περιλαμβάνει μια μετα-ανάλυση περίπου 300 άλλων ερευνών, ώστε να διαπιστωθεί αν ισχύει η συσχέτιση κοιλιόκακης και γλυφosatής. Οι ασθενείς με κοιλιόκακη έχουν αυξημένο κίνδυνο για λέμφωμα Hodgkin, το οποίο έχει επίσης εμπλακεί με τη γλυφosatή. Τα ευρήματα δείχνουν πως ο αριθμός των ατόμων που διαγνώστηκαν με δυσανεξία στη γλουτένη και κοιλιόκακη αυξήθηκε παράλληλα με την αυξημένη χρήση του glyphosate στη γεωργία. Επίσης, τα συμπτώματα της αποκαλούμενης «δυσανεξίας στη γλουτένη» και της κοιλιόκακης είναι συγκλονιστικά παρόμοια με τα συμπτώματα στα εργαστηριακά ζώα που εκτίθενται σε γλυφosatή, υποστηρίζουν οι συγγραφείς της μελέτης. Οι επιστήμονες κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου και για άλλες, σοβαρότερες ασθένειες. Αναφέρουν μάλιστα πως οι ασθενείς με κοιλιόκακη έχουν αυξημένο κίνδυνο για λέμφωμα Hodgkin, το οποίο έχει επίσης εμπλακεί με τη γλυφosatή. «Οι στατιστικές από την Αμερικανική Εταιρεία Καρκίνου δείχνουν αύξηση του λεμφώματος Hodgkin κατά 80% από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, όταν άρχισε να κυκλοφορεί το glyphosate. Τα προβλήματα αναπαραγωγής που σχετίζονται με την κοιλιόκακη, όπως η στειρότητα, οι αποβολές και οι γενετικές ανωμαλίες, μπορούν επίσης να εξηγηθούν από την ίδια ουσία». Ποιο είναι το τελικό πόρισμα; Χρειαζόμαστε τρόφιμα όχι χωρίς γλουτένη, αλλά χωρίς γλυφosatή. Και αυτό σημαίνει οργανικές τροφές, όχι μόνο σε φρούτα και λαχανικά, αλλά και στα σιτηρά, καθώς και σε αυτά που προορίζονται για ζωοτροφές.

Αθηνά Λεβέντη, www.doctv.gr

Θρησκευτικά Επικρατείας

Και με τον αστυφύλαξ και με τον χωροφύλαξ

■ του Βασίλη Ξυδιά*

Σολομώντεια η απόφαση του ΣτΕ για τα θρησκευτικά. Κατάφερε να ικανοποιήσει ταυτόχρονα τους υπερσυντηρητικούς της Πανελλήνιας Ένωσης Θεολόγων και τους υπερπροοδευτικούς της Ένωσης Αθέων, που είχαν προσφύγει εναντίον του νέου μαθήματος από αντίθετες αφετηρίες. Δικαιώθηκαν και οι δύο. Οι πρώτοι πήραν το κατηχητικό μάθημα που ήθελαν, οι δεύτεροι πήραν την απαλλαγή απ' αυτό.

Το ΣτΕ καταργεί το νέο μάθημα διότι, όπως λέει, δεν περιέχει «ολοκληρωμένη –και διακριτή έναντι άλλων δογμάτων και θρησκειών– διδασκαλία των δογμάτων, ηθικών αξιών και παραδόσεων της ορθόδοξης εκκλησίας». Επικαλούμενο το Σύνταγμα, που ορίζει σαν σκοπό της παιδείας την «ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης» (άρθρο 16, παρ. 2), θεωρεί πως το μάθημα των θρησκευτικών οφείλει να αναπτύσσει όχι τη θρησκευτική συνείδηση γενικά, αλλά ειδικά την «ορθόδοξη χριστιανική συνείδηση», απευθυνόμενο «αποκλειστικά στους ορθόδοξους χριστιανούς μαθητές».

Έτσι όμως πήρε και η Ένωση Αθέων αυτό που ζητούσε: την αναγνώριση σε ανώτατο επίπεδο της δυνατότητας για πλήρη απαλλαγή από το μάθημα «με μόνη την επίκληση λόγων θρησκευτικής συνείδησης», όπως λέει χαρακτηριστικά η απόφαση. Και προσθέτει πως η Πολιτεία «οφείλει, εφόσον συγκεντρώνεται ικανός αριθμός μαθητών που απαλλάσσονται, να προβλέψει τη διδασκαλία ισότιμου μαθήματος».

Όσο λοιπόν κι αν καταπλήσσει η συντηρητική διάσταση της απόφασης του ΣτΕ, δεν πρέπει να μας διαφεύγει η άλλη της πλευρά. Ότι είναι απολύτως εναρμονισμένη, και τυπικά και ουσιαστικά, με τη φιλοσοφία του πολιτικού φιλελευθερισμού και την κουλτούρα των ατομικών δικαιωμάτων που επικρατεί σήμερα στα νομικά πράγματα.

Επομένως δεν πρόκειται για «επιστροφή» στο μακρινό παρελθόν, όπως είπαν πολλοί. Αντιθέτως, είναι ένα ευφάνταστο βήμα «μπροστά»... Θρίαμβος του μεταμοντερνισμού: Λέμε «Ναι» στον ελληνοχριστιανικό συντηρητισμό, «Ναι» και στους αλλοθρήσκους, «Ναι» και στον άθρησκο προοδευτισμό. Αρκεί να μην έρχονται σε επαφή μεταξύ τους. Να είναι ιδιωτικός φορμαλισμός και ακοινώνητες ατομικές επιλογές.

Αυτό που αμφισβητεί –ή μάλλον, που αρνείται– η απόφαση του ΣτΕ είναι αυτό που αποτέλεσε τον διακηρυγμένο στόχο του νέου

μαθήματος: το να υπάρξει κάποιου είδους κοινή θρησκευτική αγωγή για όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές, που να παρέχεται από το σχολείο σαν μέρος της υποχρεωτικής γενικής εκπαίδευσης, ανεξάρτητα από τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, ή την εθνική προέλευση των παιδιών και των οικογενειών τους.

Δεν υπάρχει προφανώς ούτε εύκολη, ούτε αυτονόητη απάντηση σ' αυτό το ερώτημα. Το νέο μάθημα επιχείρησε να λύσει τον γρίφο εστιάζοντας όχι στην «υποκειμενική» (αν μπορούμε να την ονομάσουμε έτσι) πλευρά της θρησκευτικής πίστης, αλλά στον «αντικειμενικό» χαρακτήρα της θρησκευτικής παράδοσης ως στοιχείου της ιστορίας και του πολιτισμού αυτού του τόπου.

Υπό την έννοια αυτή το μάθημα δεν είναι ομολογιακό (δεν μαρτυρεί δηλαδή την «αλήθεια» μιας συγκεκριμένης χριστιανικής ομολογίας), ούτε και θρησκευτολογικό (αντικειμενική δηλαδή και ουδέτερη παρουσίαση των διαφόρων θρησκειών). Είναι μάθημα ιστορικό και πολιτιστικό, διδαχή «πατριδογνωσίας» για όσους μετέχουν του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού, αλλά και για όσους θα ήθελαν απλώς να ζήσουν και να εργαστούν σ' αυτή τη χώρα. Γι' αυτό εστιάζει στον ορθόδοξο χριστιανισμό, λόγω της σημασίας του στη διαμόρφωση του ελληνικού πολιτισμού, και περιλαμβάνει επίσης στοιχεία από την ιστορία και τη διδασκαλία άλλων θρησκευτικών παραδόσεων.

Και βέβαια, δεν είναι τα «θρησκευτικά του

ΣΥΡΙΖΑ». Είναι προϊόν μιας μακράς πορείας ενδοθεολογικών συζητήσεων και διαδοχικών μεταρρυθμίσεων του μαθήματος, που ξεκινάει από τη δεκαετία ήδη της μεταπολίτευσης. Το 2008-2010 ένα τμήμα των θεολόγων προώθησε ενεργά την ανάγκη για ριζική αλλαγή του μαθήματος. Και έτσι προέκυψαν τα Νέα Προγράμματα Σπουδών, που πέρασαν απ' όλες τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ., και έτυχε απλώς στον ΣΥΡΙΖΑ η ώρα της γενικευμένης εφαρμογής τους. (Βλ. περισσότερα γι' αυτό σε παλαιότερο άρθρο μου, «Τα θρησκευτικά μεταξύ εξουσίας και χειραφέτησης», *Δρόμος*, 14/10/2016).

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το νέο μάθημα, όπως τελικά εφαρμόστηκε, είχε προβλήματα και αδυναμίες, τόσο από άποψη παιδαγωγική (θεματικό περιεχόμενο και διδακτική μεθοδολογία), όσο και από την άποψη του τρόπου που επιβλήθηκε να επιβληθεί διοικητικά και μέσα σ' ένα πλαίσιο άγνοιας ιδεολογικής πόλωσης προοδευτικών-συντηρητικών. Ίσως λοιπόν η απόφαση του ΣτΕ να είναι μια καλή ευκαιρία να δει κανείς αυτοκριτικά το όλο εγχείρημα και να ξανακεντράρουμε στην ουσία των πραγμάτων με την επίγνωση ότι το μέλλον της θρησκευτικής αγωγής δεν θα κριθεί ούτε στις δικαστικές αποφάσεις ούτε στα κυβερνητικά διατάγματα, αλλά στη διδακτική πράξη και στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας.

* Ο Βασίλης Ξυδιάς είναι θεολόγος-εκπαιδευτικός

Όσο κι αν καταπλήσσει η συντηρητική διάσταση της απόφασης του ΣτΕ, δεν πρέπει να μας διαφεύγει η άλλη της πλευρά. Ότι είναι απολύτως εναρμονισμένη, και τυπικά και ουσιαστικά, με τη φιλοσοφία του πολιτικού φιλελευθερισμού και την κουλτούρα των ατομικών δικαιωμάτων

Άγραφα: Μπουλντόζες και αστυνομοκρατία στα 2.000 μέτρα

Στα μέσα Σεπτέμβρη ο αναπληρωτής δασάρχης Καρπενησίου εξέδωσε πρωτόκολλο εγκατάστασης για το «αιολικό πεδίο» που έχει σχεδιαστεί για την κορυφογραμμή της Νιάλας, πάνω από τη λίμνη Πλαστήρα. Αυτό ήταν το πράσινο φως που περίμενε η ανάδοχη εταιρεία για να ξεκινήσει τις εργασίες, παρά το ότι δεν έχει ακόμα κατατεθεί η ΕΟΑ (Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση), κάτι που το ΣτΕ έκρινε ότι είναι ουσιαστική και όχι απλά μια τυπική υποχρέωση προκειμένου να ξεκινήσουν ή όχι οι εργασίες. Να υπενθυμίσουμε ότι η συγκεκριμένη περιοχή είναι περιοχή Natura 2000 και υπόκειται σε καθεστώς προστασίας και –τουλάχιστον προς το παρόν– κάθε εργασία είναι παράνομη.

Έτσι την Πέμπτη 19/9 τρεις μπουλντόζες ξεκίνησαν από την Καρδίτσα προς τον Άγιο Νικόλαο Βραγκιανών και τα Καμάρια στα 1.800 μέτρα υψόμετρο. Φυσικά δεν ήταν μόνοι τους: δεκάδες αστυνομικοί, ΟΠΚΕ, ασφαλίτες, τις συνόδευσαν έως πάνω στο βουνό. Η δικαιολογία: άσκηση, έρευνες για ναρκωτικά και τον ...Παλαιοκώστα! Ταυτόχρονα σε διάφορα κομβικά σημεία υπάρχει παρουσία της ΕΛΑΣ, που ελέγχει την πρόσβαση στο βουνό –ουσιαστικά την απαγορεύει– ενώ πραγματοποιήθηκαν και έρευνες σε αποθήκες κατοίκων που αντιτίθενται στην εγκατάσταση.

Παρ’ όλη την αστυνομοκρατία όμως, στο βουνό βρέθηκαν και αρκετοί κάτοικοι της περιοχής και μέλη οργανώσεων που εναντιώνονται σε αυτήν την καταστροφική εγκατάσταση η οποία είναι –τουλάχιστον προς το παρόν– παράνομη – δείτε την ανακοίνωση παρακάτω. Ακόμα αυτό το σαββατοκύριακο, 28-29 Σεπτέμβρη, θα γίνει στο καταφύγιο Καραμανώλη στο Βουτσικάκι (πάνω από το Νεοχώρι) η, προγραμματισμένη

Τα Άγραφα αποτελούν το πεδίο εκείνο που οι ιδιωτικές εταιρείες και το κράτος επιχειρούν να ξεκινήσουν τη λεηλασία όλων των σημαντικών βουνοκορφών της Πίνδου

από καιρό, Πανθεσσαλική Ορειβατική Συνάντηση. Παρά το ότι δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο κάλεσμα, είναι μια καλή ευκαιρία για να δείξει η ορειβατική κοινότητα, αλλά και όλοι όσοι αντιτίθενται, την αποφασιστικότητα τους απέναντι στο σχέδιο καταστροφής των Αγράφων, αλλά και των ελληνικών βουνών γενικότερα.

Σε ανακοίνωση που εξέδωσαν οι συμμετέχοντες/ουσες στην κινητοποίηση της 21/9/2019 τόνισαν τα παρακάτω: «Από την Πέμπτη το πρωί, 19 Σεπτεμβρίου, τρία λαστιχοφόρα μηχανήματα ιδιωτικής τεχνικής εταιρείας έχουν σταθμεύσει κοντά στον αυχένα της Νιάλας, ο οποίος κινδυνεύει να αλωθεί από την κατασκευή αιολικής εγκατάστασης. Τα μηχανήματα αυτά βρίσκονται υπό την προστασία ισχυρών αστυνομικών δυνάμεων από την Ευρυτανία και την Καρδίτσα. Εδώ και μέρες, η ευρύτερη περιοχή στα όρια των θεσσαλικών και ευρυτανικών Αγράφων βρίσκεται αποκλεισμένη από έναν αστυνομικό κλοιό. Το Σάββατο 21 Σεπτεμβρίου, δεκάδες άνθρωποι που αντιστέκονται στην καταστροφή των Αγράφων βρέθηκαν αντιμέτωποι με αυτό το πρωτοφανές καθεστώς αστυνομοκρατίας. Ήδη από τον σιδηροδρομικό σταθμό Καρδίτσας, όπου υπήρχε καλεσμένη συγκέντρωση, αυτή βρισκόταν υπό στενό αστυνομικό κλοιό, ο οποίος ακολούθησε την αυτοκινητοπορεία στα βουνά των Αγράφων. Στην περιοχή του Αγίου Νικολάου Βραγγιανών, οι ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις –πιο πολυάριθμες και από τις δεκάδες των συγκεντρωμένων!–

έκλεισαν τον δρόμο και απαγόρευσαν την πρόσβασή μας προς τον αυχένα της Νιάλας. Το καθεστώς αστυνομοκρατίας που έχει επιβληθεί αυτές τις μέρες στα Άγραφα για χατίρι των ιδιωτικών εταιρειών κατασκευής αιολικών εγκαταστάσεων συμπληρώνεται με τις αστυνομικές έρευνες σε ιδιότητα κτίσματα ανθρώπων που δεν είναι θετικά διακείμενοι στα σχέδια ισοπέδωσης των βουνοκορφών.

Τα Άγραφα αποτελούν το πεδίο εκείνο που οι ιδιωτικές εταιρείες και το συνδοιπόρο με αυτές κράτος επιχειρούν, μέσα σε αυτό το καθεστώς αστυνομοκρατίας και αδιαφορώντας για τις διαμαρτυρίες της τοπικής κοινωνίας, να ξεκινήσουν τη λεηλασία όλων των σημαντικών βουνοκορφών της Πίνδου. Εμείς, άνθρωποι από την περιοχή της Καρδίτσας και της Ευρυτανίας που βρεθήκαμε σήμερα στον αστυνομικό κλοιό, δηλώνουμε πως αυτό το κίνημα για Ελεύθερα Άγραφα χωρίς αιολικά θα διογκώνεται συνεχώς και θα βρίσκεται άμεσα απέναντι σε κάθε προσπάθεια υποβάθμισης της περιοχής και παράδοσής της στα σχέδια των καλοπληρωμένων από τις ευρωπαϊκές επιδοτήσεις εταιριών.

Καλούμε όλους τους κατοίκους της Καρδίτσας και της Ευρυτανίας, καλούμε τους ανθρώπους και τις συλλογικότητες που αντιστέκονται στη λεηλασία της φύσης να στηρίξουν έμπρακτα τον αγώνα για την υπεράσπιση αυτού του τόσο σημαντικού ιστορικά και οικολογικά τόπου.»

Πηγή: anevenontas.gr

Κυβέρνηση και Eldorado επιβεβαιώνουν τις προθέσεις τους

Μετά από δύο μήνες, ο υπουργός Περιβάλλοντος Κωστής Χατζηδάκης ανακοίνωσε επιτέλους ότι ετοιμάζεται νέα σύμβαση του Δημοσίου με την Eldorado Gold / Ελληνικός Χρυσός. Ο κ. Χατζηδάκης είπε στο Reuters: «Θέλουμε να προχωρήσουμε με μια σύμβαση η οποία από τη μία πλευρά θα στέλνει ένα φιλικό για τις επιχειρήσεις μήνυμα και από την άλλη πλευρά θα διασφαλίζει περισσότερες θέσεις εργασίας, περισσότερα μεταλλευτικά δικαιώματα (royalties) και ξεκάθαρη περιβαλλοντική προστασία για την περιοχή σε εναρμόνιση με τους ευρωπαϊκούς κανόνες. Αυτή τη στιγμή γίνονται διαπραγματεύσεις. Αυτό που είπαμε στην Eldorado Gold είναι ότι δεν θέλουμε να καθυστερήσουν αυτές οι διαπραγματεύσεις, αλλά αυτό εξαρτάται και από τις προτάσεις που θα παρουσιάσουν. Δεν μπορούμε να καταλήξουμε σε μία συμφωνία με όποιο κόστος».

Επιβεβαίωση πρώτη λοιπόν: Όλα είναι στον αέρα και πάμε για νέα σύμβαση.

Επιβεβαίωση δεύτερη: Η νέα σύμβαση δεν θα περιλαμβάνει τη μεταλλουργία χρυσού, που ο αρμόδιος υπουργός δεν αναφέρει καθόλου. Η καθετοποιημένη παραγωγή καθερών μετάλλων που ήταν «απαραίτητη προϋπόθεση» της εκμετάλλευσης, «δικαιοπρακτικό θεμέλιο» της σύμβασης, στρατηγικός στόχος, εθνική επιδίωξη και άλλα τέτοια βαρύγδουπα, έχει πλήρως εγκαταλειφθεί. Φορολογικά έσοδα για το Δημόσιο δεν θα υπάρχουν και ο κ. υπουργός σκέφτεται να αυξήσει τα royalties (μεταλλευτικά τέλη). Τα royalties παγκοσμίως, όπου προβλέπονται, δεν είναι παρά ένα μικρό συμπλήρωμα της φορολογίας και σε καμία περίπτωση δεν την υποκαθιστούν. Ο πίκης των οικονομικών προσδοκιών από την υποτιθέμενη «επένδυση» της Eldorado χαμηλώνει διαρκώς.

Επιβεβαίωση τρίτη: Ουδμία αναφορά γίνεται στην ισχύουσα –κουρελιασμένη– έγκριση περιβαλλοντικών όρων της «επένδυσης», αφού προφανώς θα γίνει νέα περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Οι δηλώσεις του κ. Χατζηδάκη είναι ένα «δωράκι» του υπουργού προς τον CEO της Eldorado Tzortz Μπερνς που προσπαθεί απεγνωσμένα να πουλήσει την εταιρεία του.

Επιβεβαίωση τέταρτη: Ο κ. Μπερνς θεωρεί ότι η «επένδυση που απομένει να γίνει» είναι μόνο η αποπεράτωση των Σκουριών.

Επιβεβαίωση πέμπτη: Η εταιρεία αναζητεί «επενδυτή» για ολική εξαγορά ή joint-venture. Εκτιμούμε ότι επιδιώκει το πρώτο, μένει να επιβεβαιωθεί.

Επιβεβαίωση έκτη, από το αρχείο της παρουσίας του κ. Μπερνς: Οι πρόσφατες άδειες στην Ελληνικός Χρυσός δεν επαρκούν για την επανεκκίνηση του έργου των Σκουριών, το οποίο παραμένει σε καθεστώς συντήρησης.

Επιβεβαίωση έβδομη, από την ίδια παρουσίαση: Επίσημα πλέον ανακοινώνεται η αύξηση της παραγωγής της Ολυμπιάδας στους 650.000 τόνους το χρόνο, κατά παράβαση της ΑΕΠΟ, με επεξεργασία στο υφιστάμενο εργοστάσιο εμπλουτισμού. Οι μόνιμοι χειροκροτητές της εταιρείας το παρουσιάζουν σαν κάτι καλό (ανεβάζει τον πήχη η Eldorado Gold). Στην πραγματικότητα είναι μια ακόμα επιβεβαίωση του ότι δεν θα γίνει ούτε η μεταλλουργία ούτε το νέο εργοστάσιο εμπλουτισμού και ο επιπλέον χρυσός που θα εξορύσσεται θα εξαγεται χωρίς να αφήνει κανένα έσοδο στη χώρα. Με τη σύμφωνη γνώμη προφανώς της κυβέρνησης.

Πηγή: antigoldgr.org

04 πολιτισμός

■ **Ιφιγένειας
Καλαντζή***

Αυλαία στο 42ο Φεστιβάλ ταινιών

Οι δημιουργίες που βραβεύτηκαν αλλά

Η αυλαία στη Δράμα έπεσε με την βράβευση αρκετών αξιολογών συμμετοχών. Η πλειάδα αγγλόφωνων παραγωγών στο Εθνικό Τμήμα περιόρισε το άκουσμα της ελληνικής γλώσσας, καθώς και την προσέγγιση της πολιτικής επικαιρότητας, ενώ η οπτική των νέων σκηνοθετών παρέμεινε αγκιστρωμένη στη δυσλειτουργικότητα της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας. Ευχάριστη, ωστόσο, έκπληξη αποτέλεσε σε μερικές περιπτώσεις η δημιουργική ένταξη κοινωνικών θεμάτων –μεταναστευτικό, ανεργία, ανέχεια– στη μυθοπλασία και όχι μόνο στο ντοκιμαντέρ, με δείγματα μάλιστα λαμπρής σεναριακής γραφής των συνεπειών της δεκαετούς κρίσης, υιοθετώντας ενίοτε και σκηνοθετικές λύσεις παλιότερων πολιτικοποιημένων σκηνοθετών.

🎬 **Χρυσό Διόνυσο** κέρδισε επάξια το εξαιρετικό «**Index**», του ελληνικής καταγωγής Σουηδού Νικόλα Κολοβού, βραβευμένου για δεύτερη φορά στη Δράμα. Ανακαλώντας στην αρχή την ηδονοβλεπτική φύση του ίδιου του σινεμά, ένα μάτι βλέπει μέσα από μια τρύπα, στα τοιχώματα ενός φορτηγού γεμάτου πρόσφυγες, που φτάνει σε παραθαλάσσια περιοχή, όπου τους περιμένει μία βάρκα. Την πολυπόθητη φυγή καθυστερεί ένα μικρό αγόρι, επειδή το δάχτυλό του σφήνωσε στην τρύπα μέσα απ' την οποία κοιτούσε. Οι μάταιες προσπάθειες να το ξεσφηνώσουν προκαλούν οργή, που οδηγεί σε θολωμένες λύσεις, με το αγόρι να

ουρλιάζει απεγνωσμένα. Ακούγεται σαν μακάβριο ανέκδοτο του Ναστρεντίν Χότζα, ωστόσο αυτή η απίστευτης αγωνίας έξυπνη και συγκινητική ιστορία, γύρω από την απελπισία που κρύβει μια παιδιάστικη επινόηση, μεταφέρει μέσα σε ένα επεξεργασμένο δωδεκάλεπτο μονοπλόνο ολόκληρη την παιδική οπτική τού εξαναγκασμού σε φυγή από τα πατρία εδάφη.

🎬 **Βραβείο Σκηνοθεσίας** δόθηκε στον Βασίλη Κεκάτο για την «**Απόσταση ανάμεσα στον ουρανό και εμάς**» (σχολιασμός στο προηγούμενο φύλλο). Οι εξαιρετικές ερμηνείες του πρωταγωνιστικού ντουέτου απέσπασαν επίσης **Τιμητική Διάκριση Αντρικής Ερμηνείας** στον Νικολάκη Ζεγκίνου και **Εύφημο Μνεία** στον Ιώκο-Ιωάννη Κοτίδη.

🎬 Στη θεματική νεανικών ταινιών ξεχώρισε το φεμινιστικό «**Ρουζ**» (18'), πρώτη μικρού μήκους του Κωστή Θεοδοσόπουλου, που κέρδισε **Βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη** «**Νίκος Κατσουρίδης**», **Βραβείο Σεναρίου** καθώς και **Τιμητική Διάκριση μακιγιάζ**. Σύγχρονο δείγμα κινηματογραφικού ρεαλισμού, η ταινία ξεχώρισε με τις εξαιρετικές ερμηνείες των πρωταγωνιστριών. Τρεις δυναμικές αντισυμβατικές γυναικείες παρουσίες διεκδικούν χειραφέτηση από κάθε μορφή σεξισμού, ώσπου μια νύχτα σε ένα μπαρ, βρίσκονται και οι ίδιες αντιμέτωπες με τη βία, επαναπροσδιορίζοντας πεποιθήσεις και τις μεταξύ τους σχέσεις. Στην πατρική εστία, όπου επιστρέφει η μια από τις τρεις, διαπιστώνει απογοητευμένη πως το ίδιο μοτίβο πατριαρχικής καταπίεσης αναπαράγεται και από τους καλλιεργημένους

γονείς της. Στον απόηχο του Παριζιάνικου Μάη, μισό αιώνα πριν, το ιδεολογικό στίγμα δίνεται με το σύνθημα στον τοίχο του διαμερίσματος «πειθαρχία τέλος, τώρα ζωή μαγική».

🎬 **Τιμητική Διάκριση Μοντάζ** απέσπασε η ταινία «**Καρτ Ποστάλ από το τέλος του κόσμου**», του Κωνσταντίνου Αντωνόπουλου (σχολιασμός στο προηγούμενο φύλλο).

🎬 Με εξαιρετικό καστ το «**Για χρόνια πλάγιαζα νωρίς**» (29') του Ιάκωβου Παναγόπουλου, που απέσπασε **Τιμητική Διάκριση Σκηνικών**, ανήκει στα οικογενειακά πορτρέτα που καταγγέλλουν την αναπόφευκτη φτωχοποίηση. Μια μεσόκοπη νοικοκυρά με κατάκοιτο σύζυγο, που επιβιώνει με μηχανική υποστήριξη, βρίσκεται σε απόγνωση όταν αδυνατεί να πληρώσει το ηλεκτρικό. Κοινωνικός ρεαλισμός δοσμένος μέσα από ένα διαφορετικό από τα καθιερωμένα κάδρο, πλάνα μιας εξαθλιωμένης καθημερινότητας, αλλά και εξαιρετική σκηνοθετική προσέγγιση αγγελοπουλικών επιρροών, με χρονικά πωγωνίσματα μέσα από επιμελημένα μονοπλάνα και εξομολογητικούς μονολόγους θεατρικής υπόστασης, που αλλάζουν τη χωροχρονική διάσταση επί σκηνής.

🎬 Το «**W**», πρώτη μικρού μήκους του έμπειρου σκηνοθέτη, σεναριογράφου και συνθέτη Στέλιου Κουπετώρη, απέσπασε **Τιμητική Διάκριση Ειδικών Εφέ** και **Βραβείο Τεχνικής Αριότητας** από την ΕΤΕΚΤ. Το εμπεριστατωμένο αντιπολεμικό μήνυμα της αγγλόφωνης αυτής ταινίας εκφράζεται άρτια σκηνοθετικά, μέσα

από ένα εξάλεπτο δουλεμένο μονοπλόνο. Μέσα σε μια τάξη, ένας δάσκαλος μιλάει για την εξέλιξη του ανθρώπου, τον homo sapiens και την ανάγκη οργάνωσης των ανθρώπων σε κοινωνίες, παράγοντας πολιτισμό, τέχνη και ποίηση. Ενώ ο δάσκαλος συνεχίζει να αγορεύει, η αρχικά κολλημένη στο πρόσωπό του κάμερα ανιχνεύει τον γύρω χώρο, εστιάζοντας στα καθραρισμένα στον τοίχο σκίτσα της εξελικτικής πορείας του ανθρώπου, δίπλα σε παιδικές ζωγραφιές, που απεικονίζουν κόσμο να εγκαταλείπει βομβαρδισμένα σπίτια. Ήχοι εκρήξεων και κραδασμοί ρίχνουν τη ζωγραφιά, αποκαλύπτοντας τον διάτρητο από σφαίρες τοίχο, ενώ η κάμερα απομακρύνεται, συμπεριλαμβάνοντας στο κάδρο που διαρκώς ανοίγεται, τα γεμάτα σκόνη και μπάζα αδειανά θρανία και σταδιακά το μέγεθος της καταστροφής και εξωτερικά, στα ερείπια του βομβαρδισμένου σχολείου, με την τρεμάμενη πλέον φωνή του τραγικού δασκάλου να συνεχίζει τον παραληρηματικό μονόλογο στην αδειανή τάξη, μεταφέροντας όλη την απόγνωση.

🎬 Έκπληξη αποτέλεσε η γεμάτη χιούμορ ευχάριστη ταινία «**Ο μάγκας**» (17') του Αλέξανδρου Κακανιάρη, που κέρδισε **Εύφημο Μνεία**, με ήρωα τον «Μάγκα», ένα 12χρονο τσιγγανόπουλο που τριγυρνάει στις αλάνες, μεταξύ Ελευσίνας και Ασπροπύργου και στις προκουαίες με τους ναύτες, καθώς ονειρεύεται να μπαρκάρει για να ξεφύγει από έναν πατέρα που τον πιέζει να τον ακολουθεί στη συλλογή παλιοσιδερικών. Ο κωμικός τόνος δίνεται με τη φρέσκια εκτός κάδρου αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο, όπου ο μικρός αυτοπαρουσιάζεται, περιγράφοντας γειτονιά και φίλους με το δικό του ταμπεραμέντο, ενώ μπλέκει

σινεμά/πολιτισμός 04

«Για χρόνια πλάγιασα χωρίς»

«Τιος»

«Μίλα»

μικρού μήκους Δράμας

και ξεχώρισαν με την ποιότητα τους

σε περιπέτειες με αδιάστατους διακινητές, μέσα από γρήγορη εναλλαγή πλάνων, στο ρυθμό χιπ χοπ και ροκαμπίλι μουσικής και κίτρινους φωτισμούς που εντείνουν την αίσθηση καλοκαιριού. Ο βίαιος κόσμος της νύχτας σε κακόφημες γειτονίες, ιδωμένος υπό ήλιο, συναντάει απολαυστικά την αστεία παιδική ματιά του πρωταγωνιστή, με φόντο το βιομηχανικό τοπίο.

🎬 Βραβευμένο από ΕΚΚ, ΟΚΛΕ, ΠΕΚΚ και GSC, το δεκαπεντάλεπτο «**Μίλα**», του Ανδρέα Βακαλιού, με διττής σημασίας τίτλο –όνομα της πρωταγωνίστριας και προστακτική του μιλώ– περιλαμβάνεται ανάμεσα στην πλειάδα φετινών ταινιών με στενάχωρες θεματικές, σχετικά με την ασθένεια γονιών. Μετά το εξαιρετικό περσινό «**Deathcar**», ο Βακαλιός ξεδιπλώνει πετυχημένα την τραυματική σχέση ενός άρρωστου πατέρα με την νεαρή κόρη του. Σκηνοθετικός ρεαλισμός αλά Νταρντέν, με κάμερα που ακολουθεί την νεαρή πρωταγωνίστρια, πλάνα λουσμένα στο φως του ήλιου, που αναδεικνύουν τα νιάτα της 20χρονης μακρυμαλλούσας, αλλά και σεναριακά επεξεργασμένους χαρακτήρες που αποκτούν υπαρξιακό βάρος, τη μέρα που η κόρη αποφασίζει να επισκεφτεί τον πατέρα της στο νοσοκομείο, σε μια συνάντηση που επαναπροσδιορίζει τη σχεδόν ανύπαρκτη σχέση τους, μπρος στην προοπτική του θανάτου.

🎬 Αξιόλογες σκηνοθετικές προσεγγίσεις, που δεν βραβεύτηκαν: Σε ένα μόνο δεκάλεπτο, ο Κώστας Τατάρογλου μεταφέρει έξοχα στο «**Τιος**» την εγκατάλειψη μιας εξαθλιωμένης επαρχίας, μέσα από την ελλειπτική αφήγηση

της ιστορίας ενός νεαρού, που μετά την ταφή του πατέρα του, παρατάει τη μάνα του και το φτωχικό τους στο χωριό, για να μεταβεί στα αστικά κέντρα. Ανάμεσα σε σιωπές και κενούς χρόνους, η σκηνοθετική επιδεξιότητα βασίζεται στη χωροχρονική χρήση των αγγελοπουλικών πλάνων-σεκάνς, που εκφράζουν ταυτόχρονα διαφορετικές χρονικές στιγμές, μέσα από την κίνηση της κάμερας σε διαρκή αφηγηματική ροή. Η εγκυβωτισμένη σύλληψη του ήρωα να κοιτάζει μέσα από το παράθυρο τον εαυτό του που σκάβει απ' έξω, προδίδει υπερρεαλιστική φιλοσοφική διάσταση, που εδράζει σε ταρκοφσικές και αντονιονικές σκηνοθετικές επιρροές, με αινιγματικές εικόνες που παρουσιάζουν ταυτόχρονα, σε μια λήψη παρόν, παρελθόν ή μέλλον.

🎬 Με περιορισμένες αρκετά φέτος τις θεματικές ταινιών είδους, ξεπρόβαλαν μονάχα μερικές, σχετικά με τον κόσμο της νύχτας. Ολοένα σπανίζουν και οι ταινίες που θίγουν εργασιακές θεματικές, παρότι η ανεργία μαστίζει. Δείγμα ατόφιου κοινωνικού ρεαλισμού σχετικά με ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον είναι «**Η γραμμή**» (11') του Λουκά Αγέλαστου. Μια τραπεζική υπάλληλος εκπαιδεύεται από έναν έμπειρο συνάδελφο πώς να παρακάμπει ηθικές αναστολές και να απαιτεί τηλεφωνικά, ως στυνγή εισπράκτορας, την αποπληρωμή μικροοφειλών, ενοχλώντας ακόμα και συγγενείς. Σοκάρεται όμως όταν μια ανυποψίαστη για το χρέος του γιου της μητέρα, της αποκαλύπτει την απώλειά του, εξαιτίας θανατηφόρου δυστυχήματος.

🎬 Στις ταινίες που εμπλέκουν δημιουργικά

κοινωνικές θεματικές όπως το προσφυγικό, συγκαταλέγεται και το «**Γιαζίντι**» (20'), σπουδαστική ταινία του μόλις 21χρονου Έκτορα Σακαλόγλου, που καταγράφει την τελευταία μέρα πριν την αναχώρηση για κεντρική Ευρώπη του λιγομίλητου Σαμάν της φυλής Γιαζίντι, ενός βορειο-Ιρακινού πρόσφυγα, που επιβίωνε στην Αθήνα ως πυγμαχός. Η δυναμική σκηνοθεσία με βραδινά πλάνα συμπληρώνεται με εμβόλιμες εικόνες μνήμης από βίαιη καταστολή αστυνομικών, αλλά και από την καταδίωξη μαυροντυμένων εθνικιστών με πυρσούς. Η ένταση σε στημένους αγώνες στο ρινγκ αποδίδεται με μαυροκόκκινους φωτισμούς, μέσα από διαφορετικές γωνίες λήψης, που προβάλλονται ταυτόχρονα σε μια οθόνη μοιρασμένη στα τέσσερα. Ο σκληρός κόσμος των πυγμάχων μπλέκεται σεναριακά με μεταναστευτικό και ρατσισμό, σε μια ιστορία με πρωταγωνιστή έναν μετανάστη που θα μπορούσε να διακριθεί στο άθλημά του. Η μετακίνησή του προς τα σύνορα λειτουργεί μεταφορικά σαν ταξίδι με τη βάρκα του Αχέροντα. Η σκηνοθετική δεξιοτεχνία εμπλουτίζει το ρεαλισμό, καταλήγοντας σε ένα συμβολικό πλάνο, με την αλλαγή κάδρου σε οριζόντιο άνοιγμα θέασης, σαν υποκειμενική λήψη μέσα από το άνοιγμα μπουργκας, με τα δακρυσμένα μάτια μιας γυναίκας. Η μετάβαση στον άλλον κόσμο, με φόντο το ομιχλώδες ορεινό τοπίο με την ανεμογεννήτρια, υπογραμμίζεται με ένα απόκοσμο χορωδιακό του Άρβο Περτ.

🎬 Εξαιρετική, τέλος, χρήση αλλαγής κάδρου και σπουδή πάνω στο μονοπλάνο παρατηρούμε και στο «**The right one**» (14'), του διακεκριμένου στη Δράμα Γαβριήλ Τζάφκα, που συνσκηνοθετεί με την Σλοβένη Urška Djuki, όπου καταγράφεται

η κρίσιμη επίσκεψη της αρραβωνιαστικιάς του γιου στην κτητική χήρα μητέρα του, που την ερμηνεύει η καταξιωμένη Σέρβα ηθοποιός Μιριάννα Καράνοβιτς. Η προετοιμασία με μπισκότα και πίτες για την υποδοχή δεν αποτρέπει τα πικρόχολα υπονοούμενα που προκαλούν την επιθυμητή ρήξη. Το βαθύτερο ψυχαναλυτικό σημαινόμενο εμπεριέχεται στην εμπνευσμένη σημειολογικά σκηνοθετική σύλληψη, αποδεικνύοντας πως η μικρή διάρκεια στα χέρια ικανών δημιουργών μπορεί να δώσει ολοκληρωμένη κινηματογραφική πρόταση. Ανάμεσα στο σκηνοθετικό παιχνίδι με το ηχητικό σημαινόμενο που αναπτύσσεται στο εκτός κάδρου πεδίο, οι σκηνοθέτες μας υπενθυμίζουν πως στο σινεμά τα πάντα εξαρτώνται από την οπτική γωνία και το κάδρο που επιλέγει ο σκηνοθέτης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αρχικά αινιγματική θέση της σταθερής κάμερας αποκαλύπτει, μέσα από σεναριακά συμφραζόμενα, το υποκειμενικό άγρυπνο βλέμμα ενός απόντος τέταρτου χαρακτήρα, απέναντι απ' τους τρεις ορατούς πρωταγωνιστές. Παράλληλα όμως, το αρχικά σταθερό μονοπλάνο, όπου εκτυλίσσεται όλη η δράση σε πραγματικό χρόνο, μπροστά απ' την κάμερα, ανακαλώντας τη μετωπικότητα και αμεσότητα της θεατρικής σύμβασης, μετακινείται σταδιακά μέσα από μια ανεπαίσθητη εστίαση που προκαλεί αλλαγή σχήματος του κάδρου, περιορίζοντας το αρχικά απλωμένο σε όλη την οθόνη άνοιγμα του φακού, στο ορθογώνιο κάδρο που ορίζεται από τη φωτογραφία της πατρικής φιγούρας, στην οποία αναφέρεται η όλη σύλληψη.

* Η Ιφιγένεια Καλαντζή είναι θεωρητικός-κριτικός κινηματογράφου, ifigenia.kalantzi@gmail.com

04 πολιτισμός/πρόσωπα

► Παναγιώτης Λαμπρίδης, συγγραφέας

Το –διασκεδαστικό– ημερολόγιο ενός γραφίστα

■ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΣΤΟΦΟΡΟ

► **Γιατί αποφάσισες να βγάλεις αυτό το βιβλίο;**
Έλα μου ντε. Γιατί άραγε; Εγώ να πω ότι τα ποιήματά μου ήθελα να βγάλω, αλλά ο εκδότης μου είπε «Φιλαράκι σε καμία περίπτωση. Θα πεινάσουμε κι οι δύο». Αλλά έλα που είχα το ψώνιο μου. Και βρήκα τη λύση. Του έδωσα Το *Ημερολόγιο ενός Γραφίστα* και ξετρελάθηκε. Μετά, τον εκβίασα ότι αν θέλει να το βγάλει θα πρέπει να βγάλει και τα ποιήματά μου. Ε, και περιμένω τώρα. Εντάξει πλάκα κάνω. Ήθελα πολύ να βγάλω το ημερολόγιο, γιατί ήταν η πρώτη μου απόπειρα να γράψω κάτι σε μεγάλη φόρμα που να έχει ροή και συνοχή, αλλά και γιατί θεώρησα ότι δεν υπάρχει κάτι αντίστοιχο που να έχει κυκλοφορήσει. Οι γραφίστες, ξέρεις, είμαστε και λίγο μονόχνοτοι τύποι. Δεν ασχολούμαστε πολύ ο ένας με τον άλλον. Πού να κάτσει λοιπόν να γράψει άνθρωπος για τον χώρο. Έτσι, που λες, είδα το κενό στην Αγορά και είπα «Αρχηγέ μου, θα κάνουμε τζακπότ. Θα τσινήσουν ίσως μερικά από τα συναδελφάκια και θα σε βρίσουν ολίγοι πρώην εργοδότες, αλλά τι να γίνει». Κάπου διάβασα ότι ένας συγγραφέας δεν μπορεί να είναι μια ντροπαλή στριπτιζέζ. Πρέπει να εκτεθείς και να πεις τη γυμνή αλήθεια. Και αποφάσισα το λοιπόν να γδυθώ. Έτσι είναι η ζωή.

► **Υπήρξαν στιγμές που είπες «φτάνει πια τα παρατάω»; Τι σου έδωσε τη δύναμη να συνεχίσεις;**

Να πω, φτάνει τα παρατάω στη γραφιστική, ή φτάνει τα παρατάω στη συγγραφή του βιβλίου; Ε, και στα δύο να σου πω δεν θα μου έκανε καμία εντύπωση να τα παρατήσω, γιατί είμαι και τύπος που βαριέται εύκολα. Από συγκυρίες, νομίζω, συνεχίζω να κάνω αυτή τη δουλειά και από καραμπόλα έβγαλα αυτό το βιβλίο. Με την ευκαιρία, να σου πω για το βιβλίο ότι το βγάλαμε μέσα σε μια βδομάδα. Παίζει να κάνουμε και το παγκόσμιο ρεκόρ γρηγορότερης έκδοσης. Πότε το έστειλα, πότε μου το ενέκριναν, πότε τυπώθηκε, πότε το παρουσίασα και πότε σου δίνω συνέντευξη εδώ, δεν έχω καταλάβει τίποτα. Αλλά και πάλι δεν μου προκαλεί καμία έκπληξη, γιατί να σου εκμυστηρευτώ εδώ, ότι έχω αγοράσει γαμπριάτικο κουστούμι και αμάξι μέσα σε ένα τέταρτο. Συμπερασματικά λοιπόν από ότι φαίνεται, η ταχύτητα μού ταιριάζει. Αλλά τι λέγαμε, α ναι, για το αν θα έλεγα φτάνει τα παρατάω. Ε, κοίταξε να σου πω, εγώ δεν είμαι και εγωιστής άνθρωπος. Αν δω ότι κάτι δεν τραβάει ρε παιδάκι μου, γιατί να καταπιεστώ και να ζαλίζω τον κόσμο; Τα βάζω πάνω στην

Τον γνώρισα στο 48ο Φεστιβάλ Βιβλίου στο Ζάππειο κι είχαμε μια πρώτη συζήτηση για το βιβλίο του. Το χιούμορ του εξαιρετικό και η συνέντευξή μας κατέληξε να γίνει ένα είδος standup comedy!

Το *Ημερολόγιο ενός γραφίστα* κυκλοφορεί από τις νέες εκδόσεις Υδροπλάνο και όντως ξεχωρίζει και για τη γραφιστική δουλειά. Διασκεδαστικό και σπαρταριστό, προσαρμοσμένο ωστόσο στην οδυνηρή

ζυγαριά μου και λέω, «αγόρι το θες πολύ αυτό που κάνεις; Αξίζει τον κόπο; Είσαι καλός ή παραμυθιάζεσαι;» Κάθομαι που λες, διαλογίζομαι λίγο κι αν καταφέρω και απαντήσω συνεχίζω. Αλλιώς λέω, άμε στο καλό.

► **Σε βοήθησε η αίσθηση του χιούμορ που έχεις ή σε παρεξηγούσαν;**

Και τα δύο. Άλλοι τρελαίνονται, άλλοι με βρίζουν. Μερικές φορές με βρίζω κι εγώ. Κι αυτό γιατί το χιούμορ μου τις περισσότερες φορές δεν έχει σταθερό παρονομαστή. Εξε-

λληνική πραγματικότητα των τυπογραφιών και των εκδόσεων. Μια εξαιρετική σάτιρα του τρόπου που λειτουργούν τα διάφορα αφεντικά, έχοντας κάθε είδους απαιτήσεις από τους εργαζόμενους που αμείβονται με το ελάχιστο δυνατόν...

Το χιούμορ γίνεται ενίοτε πικρό σε διάφορες καταστάσεις όπου ο συγγραφέας προσπαθεί να βρει μια οποιαδήποτε δουλειά. Δεν γράφω τίποτε άλλο. Σας αφήνω να απολαύσετε τον χειμαρρώδη λόγο του.

λίσσεται και μεταλλάσσεται, όπως ακριβώς και εγώ παχαίνω και ψηλώνω. Καλά, τώρα πια μόνο παχαίνω, αλλά λέμε. Δηλαδή, για να σου δώσω να καταλάβεις, με άλλα πράγματα γελούσα μικρός με άλλα τώρα. Μόνο με το Βέγγο γελάω πάντα. Έτσι και με το χιούμορ μου.

Άλλα πράγματα μου φαίνονταν αστεία πριν πέντε χρόνια, άλλα τώρα. Τα διαβάζω καμιά φορά τα παλιά μου κείμενα και λέω «Θεέ μου τι μπουρδες». Αλλά αυτό δεν με σταμάτησε. Κι αυτό γιατί υπάρχουν άνθρωποι που περνάνε καλά

με τα γραπτά μου. Ξέρεις, είναι μεγάλη υπόθεση να κάνεις τους άλλους να γελάνε. Δεν θα ξεχάσω μια κοπέλα που δεν την ήξερα προσωπικά, απλά διάβαζε το μπλογκ μου και μου έστειλε ένα μήνυμα κάποτε που έλεγε: «Ψίλε μου θέλω να σου πω κάτι, έχω μια δουλειά που σιχαίνομαι, έναν άντρα στον κόσμο του και με τα παιδιά μου βριζόμαστε όλη μέρα. Η μόνη μου ευχαρίστηση είναι όταν γυρίζω το βράδυ σπίτι και διαβάζω τις ιστορίες σου. Η μόνη στιγμή της ημέρας που χαμογελάω. Να σαι καλά». Μετά από αυτό σου φεύγουν όλα τα διλήμματα. Όχι πως είχα, αλλά λέμε τώρα.

► INFO

Το *Ημερολόγιο ενός Γραφίστα* μπορείτε να το παραγγείλετε διαδικτυακά στο | <https://www.ydroplanobooks.gr/product/imerologio-enos-grafista/> Επίσης μπορείτε να το παραγγείλετε στο βιβλιοπωλείο της γειτονιάς σας.

πρόσωπα/πολιτισμός 04

Τι σημαίνει να είναι κανείς γραφίστας σήμερα. Ωραία ερώτηση. Σημαίνει να κάνεις οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα, εκτός της γραφιστικής. Αν αναλογιστούμε ότι το καημένο το επαγγελματάκι βάρεσε μπιέλες στην κρίση, τι άλλο θα μπορούσα να απαντήσω. 90% ανεργία είχαμε. 20 χρόνια σερί δούλευα και κατέληξα σερβιτόρος σε πατσατζίδικο...

»«Φωτογραφίζεις» κάποια πρόσωπα, κυρίως εργοδότες. Δες να υπάρξουν αντιδράσεις απ' όσους αναγνωρίσουν τον εαυτό τους;

Α, να μια συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης. Το παρεξηγημένο χιούμορ που λέγαμε. Ελπίζω να μην μου ξέφυγε κανέναν όνομα και φάω καμία μήνυση. Ε, τι να πω, ας πρόσεχαν. Όπως έστρωσες θα κοιμηθείς. Εμένα με σκέφτηκαν τι αντίδραση θα είχα όταν μου έκαναν γυμνάσια; Αν έχουν καμιά αντίρρηση, να γράψουν κι αυτοί βιβλίο ότι τα πράγματα γίναν αλλιώς. Να γράψουν το «Ημερολόγιο ενός εργοδότη». Καμία αντίρρηση. Ελευθερία λόγου έχουμε. Αλλά μεταξύ μας να σου πω κάτι; Σιγά τα ωα. Και τι έγγραφα; Που νευρίασα μια μέρα που μου έδωσε ένας τη σφουγγαρίστρα να του κάνω το μαγαζί και τον έβρισα; Τίποτα. Ανθρώπινο είναι. Δηλαδή τι να του έλεγα «Μάλιστα αφεντικό να σου κάνω και τις τουαλέτες»; Κι αυτός στη θέση μου θα έβριζε τον εαυτό του. Αν παρεξηγήθηκε κανείς να του ζητήσω και συγγνώμη. No Problem.

Αλλά θέλω να μου ζητήσει και αυτός που με πρόσβαλλε τότε. Από την άλλη, να πω ότι το βιβλίο δεν είναι το ημερολόγιο της αθώας γραφιστικής περιστεράς εναντίον του κακού εργοδότη λύκου. Δηλαδή, εν ολίγοις δεν ήμουν κι εγώ το υπόδειγμα υπαλλήλου. Να τα λέμε κι αυτά. Κάνω κι εγώ την αυτοκριτική μου εκεί μέσα. Και να πω και κάτι τελευταίο για να έρθουμε στα ίσια μας. Σέβομαι όλον τον κόσμο που μου έδωσε μια ευκαιρία να εξασκήσω το επάγγελμα, ασχέτως αν τα τσανάκια μας δεν κόλλησαν. Ίσως φταίω κι εγώ βρε αδερφέ. Αλλά ποιος τα θυμάται τώρα; Περρασμένα ξεχασμένα.

»Τι σημαίνει να είναι κανείς γραφίστας σήμερα;

Τι σημαίνει να είναι κανείς γραφίστας σήμερα. Ωραία ερώτηση. Σημαίνει να κάνεις οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα, εκτός της γραφιστικής. Αν αναλογιστούμε ότι το καημένο το επαγγελματάκι βάρεσε μπιέλες στην κρίση, τι άλλο θα μπορούσα να απαντήσω; 90% ανεργία είχαμε. 20 χρόνια σερί δούλευα και κατέληξα σερβιτόρος σε πατσατζίδικο.

Τώρα τελευταία έστρωσαν λίγο τα πράγματα, αλλά μην τα ρωτάς. Έχω κόσμο εγώ, συναδέλφους, που κάνουν ότι πιο άσχετο μπορείς να φανταστείς. Να πούμε και την αλήθεια ήμασταν και λίγο υπεράριθμοι. Λαμπερό το επάγγελμα, πολύς ο κόσμος. Κι η κουτσή Μαρία ήθελε να γίνει γραφίστας. Ούτε το μολύβι δεν μπορούσαν

να κρατήσουν και πήγαιναν γραφιστική. Σαν να πάω εγώ, να πούμε, να δηλώσω Μουσικών Σπουδών στο πανεπιστήμιο και να μην ξέρω να παίζω ούτε το τρίγωνο από τα κάλαντα. Συμπέρασμα: άνεργος. Από την άλλη, όσοι εδέησαν και συνέχισαν, είχαν να αντιμετωπίσουν την ελληνική πραγματικότητα στην Αγορά. Ο Έλλην πελάτης – εργοδότης, εκτός βέβαια φωτεινών εξαιρέσεων, δεν θα σε δει ποτέ ως συνεργάτη αλλά ως υπάλληλο. Πλερώνω σου λέει κύριος, θα κάνεις μόκο και θα ισορροπήσεις μέχρι και κορόμηλα στη μύτη αν το ζητήσω. Γκέγκε; Και τι να κάνεις εσύ; τρως τη μούγκα μαζί με το κορόμηλο και κάνεις τη δουλειά μαζί και τον σταυρό σου για το αν θα σε πληρώσει ο πελάτης - εργοδότης και πότε. Αυτό σημαίνει να είσαι γραφίστας σήμερα.

»Μπορείς να δώσεις κάποιες οδηγίες προς ναυτιλομένους;

Για να μιλήσω ειλικρινά δεν είμαι και τόσο καλός με τις οδηγίες, ούτε με τις βάρκες τα πάω καλά, για αυτό αν και μ' αρέσει πολύ το ψάρεμα έχω αφήσει τον αδερφό μου να κουμαντάρει ένα σκαφάκι που έχουμε, γιατί με μένα θα πιάναμε πάτο. Αλλά ας αφήσω το χιούμορ, που σε κάποια χρόνια, όπως λέγαμε, ίσως είναι αμφιλεγόμενο και να σου απαντήσω σοβαρά. Ήρθε μια φίλη μου προχτές στην Έκθεση Βιβλίου και μου έφερε την κορούλα της που ήθελε να γίνει γραφίστρια να της πω δυο πράγματα για το επάγγελμα.

Τι να της πω; Διάβασε το βιβλίο να μάθεις; Θα της έπεφταν τα δόντια και να σου πω εμένα δεν μου αρέσει να επηρεάζω τους ανθρώπους και να τους δείχνω που να πάνε. Θα το 'χω κρίμα στον λαιμό μου να τους δείξω τη λάθος κατεύθυνση. Θα μιλήσω γενικά κι ο καθένας ας πάρει αυτά που θέλει. Δοιπόν, η γραφιστική είναι ένα επάγγελμα που πρέπει να είσαι Λερναία Ύδρα. Σου κόβουν το ένα κεφάλι, φυτρώνεις ένα άλλο. Δεν τραβάει με τις καρτούλες, πιάνεις τη συσκευασία. Δεν πάει με τη συσκευασία, πιάνεις τα βιβλία. Δεν πάει με τα βιβλία, κάνεις Web Design. Δεν πάει με το Web Design, αλλάζεις επάγγελμα. Καταλάβατε που το πάω, αλλά υπάρχει κι αυτή η εκδοχή, να μην σου κάνει τελικά. Αν όμως σου κάνει, το ρεζουμέ είναι ότι υπάρχει μεγάλη γκάμα στην απασχόληση, δεν θα βαρεθείς ποτέ. Αρκεί να σου αρέσει η δημιουργία. Κι αυτή θα είναι και η μοναδική οδηγία που θα δώσω. Σου αρέσει η δημιουργία; Προχώρα.

«Άγριος Σπόρος» για πέμπτη χρονιά

Μια παράσταση του Γιάννη Τσίρου, από την Ομάδα Νάμα

Μία από τις πιο επιτυχημένες παραστάσεις των τελευταίων χρόνων, ο «Άγριος Σπόρος» του Γιάννη Τσίρου, σε σκηνοθεσία Ελένης Σκότη, από την Ομάδα Νάμα συνεχίζει για πέμπτη χρονιά τις παραστάσεις του στην Κεντρική Σκηνή του Επί Κολωνών ανοίγοντας τη νέα θεατρική περίοδο. Ένα εξαιρετικό έργο για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία με πικρό χιούμορ και με ανάγλυφες όλες τις παθογένειες ενός λαού που έχει μάθει να είναι θύμα και θύτης την ίδια στιγμή. Ένα επαρχιακό τοπίο όπου η ανυπακοή σε διατάξεις και νόμους αποτελεί καθημερινή άσκηση επιβίωσης. Ένα κλίμα που μεταστρέφεται από ανυπόστατες υποψίες. Ο ήρωας δεν κατανοεί ποτέ με ακρίβεια τους λόγους για τους οποίους θεωρείται ύποπτος. Η απολογία του είναι πάντα αδύναμη, γιατί το κατηγορητήριο βασίζεται πάντα σε μισές αλήθειες. Αλλά όταν η μισή αλήθεια συμπληρώνεται από προκατάληψη είναι αρκετή για να σε καταδικάσει.

Η υπόθεση του έργου

Με την αυτοσχέδια καντίνα που έστησε ο Σταύρος σε μια απόμερη παραλία προσπαθεί να φέρνει βόλτα τα χρέη που τον έχουν ζώσει πουλώντας σουβλάκια τα καλοκαίρια στους λιγοστούς τουρίστες. Όμως η μυστηριώδης εξαφάνιση ενός νεαρού γερμανού θα φέρει φέτος τα πάνω κάτω. Οι σε βάρος του υποψίες απ' τους γερμανούς που κατέφθασαν στην περιοχή διχάζουν στην αρχή το χωριό, αλλά όλοι σιγά-σιγά θα θυμηθούν ότι η καντίνα είναι αυθαίρετη, το φυσικό τοπίο παραβιάζεται, η γεννήτρια δημιουργεί ηχορύπανση, το χοιροστάσιό του, που βρωμιάει, δεν έχει και άδεια και... πάει λέγοντας. Άσε που αυτός είναι κι ο σφάχτης της περιοχής. Οι υποψίες που με τα συμφραζόμενα και τις προκαταλήψεις έγιναν βεβαιότητες θα μείνουν μετέωρες όταν οι έρευνες θα στραφούν αλλού. Τίποτα όμως δεν θα είναι όπως πριν. Μόνο η ακλόνητη πεποίθηση του Σταύρου, που θα παλεύει αενάως με νύχια και με δόντια, πως οι άλλοι ευθύνονται για όλα.

► INFO

Παραγωγή: Ομάδα Νάμα
Κείμενο: Γιάννης Τσίρος
Σκηνοθεσία: Ελένη Σκότη
Σκηνικά, Κοστούμια, Δ/ση Παραγωγής: Γιώργος Χατζηνικολάου
Φωτισμοί: Αντώνης Παναγιωτόπουλος
Μουσική & Επιμέλεια ήχου: Στέλιος Παννουλάκης
Φωτογραφίες: Μαρία Αναματερού, Γιώργος Χατζηνικολάου
Βοηθός σκηνοθέτη: Περίκλεια Χονδροπούλου, Κωνσταντίνος Κεσσιδής
Βοηθός παραγωγής: Μαρία Αναματερού
Υπεύθυνη επικοινωνίας παράστασης: Ελεάννα Γεωργίου

Διανομή
Σταύρος: Στάθης Σταμουλακάτος

Χαρούλα: Χριστίνα Μαριάνου
Αστυνομικός: Χρήστος Κοντογεώργης
Πρεμιέρα: Τετάρτη 2 Οκτωβρίου 2019
Τελευταία παράσταση: Κυριακή 19 Ιανουαρίου 2020
Ημέρες & ώρες παραστάσεων: Τετάρτη, Παρασκευή & Σάββατο 9:15μ.μ, Κυριακή 7:30μ.μ
Τιμές εισιτηρίων: Καθημερινές: Κανονικό: 15,00€, Φοιτητικό/Ανέργων/Ανω των 65: 12,00€ – Σάββατο/Κυριακή/αργίες: Κανονικό: 17,00€, Φοιτητικό & Ανέργων: 14,00€, Ανω των 65: 15,00€
Διάρκεια: 100'
Χώρος: Επί Κολωνών – Κεντρική Σκηνή

Κράτηση θέσεων & πώληση εισιτηρίων στο ταμείο του Επί Κολωνών, Ναυπλίου 12 & Λένορμαν 94, Κολωνός, τηλ 210 5138067, email: xkolono@otenet.gr, site: www.epikolono.gr, Facebook: epikolono.gr, στάση Μετρό Μεταξουργείο
Προπώληση εισιτηρίων με τιμή προσφοράς μέχρι 30/9: www.viva.gr/tickets/theater/epi-kolono/agrios-sporos

04 πολιτισμός & βαρβαρότητα ■ ΤΟΥ Ηρόστρατου

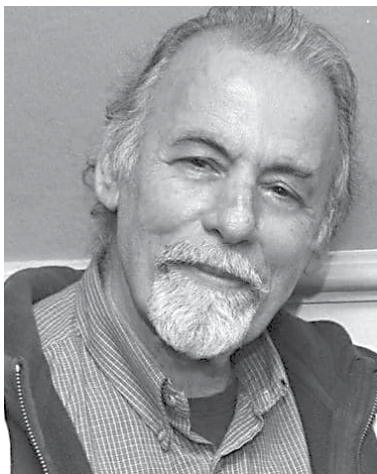
Μνήμη Φαίδωνα Θεοφίλου

*Φεύγω και βλέπω τον άνεμο να ορμά,
Ξανοίγοντας*

*Την κατήφεια των χρωμάτων του φθινοπώρου
Φαίδων Θεοφίλου, Η λειτουργία της Μήθυμνας*

...Εγώ έκανα παρέα στον μπαμπά, που κάθισε στο καφενείο δίπλα στη θάλασσα και ξεφύλλιζε ένα μικρό βιβλίο που είχε αγοράσει, τη «Λειτουργία της Μήθυμνας», πίνοντας ένα ουζάκι, που το συνόδευε με παστή σαρδέλα Καλλονής. Πολύ στο διάβασμα το είχε ρίξει η οικογένεια. Αλλά φαίνεται η Λέσβος είχε στο αίμα της τη λογοτεχνία από τα αρχαία χρόνια...

Το απόσπασμα είναι από το βιβλίο μου Ένα κουτί θάλασσα (εκδόσεις Μίνωας)

Η Λειτουργία της Μήθυμνας είναι ποιητικό έργο του αγαπημένου ποιητή και πεζογράφου Φαίδωνα Θεοφίλου, που έφυγε από τη ζωή το βράδυ της Τετάρτης 18 Σεπτεμβρίου στα 72 του χρόνια...

Τον Φαίδωνα τον γνώρισα μέσω της κόρης του, της φίλης και εκλεκτής συναδέλφου -δημοσιογράφου Μικέλας Θεοφίλου. Διάβασα τα βιβλία του και παρακολουθούσα ανελλιπώς το Ιστολόγιό του «Ο Θεός στο καφενείο». Ανταλλάσσαμε σκέψεις διαδικτυακά και τηλεφωνικά...

Το 2008 είχα περιλάβει το βιβλίο του στα καλύτερα που διάβασα εκείνη τη χρονιά. Έγραφα τότε:

«Φαίδων Θεοφίλου, *Η λειτουργία της Μήθυμνας*

Εδώ πηγαινέει το δικό μου βραβείο ποίησης. *Η λειτουργία της Μήθυμνας*, του αγαπημένου Μόλυβου, συνεχίζει την ποιητική παράδοση του μαγικού νησιού του Βόρειου Αιγαίου. Δεν είναι τυχαίο ότι από τα χώματα της έχουν ξεπηδήσει -ήδη από την αρχαιότητα - μερικοί από τους σημαντικότερους ποιητές, πεζογράφους, ζωγράφους. Σαπφώ, Μυριβήλης, Θεόφιλος, Ελύτης και τόσοι άλλοι. Συνεχιστής τής ζωντανής αυτής παράδοσης ο ποιητής Φαίδων Θεοφίλου, μας ταξιδεύει ακόμη μια φορά

με τους στίχους του. Καταφέρνοντας να μας γεμίσει με την ουσία όλης αυτής της ομορφιάς. Να μας κάνει να βρεθούμε κι εμείς εκεί. Μια έναστρη νύχτα, με το κεφάλι λίγο θαλισμένο από τα εξάισια ούζα της Λέσβου, να βλέπουμε, όπως δεν είδαμε ποτέ ... (εκδόσεις Αλεξάνδρεια, σελ. 62)».

Συνεργαστήκαμε με τον Φαίδωνα και ως μέλη της Κριτικής Επιτροπής στον 2ο Διαγωνισμό Διηγήματος «Στέλιος Ξεφλούδας» με θέμα *Έγκλημα στο χωριό*. Εντυπωσιαστήκαμε όλοι με τη βαθιά και εύστοχη κριτική του ματιά. Είχε διαβάσει τα διηγήματα με τον πιο προσεκτικό τρόπο κι είχε κάνει παρατηρήσεις για όλα...

Τον Ιούλιο του 2010 μου παραχώρησε μια πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη για τον *Δρόμο* με αφορμή τη συλλογή διηγημάτων του *Η Νεκροφάνεια του πέ-ους*. Έλεγε -μεταξύ άλλων: «...Θα πρέπει να πω ότι η λέξη "διανοούμενος" μου είναι απεχθής, επειδή στη χώρα μας, ιδιότητες σαν κι αυτήν, ενώ θα έπρεπε να παράγουν σκέψη και να προκαλούν τον σεβασμό, γίνονται διαβατήριο για την επίτευξη προσωπικών επιδιώξεων. Προτιμώ τη λέξη "σκεπτόμενος" και ακόμα καλύτερα: πολίτης με συνείδηση του ρόλου του...»

Στην τελευταία ανάρτησή του στη σε-

λίδα του στο facebook, τον Αύγουστο, έγραφε: «...Περπατώ σαν να ταξιδεύω ταυτόχρονα, μέσα σ' ένα κόσμο που θέλω να πιάσω. Ένα νέο βιβλίο που δεν θέλω να είναι μόνο μια ενδιαφέρουσα ιστορία, αλλά να αφήνει και κάτι πολύτιμο στον αναγνώστη, που θα τον βοηθήσει να κατανοήσει καλύτερα τη ζωή και τους ανθρώπους.

Ο συγγραφέας λοιπόν, (μιλάμε για πεζογραφία) είναι και σκηνοθέτης, που χωροθετεί το έργο που πρόκειται να γράψει, διαλέγει τα πρόσωπα (casting) και όλες τις λεπτομέρειες στην υπόθεση, που θα κάνουν πειστικό το στήσιμο ενός έργου. Η ικανότητα βέβαια αυτή του σκηνοθέτη και η λειτουργία του, εντάσσεται στην κύρια ιδιότητα, και του συγγραφέα, που αφού σκηνοθετήσει και γράψει το έργο, απευθύνεται στο αναγνωστικό κοινό αναφέροντας από αυτό, την αναγνωστική συμμετοχή στο έργο του. Έτσι λοιπόν, τη μισή δουλειά την κάνω περπατώντας και την άλλη γράφοντας...»

Τώρα μένει θλίψη και κενό.

Όμως θα έχουμε πάντα τα υπέροχα γραπτά του. Κι ας έγραψε ο ίδιος στη Λειτουργία της γενέτειράς του που τόσο αγάπησε:

Φεύγω,

μέχρι

που βγαίνω έξω από το τραγούδι μου

οδηγός
για τις δωρεάν
εκδηλώσεις
της Αθήνας

**είσοδος
ελεύθερη**

📍 Θέατρο

Δευτέρα 30 Σεπτεμβρίου

Η Ανοικτή Τέχνη, διοργανώνει τιμητική βραδιά για τον **Γιώργο Σκούρτη** και το πρωτοποριακό έργο του, που ανανέωσε την σύγχρονη ελληνική δραματουργία (Νταντάδες, Κομμάρτια και θρύψαλα, Εκτελεστές, Ηθοποιοί, Παγιδευτές, Σοκ, η Δίκη του Σωκράτη, Ο Καραγκιόζης παρά λίγο Βεζύρης κ.α). Για τον θεατρικό συγγραφέα Γιώργο Σκούρτη, θα μιλήσουν οι: Γιώργος Αρμένης, Κώστας Γεωργουσόπουλος, Παναγιώτης Μέντης. Ο Τάκης Χρυσικάκος θα διαβάσει αποσπάσματα από το άπαιχτο αριστούργημα του Σκούρτη Υπόθεση Κ.Κ (Υπόθεση Κώστας Καραγιώργης). Στις 20:00, Φιλελλήνων & Ναυάρχου Νικοδήμου 2. Είσοδος ελεύθερη. Απαραίτητη η κράτηση θέσεως στο email της Ανοικτής Τέχνης: info@anoixtitexni.gr.

📍 Μουσική

Δευτέρα 30 Σεπτεμβρίου

Ο **Γιάννης Αγγελάκας** μας προσκαλεί στον Ασύρματο, στην τελευταία συναυλία του καλοκαιριού, για μια αληθινή γιορτή με μουσικές και στίχους που αγαπάμε, έχοντας στις αποσκευές του τραγούδια από τις Τρύπες μέχρι και σήμερα. Μια ηχητική έκρηξη γεμάτη ένταση, αμεσότητα, νεύρο και ρυθμό, σε πλήρη συντονισμό με το κοινό, όπως ακριβώς και οι μουσικοί της μπάντας των 100°C, που μαζί του πάνω από τρία χρόνια τώρα, το ίδιο ανήσυχτοι και ανατρεπτικοί, πειραματίζονται, γελάνε, γράφουν και ταξιδεύουν, μετατρέποντας τις συναυλίες του πολύτιμες εμπειρίες ζωής. Τους 100°C αποτελούν οι: Λαμπρινή Γρηγοριάδου στην ακουστική κιθάρα, Αλέξης Αρχοντής στα τύμπανα, Γιάννης Σαββίδης στην ηλεκτρική κιθάρα, Γιώργος Αβραμίδης στην τρομπέτα, James Wylie στο σαξόφωνο, ενώ τον τελευταίο χρόνο στην παρέα μπήκε και ο Ηλίας Μπαγλάνης στα πλήκτρα. Τη συναυλία ανοίγει το συγκρότημα Κρυστάλλινες Σκιές. Στις 20:30, στον Ασύρματο (Αγ. Δημήτριος).

Σάββατο 28 Σεπτεμβρίου

Το ιστορικό συγκρότημα των **Lost Bodies** που μετρά περισσότερα από 30 χρόνια παρουσίας στην εγχώρια μουσική σκηνή, επιστρέφει στο Ρομάντσο, το Σάββατο 28 Σεπτεμβρίου, μετά την πρόσφατη κυκλοφορία του και για να δώσει μία συναυλία, από εκείνες για τις οποίες φημίζεται. Οι Lost Bodies δεν φοβούνται να καταργήσουν τα όρια ανάμεσα στα μουσικά είδη, αλλά παίζουν αυτό που νιώθουν, με ειλικρίνεια, λίγη παράνοια και άμεση επικοινωνία με το κοινό, μεταμορφώνοντας τη βραδιά σε μοναδική εμπειρία. Στις 21:00 στο Ρομάντσο, Αναξαγόρα 3-5.

📍 Διάφορα

Σάββατο 28 – Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου

4ο Φεστιβάλ Εφαρμοσμένων Τεχνών «Δώσε κι ΕΣΥ τη γραμμή σου»

Το Φεστιβάλ Εφαρμοσμένων Τεχνών μετράει ήδη 3 χρόνια πετυχημένης πορείας γύρω από αυτό που ήταν και παραμένει ο κεντρικός του άξονας: το σχέδιο, το σκίτσο και η εικόνα. Καλλιτέχνες από όλο το φάσμα των εφαρμοσμένων τεχνών (εικονογράφηση, κόμικς, καρικατούρα, αυτοεκδόσεις fanzine, graffiti, βιομηχανικό σχέδιο, φωτογραφία, video games, γραφιστική, ζωγραφική, animation) συναντήθηκαν, αντάλλαξαν απόψεις και είχαν την ευκαιρία να μοιραστούν τις εμπειρίες τους. Στις 28 και 29 Σεπτεμβρίου 2019, το νεοκλασικό κτίριο του Κέντρου Εφαρμοσμένων Τεχνών «Ορνεράκης» (Θήρας 19, πλ. Αμερικής) υποδέχεται εκθέσεις ζωγραφικής κρατουμένων αντρών, δημιουργίες της LGBTQ κοινότητας και έργα τέχνης προσφύγων καλλιτεχνών. Φυσικά το παρών θα δώσουν όπως πάντα και οι βετεράνοι δημιουργοί των οποίων η συμβολή παραμένει ιδιαίτερα πολύτιμη, ειδικά στους νεώτερους. Τέλος, όπως κάθε χρόνο, οι σπουδαστές του Κέντρου Εφαρμοσμένων Τεχνών Ορνεράκης θα εκθέσουν τις προσωπικές τους δημιουργίες και φυσικά δεν θα λείπουν τα workshops, τα masterclasses αλλά και οι εκηλύξεις. Τηλέφωνο Επικοινωνίας: 2108665611.

Περί θρησκευτικών και ΣΤΕ

«...Τα σχολεία μας δεν χρειάζονται ούτε κατηχητές ούτε απολογητές. Χρειάζονται εμπνευσμένους καθηγητές, επιστήμονες Θεολόγους που θα διδάσκουν ένα μάθημα γνώσης, ένα μάθημα πολιτισμού, ένα μάθημα σύμφωνα με τα επιστημονικά και παιδαγωγικά πρότυπα, ένα μάθημα ως μια άσκηση αγάπης με τα μάτια στραμμένα στον κόσμο και όχι στον εαυτό μας. Αλλά κοιτάμε προς τα έξω έχοντας πρώτα

μάθει ποιοι είμαστε και τι σημαίνει αυτό που είμαστε. Ίσως αυτό το ταξίδι στο μάθημα των θρησκευτικών, να μπορούσαμε να το φανταστούμε όπως τα ταξίδια των ναυτικών μας. Ταξιδεύουν σ' όλον τον κόσμο γνωρίζοντας θρησκείες, πολιτισμούς και γλώσσες αλλά δεν χάνονται και γυρίζουν πάντα στην πατρίδα τους πιο πλούσιοι και ισχυροί γιατί έμαθαν να κάνουν το σταυρό τους από την κοιλιά της μάνας τους, μιλούν την ίδια γλώσσα με αυτή που μιλούσε ο Οδυσσεύς και προσεύχονται στην Παναγιά και στον Άι Νικόλα.

Η υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων έχει μια ιστορική, μια προσωπική ευθύνη. Ας μην σκεφθεί το πρόσκαιρο πολιτικό κόστος ή όφελος αλλά ας αποφασίσει με την καρδιά και το νου αναλογιζόμενη ότι τις επόμενες εκλογές αλλά την επόμενη γενιά...»

Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως Άνθιμος / Πολύ ενδιαφέρουσα τοποθέτηση από έναν ανοιχτόμυαλο άνθρωπο της εκκλησίας, πηγή: Romfea.gr. 21/09/2019

εκδόσεις *A/συνεχεια* ΒΙΒΛΙΟ...παρουσίαση

Ρεθύμνου 11,
Πεδίο του Άρεως, 10682
210-3845870
e-mail: info@asynechia.gr

Πιερλουίτζι Φαγκάν

Πολυπολικός κόσμος, Γεωπολιτική και Ευρώπη

Το νέο βιβλίο των εκδόσεων *A/συνεχεια*,
στην σειρά *Σύγχρονος Κόσμος*,
κυκλοφορεί
στα κεντρικά βιβλιοπωλεία

Τιμή: 11,00€ • σελίδες: 100
ISBN: 978-960-6625-41-1

εκδόσεις
A/συνεχεια

Ιάσοντας Θεοδωρίδης

ρίζα

εκδόσεις *A/συνεχεια*

ρίζα

Ιάσοντας Θεοδωρίδης

Πάρε τα φύλλα της κουφοξυλιάς, το ρόδι
των αρμάτων, και κάνε τη ζωή σου αξιότερη
Είναι μεγάλο ανάθεμα η μικρή ζωή

ISBN: 978-960-6625-40-4 • τιμή: 9 ευρώ

εκδόσεις
A/συνεχεια

Η νεοελληνική τραγωδία σε ένα γελοιογραφικό χρονικό 140 σελίδων

τιμή: 12 ευρώ

εκδόσεις
A/συνεχεια

διά χειρός
Γιάννη Αντωνόπουλου

Ντομένικο Λουσούντο Η πάλη των τάξεων

μια πολιτική και φιλοσοφική ιστορία

εκδόσεις
A/συνεχεια

532 σελ. - 13 ευρώ

Η ανάδυση της εικόνας του χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού

Φώτης Τερζάκης Νίκος Προγούλης

256 σελίδες
τιμή 14,50 ευρώ

εκδόσεις
A/συνεχεια

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

- Σταύρος Αυγεράς
- Άγγελος Συρίγος
- Βασίλης Ασημακόπουλος
- Κώστας Δημητρόπουλος
- Γεώργιος Νεκτάριος Αθ. Λόης
- Λαοκράτης Βάσσης

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ - SCRIPTA MANENT

- Θεόδωρος Κολοκοτρώνης
- Χέρμπερτ Μαρκούζε
- Λουκάς Αξελός
- Δημήτρης Πεταλάς
- Δημήτρης Δελιολάνης

200 ΧΡΟΝΙΑ ΜΑΡΞ

- Μανώλης Αγγελίδης
- Απόστολος Αποστολόπουλος
- Ερνέστο Τσε Γκεβέρα
- Αχιλλέας Κούμπος
- Πίλιος Ι. Νικολόπουλος
- Τάκης Νικολόπουλος

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ / ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

- Δημήτρης Τσιούβανος
- Χριστίνα Ανδρέου

Γραφτείτε Συνδρομητές στα Τετράδια

Ενισχύστε την Κοινή μας Προσπάθεια

Το περιοδικό αποκτά τη δική
του σελίδα στο διαδίκτυο!
Επισκεφτείτε το στη διεύθυνση

tetradiamagazine.gr

και βρείτε το αρχείο των
τελευταίων δεκαπέντε χρόνων
σε πλήρη ψηφιακή μορφή!

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΙΔΕΩΝ

Περιπτεράς: **Στέλιος Ελληνιάδης**
defimag@otenet.gr
elliniadis.wordpress.com

Μέρος Β' Φαληρικό Δέλτα: Ζέπελιν, ναύτες

Με το ξεκίνημα της χειμερινής σεζόν, συνέχισα μόνος μου στη ντισκοτέκ, επτά βράδια τη βδομάδα! Είχα πάρει για τα καλά το κολλάει και έπαιζα όλες τις μουσικές που μου άρεσαν χρησιμοποιώντας τη δισκοθήκη που είχε η επιχείρηση, αλλά και δίσκους που κουβαλούσα από το σπίτι μου. Η μουσική ντίσκο δεν είχε ακόμα μορφοποιηθεί και δεν είχε επιβληθεί στις ντισκοτέκ όπως έγινε από το 1973-74 και μετά. Λέγεται ότι για πρώτη φορά το 1973 περιγράφηκε στο περιοδικό Rolling Stone το μουσικό είδος «ντίσκο». Έτσι, μπορούσα να παίζω οτιδήποτε ήταν χορευτικό, από Beatles μέχρι Peppino di Capri κι από ροκ εν ρολ και τουίστ μέχρι ροκ, κάτι που λίγα χρόνια αργότερα θα απουσίαζε από τις ντίσκο. Θυμάμαι πόσο επιβλητικοί ακούγονταν από το ηχητικό σύστημα οι Λεντ Ζέπελιν που μόλις είχαν κυκλοφορήσει. Αλλά και πόσο όμορφα χόρευαν μερικά ζευγάρια το ροκ εν ρολ που πολύ λίγοι το ήξεραν. Αντιθέτως, η μπόσα νόβα, το τσάρλεστον, το τσα-τσα και το σέικ έλιωναν το παρκέ της πίστας. Όπως, βέβαια, και το «μπλουζ» όπως πολλοί αποκαλούσαν τα σλόου, τα αργά κομμάτια που διαδέχονταν τα πολύ ρυθμικά, όχι τόσο για ποικιλία και ανάπαυλα όσο για να εκδηλωθούν τα φλερτ και οι έρωτες που πλανιούνταν στην ατμόσφαιρα. Μάλιστα, τα κλασικά σλόου κομμάτια, όπως το *The house of the rising sun* με τους Animals ή το *When a man loves a woman* με τον Percy Sledge, γέμιζαν τόσο ασφυκτικά την πίστα που δύσκολα έκαναν τις περιστροφές τους τα ζευγάρια που χόρευαν. Μεγάλο σούσουρο προκαλούσε από τις πρώτες στροφές το *Je t' aime... mois non plus* του Serge Gainsbourg με την Jane Birkin που ήταν απαγορευμένο σε πολλές χώρες για τον ερωτισμό του. Θυμάμαι την κυρία Χαρτζίδου που, κάθε βράδυ που το έπαιζα, ανήσυχη κοιτούσε την είσοδο με το φόβο ότι ανά πάσα στιγμή θα έμπαινε το «Τμήμα ηθών» να μας συλλάβει, χούντα γαρ το 1969. Υπήρχαν, όμως, και μερικά πολύ ρυθμικά κομμάτια που ξεσήκωναν και τους πιο βαρύθυμους και δυσκίνητους, όπως το *Venus* των Shocking Blue και το *Get Ready* των Rare Earth. Έπαιζα και πολλά ακυκλοφόρητα στην Ελλάδα, που προμηθευόμουν από τους φίλους μου στις εταιρίες δίσκων. Για το αμερικάνικο ρεπερτόριο, ο Λευτέρης Χαρτζίδης, γιος των επιχειρηματιών που σπούδαζε στην Αμερική, έστελνε φουρνιές δίσκων σαρανταπέντε στροφών που ήταν επιτυχίες στις ΗΠΑ. Έπαιζα και σπάνια κομμάτια, π.χ. του Paul Butterfield και του Frank Zappa, από την προσωπική μου συλλογή βινυλίων, για τον εαυτό μου και για μερικούς

ψαγμένους θαμώνες που κουνούσαν επιδοκιμαστικά το κεφάλι όταν τα άκουγαν, προσθέτοντας ένα ακόμα πλεονέκτημα συγκριτικά με τις άλλες ντισκοτέκ που ξεπηδούσαν στην Αθήνα. Το Γούντστοκ, το καλοκαίρι του 1969, επηρέασε αισθητά το ρεπερτόριο μου στη ντισκοτέκ. Έπαιζα ό,τι μπορούσε να χορευτεί από τα τραγούδια που παρουσίασαν οι Janis Joplin, Jimi Hendrix, Joe Cocker, Who, Jefferson Airplane, Sly and the Family Stone, Country Joe and the Fish, Creedence Clearwater Revival και λοιποί. Κι έτσι, μέσα από τη ντισκοτέκ, διαδιδόταν και το ροκ. Αυτά τα τραγούδια και οι μουσικές, που ακούγονταν δυνατά από τα μεγάλα ηχεία, και με τη συνδρομή των φωτορυθμικών, ξεσήκωναν τους νέους. Κανένας δεν είχε σπίτι του στερεοφωνικό συγκρότημα με ισχυρούς ενισχυτές και ηχεία. Όλοι άκουγαν μουσική από ραδιόφωνα και ηλεκτρόφωνα χωρίς μεγάλη πιστότητα ούτε μεγάλη ένταση. Η μουσική στη ντισκοτέκ ακουγόταν αλλιώς. Βέβαια, οι επιχειρηματίες πάντα ζητούσαν να χαμηλώσω τον ήχο, αλλά αυτό γινόταν μόνο προσωρινά γιατί η νεολαία ζητούσε την ένταση. Οι θαμώνες έπιναν λίγο, ελάχιστες κοπέλες κάπνιζαν, αλλά όλοι ιδρώναν, έσταζαν μάλλον, από τους χορούς.

Ο στόλος

Εκείνα τα χρόνια, στην προβλήτα του φαληρικού όρμου, σε ένα μικρότερο κτίσμα που βρισκόταν κοντά στο δικό μας κτήριο, οι Αμερικάνοι είχαν εγκαταστήσει το γραφείο κίνησης του 6ου Στόλου που ελλιμενιζόταν για βδομάδες στο Σαρωνικό. Ήταν ο σταθμός μέσω του οποίου μεγάλες βενζινάκατοι πηγαينوέρχονταν συνεχώς μεταφέροντας επισκέπτες στο αεροπλανοφόρο, αλλά διακινούσαν και τους ναύτες από τα αντιτορπιλικά και τις φρεγάτες, που έβγαιναν με άδεια και επέστρεφαν το βράδυ. Πολλοί την άραζαν στην καφε-

τέρια πίνοντας αλκοόλ και ακούγοντας τη μουσική που έβαζα στα πικάπ, χωρίς να μπορούν να μπουν στη ντισκοτέκ. Η επιχείρηση δεν το επέτρεπε γιατί όταν έπιναν οι ναύτες γίνονταν επικίνδυνοι. Πείραζαν τις κοπέλες, τις τραβούσαν μαζί τους, συμπεριφέρονταν με αυθάδεια και μάλωναν με τους συνοδούς των κοριτσιών και γενικά φέρονταν άγαρμπα και εξουσιαστικά. Πολύ συχνά πλακώνονταν μεταξύ τους με τόση αγριότητα που είχα την αίσθηση ότι ήθελαν να αλληλοσκοτωθούν, ενώ μέχρι πριν από λίγα λεπτά έπιναν παρέα και χασκογελούσαν! Και τότε επενέβαιναν κάτι πελώρια γομάρια της ναυτικής αστυνομίας που προσπαθούσαν να τους χωρίσουν χτυπώντας τους με γκλομπ για να μην πνίξουν ο ένας τον άλλον σε κάτι λιμνούλες με νούφαρα που υπήρχαν στο αίθριο! Σε άθλια κατάσταση, λιώμα από την άφθονη τζάμπα μαυροδάφνη, γύριζαν κι από τη Γιορτή του Κρασιού στο Δαφνί όπου τους πήγαιναν οι ταξιτζήδες που τους ψάρευαν στον παράδρομο της Ποσειδώνος για τα δολάρια που τότε είχαν μεγάλη αξία. Αλλά αυτή η κατάσταση είχε και μια ευχάριστη πλευρά: Αραγμένοι στην καφετέρια, οι μαύροι ναύτες μόλις άκουγαν ένα κομμάτι soul μουσικής, με James Brown, Otis Redding ή Wilson Pickett, σηκώνονταν και χόρευαν όπως αυτοί ήξεραν καλύτερα και τότε, οι δικοί μας έβγαιναν μέσα από τη ντισκοτέκ και χάζευαν τους μαύρους για να αντιγράψουν τις χορευτικές τους φιγούρες, γιατί ο συναγωνισμός στην πίστα για το ποιος χορεύει καλύτερα ήταν διαρκής!

Σε 24ωρη βάση...

Εκείνη την εποχή, 1968-1972, παρ' όλο που ξενυχτούσα κάθε βράδυ, χωρίς να είμαι συνηθισμένος στα ξενύχτια, συνέχιζα και τις άλλες δραστηριότητές μου κατά τη διάρκεια της μέρας. Ακόμα αναρωτιέμαι πού έβρισκα τόσες δυνάμεις! Μπορεί να

μην πήγαινα ανελλιπώς στη Νομική, όπως όλη η φοιτητοπαρέα μου, ειδικά μετά το πρώτο έτος, εκτός κι αν είχαμε συνάντηση για πολιτική συζήτηση στην καφετέρια της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης, στη Μασσαλία (η μόνη καφετέρια στην περιοχή), αλλά δεν έχανα και χρονιά. Και η βασική ημερήσια ασχολία μου είχε να κάνει, εννοείται, με τη μουσική. Είχα και μια σχετική άνεση ως καλά αμειβόμενος εργαζόμενος, πολύ σημαντικό σε μια περίοδο που τα οικονομικά της οικογένειάς μας είχαν καταπέσει λόγω της αναδουλειάς που ανάγκασε τον πατέρα μας να κλείσει το κατάστημά του. Παρουσίαζα και οργάνωνα rock συναυλίες με Socrates, Δημήτρη Πουλικάκο, Πελόμα Μποκιού, Μαρίζα Κωχ, Παύλο Σιδηρόπουλο, Βαγγέλη Γερμανό κ.ά. και κατά τη διάρκεια της τελευταίας σεζόν που δούλευα στη ντισκοτέκ, το 1972, έβγαλα και την δεκαπενθήμερη εφημερίδα «Μουσική Γενιά»! Ήμουν παραγωγικός τύπος...

Στο Φαληρικό Δέλτα, κατέβαιναν διάφοροι φίλοι για να ακούσουν μουσική οι οποίοι κάθονταν σε ένα τραπέζι δίπλα στο booth που ήμουν όρθιος μπροστά στα δύο πικάπ, πάντα με ένα δίσκο στο χέρι, για να μπορώ να πετάγομαι και να συμμετέχω στη συζήτηση όσο έπαιζε ένα τρίλεπτο κομμάτι. Όταν το θέμα ήταν πολύ καυτό, έβαζα τραγούδια από δίσκους 33 στροφών που είχαν μεγαλύτερη διάρκεια. Το ίδιο έκανα όταν ήθελα να χορέψω με κάποια από τις φίλες μου. Π.χ. η Νάνσυ και η Ελένη έρχονταν καθημερινές, το χειμώνα, που δεν γινόταν ο χαμός του Παρασκευοσαββατοκύριακου, και έμεναν μέχρι να αραιώσει η πελατεία για να μπορούμε να χορεύουμε ανενόχλητα –μέχρι και αυτοσχέδιο τανγκό– στην ελεύθερη πίστα. Από τους πιο κολλητούς μου φίλους, που πολλές φορές γύριζαν στα σπίτια τους νυχτιάτικα, με τα πόδια!, από το Φάληρο στο Παγκράτι ή τα Σεπόλια και ακόμα μακρύτερα, όπως ο Αντρέας και ο Πέτρος, υποψήφιοι δι-

Φαληρικό Δέλτα και μαρίνα

Φάληρο και Τζιτζιφιές, παραλία και μουσικές, πριν από την «ανάπλαση» και τα τσιμέντα!

«Ας ανθίσουν εκατό λουλούδια»

και μπουζούκια στην ακτή του Ποσειδώνα

Από το Δέλτα ως την Καστέλλα, ψαράδες και λουόμενοι, πριν από τις μπουλντόζες και τα μπαζώματα!

κηγόροι και οι δύο, είχα εκπαιδεύσει τον Αιμίλιο και τον Τάσο για να με αντικαθίστούν τα βράδια που ήθελα ρεπό ή όταν έφευγα για κάποιο διάστημα, όπως τότε που πήγα στην Ίο. Στην πορεία, ο μεν Αιμίλιος δούλεψε σαν ντι-τζέι στη ντισκοτέκ «LP» που άνοιξε στην Πλάκα, ο δε Τάσος στη ντισκοτέκ του «Πητ» στις Τζιτζιφιές. Ενώ στο ξεκίνημά μας οι ντισκοτέκ ήταν πολύ λίγες, Help, Καρυάτιδες, Αναμπέλα, Σεμίραμης... με την επιτυχία που είχαν οι πρώτες, άρχισαν να πολλαπλασιάζονται ραγδαία, στο κέντρο, στις γειτονίες και τα νησιά. Είχα πάρα πολλές προτάσεις για «μεταγραφή», αλλά περνούσα τόσο καλά στο Δέλτα που δεν είχα κανένα λόγο να αλλάξω πόστο ακόμα και με περισσότερα λεφτά. Σε κάθε περίπτωση σύστηνα κάποιον από τους φίλους μου.

Το να είσαι ντισκ-τζόκεϊ τότε ήταν πολύ προχωρημένο και αξιοζήλευτο. Στη φήμη μου, συνέπραξε και η δημοσιογράφος Όλγα Μπακομάρου με μια ολοσέλιδη παρουσίαση στο περιοδικό «Φαντάζιο», το οποίο ήταν πολύ μοντέρνο για τα δεδομένα της εποχής και είχε υπερκεράσει τα δημοφιλή ευρείας κυκλοφορίας λαϊκά περιοδικά, όπως το «Ρομάντσο», το «Ντομινό» κ.λπ.

Ποδαράτο

Σοβαρό πρόβλημα ήταν η μετακίνηση. Κανένας μας δεν είχε δικό του μεταφορικό μέσο. Έτσι, το πηγαινέλα γινόταν με τα λεωφορεία της γραμμής, κι αν βόλευε, ο ηλεκτρικός. Ξοδευόμασταν με ταξί μόνο όταν έπρεπε να πάμε τα κορίτσια στο σπίτι τους. Το περπάτημα και η υπομονή στις μετακινήσεις, χωρίς τον εκνευριστικό κυκλοφοριακό συνωστισμό των επόμενων δεκαετιών, ήταν κάτι πολύ φυσικό έως και διασκεδαστικό όταν ήμασταν παρέα. Πολλές φορές, στο σχόλασμα, κάποιος

από το προσωπικό ή γνωστός πελάτης που είχε μέσο με κατέβαζε στο κέντρο. Αλλά είχα κι ένα φίλο και συμφοιτητή στη Νομική, τον Ζανέτο, με το παρατσούκλι «Μουστάκιας», που ερχόταν με ταξί από την Κολιάτσου, ξέροντας περίπου τι ώρα τελειώνω, και με περίμενε, με το ταξί στην αναμονή, για να με πάει στο σπίτι αφού περάσουμε από ένα μπαράκι στην πλατεία Αμερικής, να δούμε άλλους γνωστούς που συχνάζαν εκεί. Αυτό γινόταν όταν έφευγε κερδισμένος από το καφενείο!

Πολλές φορές, όταν ήμουν μόνος στο σχόλασμα, έπαιρνα το δρόμο για τις Τζιτζιφιές, για να πάρω το πράσινο λεωφορείο που έκανε τη διαδρομή Πειραιάς-Σύνταγμα κάθε μία ώρα, όλη τη νύχτα, συνταξιεύοντας κυρίως με εργαζόμενους που είχαν τελειώσει τις βάρδιες τους σε ταβέρνες κι άλλα ξενυχτάδικα. Πάντα με ένα βιβλίο ή ένα ξένο περιοδικό για διάβασμα. Μετά, από το Σύνταγμα έπαιρνα ταξί για την πλατεία Καλλιγιά ή το έκοβα με τα πόδια. Περπατώντας κατά μήκος της ακτής, μέσα στη γαλήνη της νύχτας, με το θαλασσινό αεράκι να με δροσίζει ή να με παγώνει, περνώντας από τα παλιά και τα νέα μπουζουξίδικα που ήταν τα μόνα χτισμάτα και τα μόνα ζωντανά όλη τη νύχτα κέντρα της περιοχής, με φώτα και αυτοκίνητα παρκαρισμένα απ' έξω, άκουγα τον Γιάννη Παπαϊωάννου, τη Σωτηρία Μπέλλου και όλους τους βετεράνους του λαϊκού τραγουδιού που δούλευαν στις Τζιτζιφιές, αλλά και τον Δευτέρη Ψιλόπουλο, την Καίτη Ντάλη, τον Κώστα Βολιώτη και άλλους λιγότερους γνωστούς στο ευρύτερο κοινό τραγουδιστές, που ήταν συγκεντρωμένοι σ' αυτό το άχτιστο ακόμα κομμάτι της παραλίας. Και ακριβώς απέναντι από το Φαληρικό Δέλτα, στην πιο κυριλέ «Αθηναία» που ήταν μέσα στον

περίβολο του Ιπποδρόμου, με δέντρα και ωραίους φωτισμούς, κάθονταν στο πάλκο καλλιτέχνες όπως ο Ζαμπέτας, ο Κόκοτας και πολλοί άλλοι.

Εγώ δεν ήμουν κανονικός θαμώνας των μπουζουξίδικων. Δεν έπινα, δεν κάπνιζα, απεχθανόμουν τον τζόγο, δεν έσπαγα πιάτα, είχα μακριά μαλλιά και ντυνόμουν περίεργα. Ακολουθούσα, όμως, τους σερβιτόρους που δούλευαν στο Δέλτα, γιατί ενδιαφερόμουν γι' αυτούς τους διαφορετικούς από τους δικούς μας κόσμους. Με επιρροές από ανοιχτόμυαλους ανθρώπους σαν τον Τάσο Φαληρέα, είχα συνειδητοποιήσει την αξία των λαϊκών καλλιτεχνών και απορροφούσα τις εικόνες, τους ήχους και τις ατμόσφαιρες στα μπουζουξίδικα, σαν σφουγγάρι. Παρέα με γκαρσόνια, πορτιέρηδες, λουλουδούδες και άλλους νυχτόβιους πηγαίναμε μετά τη δουλειά στα πιο άντεργκραουντ μαγαζιά, όπως το «Καραβάνι» στη Φωκίωνος Νέγρη, όπου ένα βράδυ παραλίγο να αρπαχτούμε άσχημα. Ξαφνικά, τα κομμάτια από ένα ποτήρι που πέταξε στην πίστα κάποιος από μια παρέα που καθόταν στην άλλη πλευρά του μαγαζιού, πέρασαν ξυστά από το πρόσωπο του μάγειρα που είχαμε στη ντισκοτέκ κι αυτός, επειδή ο φταίχτης δεν ζήτησε αμέσως συγγνώμη για το «ατύχημα», πετάχτηκε όρθιος με ένα μπουκάλι στο χέρι έτοιμος για καυγά ακολουθούμενος από τους υπόλοιπους. Ευτυχώς, οι έμπειροι και πάντα σε επιφυλακή σερβιτόροι του καταστήματος, μπήκαν στη μέση και απέτρεψαν τα χειρότερα. Ήταν μια απ' αυτές τις στιγμές που αναπάντεχα δημιουργείται μία κρίση, οι εντάσεις κορυφώνονται ακαριαία, ο έλεγχος χάνεται και μπορεί προτού κανείς καταλάβει καλά-καλά τι ακριβώς έχει συμβεί, να γίνει η ζημιά. Γρήγορα μας κέρασαν δύο μπουκάλια

ουίσκι και η βραδιά συνεχίστηκε ήρεμα μέσα σε ένα καταιγισμό πιάτων, λουλουδιών και εκκωφαντικών ήχων. Αντιθέτως, όταν πήγαμε με τον Δευτέρη Χαρτζίδη να ακούσουμε τη Μαρινέλλα στο «Στορκ», στον Άγιο Κοσμά, που ήταν πιο λουξ, εκεί όλα ήταν πολύ κουλ.

Το τέλος

Από το Δέλτα έφυγα με άδεια στην αρχή του καλοκαιριού, το 1972, αφήνοντας στη θέση μου τον Αιμίλιο, αλλά δεν ξαναγύρισα στη ντισκοτέκ που είχα αγαπήσει. Μετά από μία τρίμηνη περιδιάβαση με ωτοστόπ στην Ευρώπη, επιστρέφοντας με πολύ πλούσιες εμπειρίες στην Αθήνα, είχα άλλα πράγματα πλέον στο μυαλό μου. Έμπαινε στη μέση και το φοιτητικό κίνημα. Είχα τις καλύτερες αναμνήσεις, αλλά είχε γίνει μια στροφή μέσα μου. Αυτό δεν απέτρεψε τους επιχειρηματίες να με επισκεφτούν στο Ιπποκράτειο που νοσηλεύτηκα για αρκετό διάστημα, τον Οκτώβρη της ίδιας χρονιάς, για μια πολύ σοβαρή εγχείρηση που τελικά πήγε πολύ καλά. Οι Χαρτζίδηδες όχι μόνο ενδιαφέρθηκαν για την υγεία του πρώην συνεργάτη τους, αλλά ενίσχυσαν οικονομικά και τους δικούς μου που είχαν πελαγώσει. Άρχοντες...

Ξαναπήγα στο Φαληρικό Δέλτα, μερικά χρόνια αργότερα, όταν είχε πια πέσει η δικτατορία κι εγώ δούλευα σε εταιρία δίσκων. Δεν είχε αλλάξει μόνο ο περιβάλλον χώρος, με τη μπαζωμένη παραλία, είχαν αλλάξει και οι επιχειρηματίες, οι σερβιτόροι, οι πελάτες και το πρόγραμμα. Στη θέση που ήμουν εγώ με τα πικάπ, ήταν το πάλκο πάνω στο οποίο κάθονταν οι μουσικοί που συνόδευαν την υπέροχη Πόλυ Πάνου και τον μοναδικό Μανώλη Αγγελόπουλο.

Τελικά, το αρχιτεκτονικά θαυμάσιο κτήριο, με τη δική του ιστορία, με πλούσιες μουσικές και αχαρτογράφητους έρωτες, σήμα κατατεθέν της παραλίας, μαζί με τον Φλοίσβο, το έφαγαν οι μπουλντόζες των κυβερνήσεων και των εργολάβων που ρήμαξαν όλη την ακτή, από το παλιό Φάληρο μέχρι την Καστέλλα. Όπως ρήμαξαν την Αθήνα ολόκληρη, οι εγκληματίες, χωρίς τιμωρία!

Στέλιος Ελληνιάδης

Υπερρόγραφο: Στις εκδηλώσεις «Τα Ωραία Εξάρχεια» που έγιναν για τη στήριξη της φυσιογνωμίας της περιοχής, συνάντησα τον φωτογράφο Φοίβο Παλαμίδα τον οποίο είχα να δω από το 1976 που έφυγε για το Παρίσι. Μιλώντας για τις Τζιτζιφιές όπου είναι το πατρικό του, του είπα ότι έμαχνα να βρω μια φωτογραφία του Δέλτα και το ίδιο βράδυ μου έστειλε ηλεκτρονικά τη φωτογραφία που έβαλα στο κείμενο. Τον ευχαριστώ πολύ!

Σε κάποια μέρη στην Τουρκία αφήνουν τα παπούτσια των νεκρών έξω από το σπίτι σαν ένδειξη πένθους, για αρκετές μέρες μετά το θάνατό τους. Στην φωτογραφία που βλέπεται ο Τούρκος καλλιτέχνης Vahit Tuna με το έργο *Isimsiz* (Χωρίς Όνομα) προσπάθησε να αναπαραστήσει αυτό το έθιμο με το έργο του. Μια δημιουργία που είναι αφιερωμένη στις 440 γυναίκες που δολοφονήθηκαν πέρυσι στην Τουρκία από τους συζύγους ή τους συντρόφους τους. Η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα από τα μεγαλύτερα κοινωνικά ζητήματα στη σύγχρονη Τουρκία. Πολλά τα κρούσματα κι ελάχιστες οι καταγγελίες...

είπαν και έγραψαν

Μνήμη, ιστορία και 20ός αιώνας

Δημοσιεύουμε αποσπάσματα από το κεφάλαιο «*Η Ευρώπη και οι μνήμες της: επιστροφές και συγκρούσεις*» του βιβλίου του Έντσο Τραβέρσο «*Η ιστορία ως πεδίο μάχης. Ερμηνεύοντας τις βιαιότητες του 20ού αιώνα*», Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, μετάφραση Νίκος Κούρκουλος.

■ «Τον Δεκέμβριο του 2007, η ισπανική Βουλή ψήφισε ένα νόμο που αναγνώριζε και αποζημίωνε τα θύματα των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν επί φρανκικής δικτατορίας. Θα μπορούσαμε να συζητάμε για καιρό τα προτερήματα και τα όρια αυτού του νόμου, εκείνο όμως που εντυπωσιάζει ιδιαίτερα, από ιστοριογραφική άποψη, είναι η κοινή του ονομασία: “νόμος ιστορικής μνήμης” επειδή συνδυάζει δύο έννοιες, μνήμη και ιστορία, τις οποίες οι κοινωνικές επιστήμες προσπάθησαν να διαχωρίσουν σ’ όλη την πορεία του 20ού αιώνα. Ο νόμος αυτός αποκαλύπτει, με την ίδια την ονομασία του, πόσο δύσκολο έχει γίνει πια να διαχωριστεί η ιστορία από τη μνήμη, αξεδιάλυτα δεμένες στην πραγματικότητα, πέρα από τους “ιδεότυπους” με τους οποίους αναγκάζονται να δουλεύουν οι κοινωνικές επιστήμες. Αυτός ο νόμος παραπέμπει στη σύγκρουση μεταξύ ιστορίας και μνήμης που χαρακτηρίζει την εποχή μας, σταυροδρόμι ανάμεσα σε διαφορετικές χρονικότητες, τόπο όπου διασταυρώνονται βλέμματα προς ένα “συμβάν” ζωντανό και αρχειοθετημένο ταυτόχρονα. Η συγγραφή της ιστορίας του 20ού αιώνα είναι άσκηση ισορροπίας σε σκοινί τεντωμένο ανάμεσα στις δύο αυτές χρονικότητες. Ο ιστορικός του 20ου αιώνα είναι τόσο “εξόριστος” όσο και “μάρτυρας”, άμεσος ή έμμεσος, δεμένος με χίλιες κλωστές με το αντικείμενο των ερευνών του. Η μνήμη είναι, επομένως, αναπαράσταση του παρελθόντος που συγκροτείται στο παρόν. Είναι αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αλληλεπίδρασης πολλών στοιχείων, ο ρόλος, η σπουδαιότητα κι οι διαστάσεις των οποίων ποικίλουν ανάλογα με τις περιστάσεις. Υπάρχουν δυνάμεις, πολύ ισχυρές, που παρεμβαίνουν στη διαδικασία αυτή αναδιαμορφώνοντας τις συλλογικές μνήμες και κάποτε διαπλάθοντας καινούριες. Πρόκειται για αναπαραστάσεις του παρελθόντος που κατασκευάζονται από τα μίντια και την πολιτιστική βιομηχανία, προνομιακούς τόπους μιας αληθινής

πραγμοποίησης της ιστορίας, που μεταβάλλεται έτσι σε μια ανεξάντλητη δεξαμενή εικόνων, προστίων και καταναλωσιμων σε κάθε στιγμή. Πρόκειται επίσης για μνημονικές πολιτικές που προωθούνται από τα κράτη μέσα από τις αναμνηστικές τελετές, τα μουσεία και την εκπαίδευση ή από κινήματα που δρουν στην κοινωνία, παράλληλα ή ενάντια στους θεσμούς. Για να κατανοήσουμε τη διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής μνήμης είναι απαραίτητη η διαπίστωση ότι ο 21ος αιώνας ξεκινάει σηματοδομένος από μια έκλειψη των ουτοπιών. Η επανενεργοποίηση του παρελθόντος που χαρακτηρίζει την εποχή μας είναι συνέπεια αυτής της έκλειψης των ουτοπιών: ένας κόσμος χωρίς ουτοπίες στρέφει αναπόφευκτα το βλέμμα του στο παρελθόν. Η ανάδυση της μνήμης ως αγόρευσης—ως περιεκτικής, μεταϊστορικής και κάποτε “θεολογικής” κατηγορίας—είναι αποτέλεσμα αυτής της μεταμόρφωσης. Από τη μία, αυτή η αγόρευση πήρε τη νοσταλγική και συντηρητική μορφή της “πολιτιστικής κληρονομιάς”: έγινε λατρεία των τόπων μνήμης ως φετιχοποιημένων μνημείων μιας χαμένης ή απειλούμενης εθνικής ταυτότητας. Από την άλλη, πήρε τη μορφή συμπνετικού ανθρωπισμού, σαν απαραίτητο συμπλήρωμα του φιλελεύθερου αντιολοκληρωτισμού. Ακρωτηριασμένος από τον “ορίζοντα προσμονής” του και στερημένος από τις ουτοπίες του, ο 20ός αιώνας αποκαλύπτεται, αναδρομικά, σαν εποχή πολέμων, ολοκληρωτισμών και γενοκτονιών. Μια φιγούρα, προηγουμένως διακριτική και συνεσταλμένη, τοποθετείται τώρα επιβλητικά στο κέντρο του πίνακα: το θύμα. Η μνήμη του γκουλάγκ εξάλειψε τη μνήμη της επανάστασης, η μνήμη της Σοά αντικατέστησε τη μνήμη του αντιφασισμού, η μνήμη της δουλείας επισκίασε τη μνήμη του αντιαποικιοκρατικού αγώνα και όλα συμβαίνουν σάμπως η ανάμνηση των θυμάτων να μην μπορεί να συνυπάρχει με την ανάμνηση των μαχών τους, των κατακτήσεών τους και των ηττών τους.»

■ εν τέλει

Το ψήφισμα κι η ελληνική ιδιομορφία

■ του Γιώργου Παπαϊωάννου

Το ψήφισμα που εξισώνει φασισμό και κομμουνισμό ως «ολοκληρωτικές ιδεολογίες» πέρασε με μεγάλη άνεση στην ευρωβουλή. Για να φρικόρει λίγο τους εμπνευστές του, θα έλεγε κανείς «με σταλινικά ποσοστά»... Το αποτέλεσμα, (535 υπέρ, 66 κατά, 52 λευκά) οδήγησε στην έγκριση ενός πραγματικά άθλιου και ανιστόρητου κειμένου. Αν το διαβάσει κάποιος που έχει έρθει από

τον Άρη, θα καταλάβει σίγουρα ότι στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, Γερμανία και ΕΣΣΔ πολέμησαν μαζί ενάντια στην υπόλοιπη ανθρωπότητα. Ακόμα πιο εντυπωσιακό από το αποτέλεσμα, είναι το εύρος του φάσματος που υποστήριξε ένα τέτοιο ψήφισμα. Το κατέθεσαν από κοινού οι περισσότερες ομάδες της ευρωβουλής. Από τη Δεξιά διαφόρων αποχρώσεων, μέχρι τους Πράσινους και τους Σοσιαλδημοκράτες.

Οι Έλληνες ευρωβουλευτές ψήφισαν διαφορετικά από το γενικό κλίμα. Υπέρ μόνο η Ασημακοπούλου της Ν.Δ. κι ένας Φράγκος της «Ελληνικής Λύσης». Όλοι οι υπόλοιποι, κατά, λευκά και αποχές με διάφορες αποχρώσεις και αιτιολογίες. Το γεγονός δεν είναι χωρίς ερμηνεία.

Η πολιτική ζωή στην Ελλάδα κινείται κυρίως γύρω από τον «κεντροαριστερό» άξονα. Ειδικά προχωρώντας η μεταπολίτευση, το πολιτικό πλαίσιο, ο δημόσιος λόγος, οι κανόνες του παιχνιδιού, σταθεροποιήθηκαν προς αυτή την πλευρά του πολιτικού φάσματος.

Ας μη μπερδευτούμε, δεν πρόκειται καθόλου για την «ηγεμονία» μιας ιδεολογίας. Περισσότερο μάλιστα σχετίζεται ίσα-ίσα με την ίδια την υπαγωγή της «ιδεολογίας» στα συστημικά πλαίσια.

Η επίσημη Αριστερά ήρθε σε συνδιαλλαγή με τη Δεξιά και χοντρικά συνυπέγραψε τα «κοινωνικά συμβόλαια» από το 1974. Με το ΠΑΣΟΚ κρατικοποιήθηκαν πολλά, ενώ σιγά-σιγά, πρώην στελέχη της Αριστεράς πιάσανε ψηλές θέσεις στο κράτος (κόμματα, πανεπιστήμιο κ.λπ.) αλλά και στα ΜΜΕ και τις επιχειρήσεις, με αποκορύφωμα την περίοδο Σημίτη. Είχε μεσολάβησε βέβαια ήδη ο «γάμος» με τον Μητσοτάκη, με τις συγκυβερνήσεις και τις ιδιαίτερες σχέσεις του πατέρα του σημερινού πρωθυπουργού με την Αριστερά.

Στην Ελλάδα υπήρξε πολύ προχωρημένο το πείραμα του «ιστορικού συμβιβασμού» σε σχέση με κάθε άλλη ευρωπαϊκή χώρα. Όταν αλλού μετά το 1989 γκρεμίζονταν σύμβολα και ψαχνόντουσαν ποινικά τα Κ.Κ., οι χρηματοδοτήσεις τους κ.λπ., εδώ το κλίμα ήταν μελιστάλαχτο.

Η ιδεολογική «σκληράδα» που προβάλλει το ΚΚΕ εδώ και χρόνια, δεν γκρέμισε καθόλου αυτό το κλίμα και τις κάθε είδους γέφυρες. Τα συκαρπητήρια για τη συνεπή στάση, η πολιτική αβρότητα, οι χαιρετισμοί στα συνέδρια, τα μουσεία κι οι πλακέτες, κάνουν να μοιάζουν κάπως θεατρικά τα μεγάλα λόγια.

Ήταν απολύτως αναμενόμενη λοιπόν η στάση των Ελλήνων ευρωβουλευτών, ακόμα κι αυτών της Ν.Δ. Δεν ταιριάζει στην ελλαδική πολιτική σκηνή η υιοθέτηση ενός ψηφίσματος σαν αυτό που *βγήκε από* το ευρωκοινοβούλιο.

Η Ελλάδα εξάλλου υπήρξε το πεδίο τόσο μιας σκληρής γερμανικής κατοχής, όσο και ενός από τα μεγαλύτερα αντιστασιακά κινήματα. Με γνωστό τον ρόλο των τότε πολιτικών δυνάμεων. Οι ταυτίσεις που επιχειρούνται σήμερα στις Ευρώπες, είναι δύσκολο να υποστηρικτούν σοβαρά. Το ζήτημα είναι ότι αυτό το «πολιτικό κεφάλαιο» εξαργυρώθηκε σταδιακά με συγκεκριμένο αντίτιμο. Έτσι που η σημερινή «ιδιομορφία» σηματοδοτεί καταστάσεις συγκεκριμένης ποιότητας.

Η περιστροφή του πολιτικού σκηνικού γύρω από τον κεντροαριστερό άξονα, αποτελεί βασικό, ιδιαίτερο συστατικό της συστημικής ισορροπίας. Έχει δουλέψει αρκετά η Αριστερά για αυτήν, είτε ως «σκληρή αντιπολίτευση» είτε ως «υπεύθυνη κυβέρνηση».